

Kamu Toplu İş Sözleşmelerinde Anlaşma Sağlandı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Salih KILIÇ

Genel Başkan

Hüseyin KARAKOÇ

Genel Sekreter

Mustafa KUMLU

Genel Mali Sekreter

Ergün ATALAY

Genel Eğitim Sekreteri

Çetin ALTUN

Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ:

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

TÜRK-İŞ Adına

Genel Başkan

Salih KILIÇ

GENEL YAYIN YÖNETMENİ:

Hasan Tahsin BENLİ

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ:

Enis BAĞDADIOĞLU

FOTOĞRAFLAR:

Necdet UZMAN

GRAFİK - TASARIM:

Münir GÜRAN

YÖNETİM YERİ

TÜRK-İŞ Genel Merkezi

Bayındır Sk. No. 10

Yenişehir / ANKARA

Tel: 433 31 25 (4 Hat)

Tel: 433 38 24 (Basın Bürosu)

Fax: 433 68 09 - 433 85 80

http://www.turkis.org.tr

e-mail:turkis@turkis.org.tr

DERGİMİZ BASIN AHLAK
YASALARINA UYAR

Baskı :

Ziraat Matbaacılık A.Ş.

Tel : 384 73 44 - 45

71 ARAŞTIRMA

**2003 Yılında Hükümetin
Uygulamaları**

Namık TAN

TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

65 ARAŞTIRMA

**Ücret Pazarlığında Durum
Tespiti**

Enis BAĞDADIOĞLU

TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

62 GÖRÜŞ

**4857 Sayılı İş Kanunu ve
Kadın İşçiler**

Şule ÖZKUZUKIRAN

TÜRK-İŞ Kadın İşçiler Bürosu Uzmanı

60 GÖRÜŞ

**Sosyal Sigortalar Kurumu
Çalışma ve Sosyal
Güvenlik Bakanlığına
Önceki Durumundan Daha
Bağımlı Hale Getirildi**

Celal TOZAN

TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Danışmanı

56 GÖRÜŞ

**Bugün Nasıl Bir Eğitim
Düşünülmeli**

Dr. Yusuf EKİNCİ

TÜRK-İŞ Genel Başkan Danışmanı

53 GÖRÜŞ

Diğer Ülkeler Başardı Sıra Bizde

İlyas KÖSTEKLİ

TÜRK-İŞ Örgütlenme Müdürü

48 GÖRÜŞ

**Yeni İş Kanununda
İş Güvencesi (Kaldı mı?)**

Yıldırım KOÇ

TÜRK-İŞ Genel Başkan Danışmanı

**Kamu Toplu Sözleşme
Görüşmelerindeki Tavır Her
Alanda Gösterilmelidir**

Salih KILIÇ
TÜRK-İŞ Genel Başkanı

4 HABER

**Kamu Toplu İş Sözleşmelerine İlişkin
Çerçeve Protokolü TÜRK-İŞ ile
Hükümet Arasında İmzalandı**

10 HABER

Ekonomik ve Sosyal Konsey Toplandı

13 HABER

**ILO Uluslararası Çalışma
Konferansı Toplandı**

17 HABER

Tekgıda-İş'e Görkemli Karşılama

19 HABER

Petrol-İş Mitingleri

26 HABER

Sendika Genel Kurulları

34 HABER

**TÜRK-İŞ İşçi Sağlığı - İş
Güvenliği Seminerleri Yapıldı**

37 GÖRÜŞ

Yorgun Ülke...

Mustafa ÖZBEK
Türk Metal Sendikası Genel Başkanı

40 GÖRÜŞ

**Sendikal Örgütlenme Her Şart
Altında Sürecektir**

Çetin Ali TUN
TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

42 GÖRÜŞ

**Hükümet 13 Ocak'ta Açıkladığı
Özelleştirme Programını Durdurmalı:
Hemen Şimdi**

Doç. Dr. Aziz KONUKMAN
Gazi Üniversitesi İİBF, İktisat Bölümü Öğretim Üyesi
TÜRK-İŞ Araştırma Müdürü

Kamu Toplu Sözleşme Görüşmelerindeki Tavır Her Alanda Gösterilmelidir

Kamu kesiminde 454 bin işçimizi ilgilendiren toplu iş sözleşmelerine ilişkin çerçeve protokolü, 22 Temmuz 2003 gecesi, Hükümet adına Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Mehmet Ali Şahin'le imzalandı. TÜRK-İŞ, böylece, IMF'nin dayatmalarını etkisiz kıldı ve sorunların iyiniyet temelinde diyalog yoluyla çözülebileceğini bir defa daha gösterdi.

Türkiye zor günlerden geçmektedir. Milli gelirde yılın ilk 3 aylık döneminde gerçekleştirilen yüzde 7,4'lük büyümeye rağmen, sorunlar aşılabilmiş değildir. Uluslararası alandaki sıkıntılar da sürmektedir. Bu şartlarda, vatanseverliği konusunda kimsenin kuşkusunun olmadığı işçiler ve TÜRK-İŞ'le Hükümetin karşı karşıya gelmesi doğru olmayacaktı. Bu gerçeğin Hükümet tarafından da görülmüş olması, ilk altı aylık dönem için önerilen yüzde 0'lık zammın yerine makul bir noktada bir anlaşmanın sağlanmasını mümkün kılmıştır. Toplu sözleşmelere

ilişkin çerçeve protokolünün imzalanmasıyla hem Hükümet, hem işçiler, hem de yeni bir gerginlik istemeyen milletimiz rahatlamıştır.

Toplu sözleşme görüşmelerinde tarafların birbirine yaklaşımı olumluydu; ülkemizin menfaatleri doğrultusunda sorun çözmeye yönelikti. Karşılıklı iyiniyet, her iki taraf için de iyi bir sonucun alınmasını sağladı. Öngörülen ücret zamları ilk isteğimizin altındadır; ancak toplu sözleşme müzakerelerinde varılan nokta işçimizi memnun etmiştir. Hükümet de iyiniyetli davranmasaydı; IMF talimatlarına uysaydı, grevlerimiz çoktan başlamış olacaktı; Türkiye bir miting alanına çevrilecekti. Sağduyu ağır basmış, hayırlı sonuçlar doğurmuştur.

Bu anlayışın Hükümetle ilişkilerde diğer alanlarda da tekrarlanması gereklidir.

Çerçeve protokolünde, istek-dışı (zorunlu) emeklilik yapılmayacağı belirtilmektedir. Anlaşmanın bu maddesi uygulanmalı, 4857 sayılı İş Kanunu'nun öngördüğü geçerli nedenin bulunmadığı durumlarda, işçilerin işten çıkarılması yoluna gidilmemeli; yalnızca yaşlılık aylığına hak kazanmış işçinin gönüllü başvurusu üzerine emeklilik işlemleri yapılmalıdır.

Özelleştirme konusunda da aynı hassasiyetin gösterilmesi gerektiğine inanıyoruz. Anlaşma protokolünde, özelleştirme nedeniyle işten çıkarılan ve emekliliğine hak kazanamamış işçilerin uygun görülen kamu kurum ve kuruluşlarına yerleştirilebilmesi için

gerekli yasal düzenlemenin yapılacağı belirtilmektedir. Özelleştirme mağdurları daha fazla mağdur edilmemeli, memurlara tanınan haklar, işçilere de tanınmalıdır.

TÜRK-İŞ her zaman milli meselelere ve Türkiye'ye sahip çıkmıştır. TÜRK-İŞ'in işçilere ilişkin hiçbir talebi, ülkemiz aleyhine değildir, milletimiz aleyhine değildir. TÜRK-İŞ'in önerileri, işçimizden önce ülkemiz ve milletimiz içindir.

Hükümet, kamu yönetimi ve yerel yönetim reformu konusunda da aynı anlayışla hareket etmeli, TÜRK-İŞ'in ülke yararına olan eleştiri ve önerilerini dikkate almalıdır.

4857 sayılı İş Kanunu, işçiler açısından önemli sakıncalar içerecek biçimde kabul edilmiştir. TÜRK-İŞ, kanunun uygulanmasını dikkatle izlemektedir. Hükümet, uygulamada ortaya çıkacak aksaklıkların giderilmesinde TÜRK-İŞ'in önerilerine açık olmalıdır.

Kamu toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde hakim olan anlayış, TÜRK-İŞ'in Hükümetle olan ilişkilerinin diğer alanlarında da uygulanmalıdır. Bundan, Hükümet de, TÜRK-İŞ de, ülkemiz ve milletimiz de yarar sağlayacaktır.

İmzalanan çerçeve protokolü çerçevesinde sendikalarımızın imzalayacağı toplu iş sözleşmelerinin ülkemize ve işçilerimize hayırlı olmasını diliyorum.

Salih KILIÇ
TÜRK-İŞ
Genel Başkanı

Kamu Toplu İş Sözleşmelerine İlişkin Çerçeve Protokolü TÜRK-İŞ İle Hükümet Arasında İmzalandı

Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulu sık sık toplanarak izlenecek stratejiyi belirledi.

2003 yılında kamu kesiminde 453 bin işçi adına sürdürülen toplu sözleşme görüşmelerine ilişkin çerçeve protokolü 22 Temmuz 2003 gecesi saat 23:30'da TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu ile Hükümet adına Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mehmet Ali Şahin arasında imzalandı. Sendikalarımız, bu çerçeve protokolünün imzalanması sonrasında, kamu işveren sendikaları TÜHİS ve KAMU-İŞ ile toplu sözleşme görüşmelerini sonuçlandırmak üzere çalışmalara başladılar.

2003 yılında kamu işyerlerinde aşağıdaki sendikalarımızın toplu sözleşme görüşmeleri vardı:

Tarım-İş	16.802 üye
Orman-İş	27.000 üye
Maden-İş	19.882 üye
Genel Maden-İş	16.711 üye
Petrol-İş	19.994 üye
Tekgıda-İş	43.687 üye
Şeker-İş	23.466 üye
Teksif	5.333 üye
Deri-İş	1.925 üye
Ağaç-İş	184 üye
Selüloz-İş	4.178 üye
Basın-İş	1.010 üye
Türk Metal	3.594 üye

Dok Gemi-İş	578 üye
Yol-İş	72.827 üye
Tes-İş	63.775 üye
Tezkoop-İş	13.631 üye
Koop-İş	1.198 üye
Demiryol-İş	20.323 üye
Denizciler Sen.	5.431 üye
Hava-İş	9.600 üye
Liman-İş	5.600 üye
Haber-İş	39.475 üye
Sağlık-İş	4.780 üye
Toleyis	1.301 üye
Türk Harb-İş	31.083 üye

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, kamu kesimi toplu sözleşmeleri konusunda Hükümetle görüşmek üzere, TÜRK-İŞ Yönetim

Kurulu ve Orman-İş Genel Başkanı Mehmet Kafes, Türkiye Maden-İş Genel Başkanı Hüseyin Kayabaşı, Petrol-İş Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın, Şeker-İş Genel Başkanı Ömer Çelik, Yol-İş Genel Başkanı Fikret Barın, Haber-İş Genel Başkanı Cengiz Teke ve Türk Harb-İş Genel Başkanı Osman Çimen'den oluşan Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulu'nu görevlendirdi.

Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulu ilk toplantısını 21 Ocak 2003 günü gerçekleştirerek, toplu sözleşme taslaklarında yer alması gereken ortak hükümlere ilişkin kararlar aldı.

Sendikalarımız, toplu sözleşme taslaklarını alınan kararlar doğrultusunda biçimlendirerek

görüşmelere başladılar. Ancak, kamu işveren sendikaları, toplu iş sözleşmelerindeki hükümleri, 22 Mayıs 2003 günü kabul edilen 10 Haziran 2003 günlü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4857 sayılı İş Yasası'ndaki olumsuz düzenlemeler doğrultusunda değiştirmek isteyince, görüşmelerde ilerleme sağlanamadı.

Diğer taraftan, Hükümetle yapılan görüşmelerde, Hükümetin teklifi, ilk altı ay için zam yapılmaması (0 zam), ikinci altı ay için yüzde 7, üçüncü altı ay için yüzde 5 ve dördüncü altı ay için yüzde 5 zam yapılmasıydı. Hükümet, beklenen veya gerçekleşen enflasyonla bağlantılı bir ücret zammını kesinlikle kabul edemeyeceğini ifade ediyordu.

Durum, Kamu Koordinasyon Kurulu'nun 17 Haziran 2003 günü yapılan toplantısında ve ardından 20 Haziran 2003 günü yapılan toplantısında değerlendirildi. 20 Haziran 2003 günlü toplantıdan sonra aşağıdaki karar açıklandı:

454 bin kamu işçisini ilgilendiren kamu kesimi toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde Hükümetin 19 Haziran 2003 günü TÜRK-İŞ'e verdiği ücret zammı teklifleri tartışılmaya değer bulunmamıştır. 2001-2002 yılı toplu sözleşmelerinde işçilerin gerçek gelir kaybı yüzde 14'tür. Hükümet, enflasyon oranını 2003 yılında yüzde 20'lere düşürmeyi hedeflemiştir. Sayın Başbakan, işçinin enflasyon altında ezdirilmeyeceği sözünü vermiştir.

Toplu iş sözleşmelerinden sorumlu Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Mehmet Ali Şahin TÜRK-İŞ Yönetimi ile sık sık bir araya geldi.

Bu şartlarda, getirilen yüzde "0"lık ve diğer ücret zammı tekliflerini adaletle bağdaştırabilmek mümkün değildir; bu önerilerin hiçbir ekonomik veya sosyal dayanağı bulunmamaktadır. TÜRK-İŞ, ancak bu tekliflerin toplu pazarlığın başlayabileceği bir düzeye çekilmesi durumunda Hükümetle görüşebilecektir.

En demokratik haklarını kullanarak gerçek ücretlerini ve haklarını korumaya çalışan işçilerin karşısına işsizlerin, memurların, emeklilerin ve diğer toplum kesimlerinin çıkarılmaya çalışılması, ülkemizde önemli sosyal huzursuzluklara yol açabilecek yanlış ve haksız bir tavidir. Bu tür tavırlar tekrarlanmamalıdır. 454 bin kamu işçisi, sunduğu hizmetler ve ürettiği ürünlerle, Türk ekonomisinin temel dayanaklarını oluşturmakta ve aldığı ücretin çok üstünde bir değeri Devletimize ve Türk ekonomisine kazandırmaktadır.

Bu şartlarda, Sendikalarımız, yasal haklarımızı kullanma hazırlığı içinde toplu sözleşme süreçlerini hızlandıracaklardır. Toplu görüşmede 30 günü tamamlamış olan sendikalarımız, uyuşmazlık tutanaklarını tutacaklardır. Sendikalarımız, İş Yasası'nın emredici hükümleri dışında, toplu iş sözleşmeleri ile kazanılmış hakla-

rımızı kararlı bir biçimde koruyacaklar ve idari maddelerde işçi aleyhinde düzenlemelere izin vermeyecektir.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu önümüzdeki günlerde Yönetim Kurulu'muzun belirleyeceği günde toplanarak, en yaygın ve kapsamlı meşru ve demokratik eylemlerimizin biçim ve tarihlerini belirleyecektir.

Hükümetle yapılan görüşmeler sonrasında, Hükümet'in teklifinde bir artış sağlandı. Hükümet, ilk altı aylık dönem için yüzde 4 zam önerdi. Daha sonraki görüşmelerle, ilk altı aylık dönem için yüzde 5'e, ikinci altı aylık dönem için yüzde 9'a çıktı. Ancak, üçüncü ve dördüncü dilimlerde yüzde 5 konusundaki ısrar devam etti.

Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulu, 2 Temmuz 2003 günü yeniden topla-

Şahin ve Başesgioğlu TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek yeni önerilerini ilettiler.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 16 Temmuz 2003 günü yaptığı toplantıda toplu sözleşmelerde gelinen durumu değerlendirdi.

narak durum değerlendirmesi yaptı ve aşağıdaki kararı aldı:

454 bin kamu işçisini ilgilendiren kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri görüşmelerinde Hükümetin 1 Temmuz 2003 tarihinde verdiği yeni teklif, tıkanan toplu sözleşme müzakerelerinin yeniden başlaması açısından olumlu, ancak yetersiz bir adımdır. TÜRK-İŞ, Başkanlar Kurulu'nun aldığı karar doğrultusunda ve verdiği yetkiye dayanarak, müzakereleri sürdürecektir. Temel ilke, kamu kesimi işçisinin bir önceki toplu sözleşme döneminde yaşadığı gerçek gelir kaybını gidermek ve milli gelir artışından payına düşeni almaktır. Ekonomik krizin aşıldığı, ilk üç aylık dönem-

de milli gelirin geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 7,4 oranında arttığı, ihracatta yüzde 30'ların üzerinde rekor artışların gerçekleştiği koşullarda, işçinin satılma gücünün düşürülmesini kabul etmek mümkün değildir. TÜRK-İŞ'in ilk teklifi, bu ilke çerçevesinde korunmaktadır. Müzakerelerin tıkanacağı noktada, gelişmeleri değerlendirmek ve yol gösterici kararları almak üzere TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu ileri bir tarihte toplantıya çağrılacaktır.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu da 16 Temmuz günü yaptığı toplantısında durumu değerlendirdi.

TÜRK-İŞ'in kararlı tavrının sürmesi üzerine, Hükümet'le

yapılan görüşmelerde IMF'nin dayatmaları büyük ölçüde engellendi ve 22 Temmuz 2003 gecesi saat 23:30'da kamu toplu iş sözleşmelerine ilişkin çerçeve protokolü imzalandı.

Bu çerçeve protokolünün önemli düzenlemeleri şu şekilde açıklanabilir:

İyileştirme

Aylık çıplak brüt ücretleri 400 milyon TL'nin altında olan işçilerin ücretleri, ücret zamlarından önce, ayda 400 milyon TL düzeyine yükseltilecektir.

Ücret Zamları

Birinci 6 aylık dönem: Bir önceki toplu iş sözleşmesi uyarınca dönem sonunda yapılan ücret zamlarına ek olarak, toplu sözleşme yürürlük tarihinin ba-

2003 YILI KAMU KESİMİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ ANLAŞMA PROTOKOLÜ (22/07/2003)

Yürürlük başlangıcı tarihinde 2003 yılı içinde olan Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmelerinin aşağıdaki esaslar içinde sonlandırılmaları kabul edilmiş ve bu protokol onay alınmıştır.

ÜCRET ZAMMI

(a) İhtisap:

Toplu İş Sözleşmesinin yürürlük başlangıcı tarihinde aylık ortalama ücretler, 444 milyon TL'nin (1.777.777 TL) esas, 13.333.333 TL'ün altında olan işçilerin brüt ortalama ücretleri 400 milyon TL'ye (1.777.777 TL) esas, 13.333.333 TL'ün üzerine yükseltilmiştir.

(b) Birinci Altı Ay Zammı:

(a) fıkrasındaki yönteme yapıldıktan sonra, işçilerin toplu iş sözleşmelerinin yürürlük başlangıcı tarihinde saatlik / günlük / aylık brüt ortalama ücretlerine yürürlük başlangıcı tarihinden itibaren geçerli olmak üzere ilk altı ay % 5'in (yüzde beş) altına düşmemek üzere zammın % 50'si (yüzde elli) oranında zam yapılacaktır.

(c) İkinci Altı Ay Zammı:

İşçilerin toplu iş sözleşmesinin ikinci altı ayının son günündeki saatlik / günlük / aylık brüt ortalama ücretlerine, toplu iş sözleşmesinin yedinci ayının birinci gününden geçerli olmak üzere % 5 (yüzde dokuz) oranında zam yapılacaktır.

(d) Üçüncü Altı Ay Zammı:

İşçilerin toplu iş sözleşmesinin ikinci altı ayının son günündeki saatlik / günlük / aylık brüt ortalama ücretlerine, toplu iş sözleşmesinin dokuzuncu ayının birinci gününden geçerli olmak üzere % 5 (yüzde beş) oranında zam yapılacaktır.

Ancak, Başbakanlık DİE'nin 1994-100 Temel Yılı Kentsel Yerler Türkiye Fiyatları Türkiye Genel Fiyatları Haziran 2004 indexte sayısına göre değişim oranının %51 aşması halinde, aşan kısmı 0,80'i Dördüncü Altı Ay Ücret zammı oranına ilave edilecektir. (Üçüncü altı ayda gerçekleşecek enflasyon oranı toplu iş sözleşmelerinin yürürlük başlangıcı tarihinde dikkate alınmak suretiyle T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsünün 1994-100 Temel Yılı Kentsel Yerler Türkiye Fiyatları Türkiye Genel Fiyatları Haziran 2004 indexte sayısına göre belirlenecektir.)

2) Dördüncü Altı Ay Zammı:

İşçilerin toplu iş sözleşmesinin üçüncü altı ayının son günündeki saatlik / günlük / aylık brüt ortalama ücretlerine, toplu iş sözleşmesinin onuncu ayının birinci gününden geçerli olmak üzere % 5 (yüzde beş) oranında zam yapılacaktır.

Ancak, Başbakanlık DİE'nin 1994-100 Temel Yılı Kentsel Yerler Türkiye Fiyatları Türkiye Genel Fiyatları Haziran 2004 indexte sayısına göre değişim oranının %51 aşması halinde, aşan kısmı 0,80'i Dördüncü Altı Ay Ücret zammı oranına ilave edilecektir. (Dördüncü altı ayda gerçekleşecek enflasyon oranı toplu iş sözleşmelerinin yürürlük başlangıcı tarihinde dikkate alınmak suretiyle T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsünün 1994-100 Temel Yılı Kentsel Yerler Türkiye Fiyatları Türkiye Genel Fiyatları Haziran 2004 indexte sayısına göre belirlenecektir.)

2) ÜCRETİ BAĞLI ÖDEMELENE - ONANSAL ÖDEMELENE:

İşçilerin toplu iş sözleşmesinin yürürlük başlangıcı tarihinde aylık ortalama ücretleri 400 milyon TL'ye (1.777.777 TL) esas, 13.333.333 TL'ün üzerine yükseltilmiştir.

BAKIMLI ÜCRETİ:

Toplu iş sözleşmesinin yürürlük başlangıcı tarihinde aylık ortalama ücretleri 400 milyon TL'ye (1.777.777 TL) esas, 13.333.333 TL'ün üzerine yükseltilmiştir.

SOSYAL YAKUMLU

Toplu iş sözleşmelerinde yer alan sosyal yardım toplu iş sözleşmelerinde yer alan aylık dönem için ayda 40 milyon TL'ye (1.777.777 TL) esas, 13.333.333 TL'ün üzerine yükseltilmiştir.

5. YENİ HAK VE DÜZENLEMELER

İşçilerin toplu iş sözleşmesinin yürürlük başlangıcı tarihinde aylık ortalama ücretleri 400 milyon TL'ye (1.777.777 TL) esas, 13.333.333 TL'ün üzerine yükseltilmiştir.

6. İSTEK DİŞİ FAKLİLİK

Hükümet istek dışı emeklilik düzenlemesi yapmayacaktır.

ÖZELİ FAKLİLİK

Hükümet, emeklilik düzenlemesi yapmayacaktır.

GEÇİCİ MADDE: FARKLI ARKİ DÖNEM ZAMANI

İşçi toplu iş sözleşmesinin ikinci altı ayı aylık döneminde yapılacak ücret artışları emeklilere ilişkin sözleşme farkları dönem içinde ödenecektir. Bu farklar toplu iş sözleşmelerinin onuncu ayının sonunda ödenecektir.

Ancak, Geçici 1 maddesinde yazılmamış ile sözleşmenin imzası tarihinden sonra herhangi bir nedenle hizmet adı, sona erenler, varsa sözleşme farkları, onuncu ayın sonunu beklemeksizin hizmet adının sona erdiği tarih esas alınarak kendilerine veya karın mirasçısına ödenir.

Mehmet Ali Şahin
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

Salih Kılıç
TÜRK-İŞ Genel Başkanı

Hüseyin Karabulut
TÜRK-İŞ Genel Başkanı

Mehmet Kılıç
TÜRK-İŞ Genel Başkanı

Ergin Atalay
TÜRK-İŞ Genel Başkanı

Uğur Altun
TÜRK-İŞ Genel Başkanı

şında aylık çıplak brüt ücretlere seyyanen 55 milyon TL zam yapılacaktır. Böylece,

- aylık çıplak brüt ücreti 600 milyon TL olan bir işçinin ücreti yüzde 9,2;
- aylık çıplak brüt ücreti 700 milyon TL olan bir işçinin ücreti yüzde 7,9;
- aylık çıplak brüt ücreti 800 milyon TL olan bir işçinin ücreti yüzde 6,9;
- aylık çıplak brüt ücreti 900 milyon TL olan bir işçinin ücreti yüzde 6,1;
- aylık çıplak brüt ücreti 1 milyar TL olan işçinin ücreti yüzde 5,5 oranında artmıştır.

Anlaşma protokolünde, birinci altı aylık dönem için yapılacak zammın işçinin çıplak brüt ücretinin yüzde 5'inden düşük olamayacağı belirtilmektedir. Buna göre,

- aylık çıplak brüt ücreti 1,1 milyar TL olan bir işçinin ücretine ayda 55 milyon TL,
- aylık çıplak brüt ücreti 1,2 milyar TL olan bir işçinin ücretine ayda 60 milyon TL,
- aylık çıplak brüt ücreti 1,3 milyar TL olan bir işçinin ücretine ayda 65 milyon TL,
- aylık çıplak brüt ücreti 1,4 milyar TL olan bir işçinin ücretine ayda 70 milyon TL zam yapılacaktır.

İkinci 6 aylık dönem: İşçilerin çıplak brüt ücretlerine yüzde 9 oranında zam yapılacaktır.

Üçüncü 6 aylık dönem: İşçilerin çıplak brüt ücretlerine yüzde 5 oranında zam yapılacaktır. Bu dönemde sonunda gerçekleşen enflasyon yüzde 5'in üzerinde olursa, aradaki

farkın yüzde 80'i, dördüncü dilim ücret zammına eklenecektir. Örneğin, toplu sözleşmenin üçüncü altı aylık diliminde enflasyon yüzde 10 olarak gerçekleşirse, aradaki 5 puanlık enflasyon farkı karşılığında dördüncü dilim ücret zammına 4 puan eklenecektir.

Dördüncü 6 aylık dönem: İşçilerin çıplak brüt ücretlerine yüzde 5 oranında zam yapılacaktır. Bu dönemin sonunda gerçekleşen enflasyon yüzde 5'in üzerinde olursa aradaki farkın tamamı, toplu sözleşme yürürlük süresinin son günü ücretlere eklenecektir. Örneğin, toplu sözleşmenin dördüncü aylık diliminde enflasyon yüzde 10 olarak gerçekleşirse, aradaki 5 puanlık enflasyon farkı karşılığında, toplu sözleşme yürürlük süresinin son günü ücretlere 5 puan eklenecektir.

Hükümetin TÜRK-İŞ'e önerdiği sıfır zam Yönetim Kurulu tarafından tepkiyle karşılandı.

Yan Ödemeler

Prim, ikramiye gibi ücretle bağlantılı ödemeler, ücret zammı artışı nedeniyle kendiliğinden artacaktır. Örneğin, yüzde 15 oranında yıpranma primi alan bir işçinin yıpranma prim oranı yüzde 15 olarak kalacak, ancak ücreti arttığı için yıpranma primi de yükselmiş olacaktır. Örneğin, ikramiyelerin gün sayısı değişmeyecek, ancak yevmiyeler yükseldiği için ikramiye de artmış olacaktır.

Toplu iş sözleşmelerinde yer alan maktu ödemelerde, ilk altı aylık dönem için yüzde 5, daha sonraki dönemlerde de yapılan ücret zammı oranında ve ücretin zamlandığı tarihten geçerli olmak üzere artış yapılacaktır.

Sosyal Yardım

Halen ayda yaklaşık 37 milyon TL olarak uygulanan sosyal yardım, toplu iş sözleşmesinin birinci altı aylık dönemi için 40 milyon TL/ay (% 8,1 artış), ikinci altı aylık dönemi için de 45 milyon TL/ay (% 21,6 artış) düzeyine yükseltilmiştir. Sosyal yardımda, toplu iş sözleşmesinin ikinci yılında yapılacak ücret zammı oranlarında ve ücretin zamlandığı tarihten geçerli olmak üzere zam yapılacaktır.

Yeni Hak ve Düzenlemeler

Kazanılmış haklar korunacak, 4857 sayılı İş Yasası'nda işçi aleyhinde yer alan düzenlemeler nedeniyle toplu iş sözleşmelerinde müktesep hakları geriye götürücü düzenlemeler yapılmayacaktır. İşçi sendikaları da yeni teklif getirmeyecektir.

İstek-Dışı (Zorunlu) Emeklilik

Hükümet, istek dışı emeklilik uygulamaları yapmayacaktır.

Özelleştirme Nedeniyle İşten Çıkarılanlar

Özelleştirme nedeniyle işten çıkarılan ve emekliliğine hak kazanamamış işçilerin uygun görülen kamu kurum ve kuruluşlarına yerleştirilebilmesi için Hükümet gerekli yasal düzenlemeyi yapacaktır.

Toplu Sözleşme Zam Farkları

Toplu sözleşme zam farkları, 2001 toplu sözleşmelerinde olduğu gibi, toplu iş sözleşmesinin onüçüncü ayının sonunda ödenecektir.

Ekonomik ve Sosyal Konsey Toplandı

KILIÇ: "İşçi hakkı olmadan AB üyeliği zor"

Ekonomik ve Sosyal Konsey 10 Temmuz 2003 günü Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın başkanlığında toplandı. Avrupa Birliği ile ilişkiler konusunun tek gündem maddesi olarak belirlendiği toplantıda TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç bir konuşma yaptı. Kılıç konuşmasında şu görüşlere yer verdi:

"TÜRK-İŞ, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üye olarak

katılmasından yanadır. Bu konuda Genel Kurul kararlarımız vardır ve kararlı tavrımız bugün de devam etmektedir. Türkiye, genç nüfusuyla, vasıflı işgücüyle, girişken ve yaratıcı işverenleriyle, geniş pazarıyla, büyük doğal kaynaklarıyla, önemli ve önemi daha da artan jeopolitik ve jeostratejik konumuyla, Avrupa Birliği için de son derece önemlidir. Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye bakışını

daha da olumlu kılacak unsur, Türkiye'nin öz gücünün ve güveninin daha da artırılmasıdır. Avrupa Birliği, büyük sorunlarla uğraşan bir Türkiye'yi kendi içine almak istemeyecektir. Türkiye, işsizlik sorununu ve ekonomik sorunlarını çözerek daha da güçlendikçe, Avrupa Birliği'ne girişimiz kolaylaşacaktır. Bu nedenle, Avrupa Birliği'ne katılımın yolu, tavizlerden değil, her açıdan daha

da güçlenmekten ve AB standartlarına uyum sağlamaktan geçmektedir. TÜRK-İŞ, bu anlayış doğrultusunda hareket ederek, Türkiye'nin daha da güçlü hale getirilmesi için her türlü çabayı göstermiştir ve göstermeye devam edecektir.

Türkiye'nin daha da güçlenmesinin yollarından biri, sayıları giderek artan işçilerimizin, ekonomik, sosyal ve hukuksal sorunlarının çözümünden geçmektedir. Üzülerek ifade etmek istiyorum ki, işçilerimizin sorunları giderek artmaktadır.

Sendikal hak ve özgürlükler konusundaki bazı anti-demokratik düzenlemeler, Avrupa Birliği'ne girmede önemli engeller oluşturacaktır. Ancak ne

yazık ki, İkinci Türkiye Ulusal Programı'nda bu konuda önemli bir geriye gidiş söz konusudur. Bilindiği gibi, 2001 yılı Mart ayında Bakanlar Kurulunca kabul edilen Türkiye Ulusal Programı'nda, ülkemizde 87 ve 98 sayılı ILO Sözleşmelerine uygun sendikal hak ve özgürlüklerin getirileceği taahhüdü yer almıştır. Bu taahhütlerde bulunduğu dönemde, Avrupa Birliği müktesebatı içinde bu konuda bir düzenleme bulunmamaktaydı. Ancak geçen ay Avrupa Konvansiyonu çalışmalarını tamamlamış ve Avrupa Birliği Anayasası taslağını sonuçlandırmıştır. Avrupa Birliği Anayasasında, sendikalaşma, toplu pazarlık ve grev hakları konusunda geniş hak-

lar tanınmaktadır. Türkiye, Avrupa Birliği müktesebatına uyum sürecinde, bu alanlarda geniş haklar sağlamak zorunda kalacaktır. Ancak hazırlanan İkinci Türkiye Ulusal Programı'ndan sendikal hak ve özgürlüklere ilişkin taahhütler çıkarılmıştır. Böyle bir tavır, Türkiye'de demokratikleşme süreci açısından büyük sakıncalar doğuracak niteliktedir.

İş güvencesi açısından da benzer bir durum söz konusudur. 2001 yılı Mart ayında hazırlanan Türkiye Ulusal Programı'nda iş güvencesi taahhüdünde bulunulmuştur. Bu taahhütte bulunulduğu sırada, bireysel hizmet akdinin feshi konusunda Avrupa Birliği yönergesi bulunmamaktaydı. Av-

rupa Birliği Anayasa Taslağında işçinin hizmet akdinin geçerli bir neden olmadan feshedilmesini önleyici düzenleme getirilmişken, İkinci Ulusal Programda iş güvencesi konusundaki taahhütlerin kaldırılmış olması, Avrupa Birliği ile ilişkilerimiz açısından önemli bir hatadır. Bu hatanın da düzeltilmesi umudunu taşıyoruz. 4773 sayılı İş Güvencesi Kanununda büyük ölçüde sağlanan iş güvencesinin 4857 sayılı İş Kanunu ile, ideal olandan büyük ölçüde geriye götürülmüş olmasının Avrupa Birliği ile ilişkilerimiz açısından yaratacağı sorunlara da dikkatinizi çekmek istiyoruz.

Türkiye, Avrupa Birliği ile arasındaki sosyal gelişmişlik farkını azaltabilmek için önce ekonomik gelişmesini sağlamalıdır. Ancak, izlenecek ekonomik politikanın gerekleri ile çalışanların ihtiyaçları arasında bir uyumun sağlanması, demokrasiye ve sendikal hak ve özgürlüklere gereken hassasiyetin gösterilmesi zorunludur. Bu, etkili bir biçimde işleyen bir sosyal diyalog ile mümkün olabilir. Bu konudaki eksikliklerimizin de giderilmesi gerekmektedir.

İşçi haklarına ve sendikal hak ve özgürlüklere gereken önemin verilmemesi durumunda, Türkiye, Avrupa Birliği'nden gelebilecek sosyal damping iddialarına muhatap kalabilir. Türkiye'de işgücü maliyetleri, Avrupa Birliği ülkele-

rinden çok düşüktür. Türkiye'de sendikalaşma oranları, Avrupa Birliği ülkelerindekinin çok altındadır. Sendikal hak ve özgürlükler açısından da büyük farklar söz konusudur. Ayrıca, özellikle Türk ekonomisinin lokomotifini oluşturan küçük ve orta ölçekli işletmelerin büyük bir bölümünde sigortasız işçi ve çocuk işçi çalıştırılması da sosyal damping olarak gündeme getirilebilir. Avrupa Birliği üyesi ülkeler, Türkiye'nin, birçok sosyal yükümlülüğü yerine getirmediğini ileri sürerek, mallarımızın AB'ye girişine engel olabilir veya mallarımız aleyhinde boykot uygulayabilir. Türkiye'nin sosyal damping gerekçesiyle köşeye sıkıştırılmasını önlemenin yolu, işçi haklarına ve sendikal hak ve özgürlüklere gereken hassasiyetin gösterilmesinden, Avrupa Birliği'nin sosyal standartlarına uyulmasından geçmektedir.

Konuşmamın sonunda özelleştirme konusuna da değin-

mek istiyorum. İkinci Türkiye Ulusal Programı taslağında, özelleştirmelerin hızlandırılacağı ve orta vadede tamamlanacağı taahhüdünde bulunmaktadır. 58. Hükümet'in Programının 5. sayfasında, "Uygulanan yanlış politikalar yüzünden... sağlıklı bir özelleştirme gerçekleştirilememiştir" ifadesi yer almaktadır. Üzülenek ifade etmek istiyorum ki, bize göre, 58. ve 59. Hükümetler döneminde de sağlıklı bir özelleştirme gerçekleştirilememiştir. Yapılan özelleştirmelerin insani boyutu, sosyal boyutu ve hukuksal boyutu eksiktir. Bu konuda ciddi kaygılarımız vardır. Ayrıca, özelleştirmeler sürecinde Anayasa'nın 49. maddesinin Devletimize yüklediği görevler göz ardı edilmekte ve eşitlik ilkesi çiğnenmektedir. Özelleştirme mağdurlarının sayısı ve yolaçtığı huzursuzluk hızla artmaktadır. 4046 sayılı Özelleştirme Kanununun değiştirilerek, özelleştirilen işyerlerinde çalışan işçilerin, memurlar, sözleşmeli personel ve kapsam dışı personel gibi diğer çalışanlarla aynı muameleye tabi tutulmaları, bir hak kaybına uğramadan, havuz sistemi içinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarına naklinin sağlanması, sorunları bir ölçüde hafifletecektir. Ayrıca, stratejik önemi olan kuruluşlarla, geniş halk kitlelerini yakından ilgilendiren kuruluşların durumunun yeniden gözden geçirilmesinde büyük yarar vardır".

ILO

Uluslararası Çalışma Konferansı Toplandı

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Uluslararası Çalışma Konferansı 91. Toplantısı 3-19 Haziran 2003 günleri Cenevre'de gerçekleştirildi. Uluslararası Çalışma Konferansı'nda Türkiye delegasyonu içinde delege olarak işçileri TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, işverenleri ise TISK Genel Sekreteri Bülent Pirler temsil etti. TÜRK-İŞ Delegasyonunda TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç, TÜRK-İŞ

Mali Sekreteri Mustafa Kumlu, TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Ergün Atalay, Şeker-İş Genel Başkanı Ömer Çelik, TEKSİF Genel Başkanı Zeki Polat, YOL-İŞ Genel Başkanı Fikret Barın, TOLEYİS Genel Başkanı Cemal Bakındı ve Genel Maden-İş, Şeker-İş, TEKSİF, YOL-İŞ, Demiryol-İş Sendikalarımızın diğer bazı Yöneticileri ile uzmanlar yer aldı.

Konferansın resmen açılmasından bir gün önce, 2 Haziran

2003 Pazartesi günü, Brezilya Cumhurbaşkanı Luiz Inacio Lula da Silva, ILO Genel Müdürlük binasında bir konuşma yaptı ve savaşa ve yoksulluğa karşı etkili bir mücadele verilmesi çağrısında bulundu.

3 Haziran 2003 günü resmen açılan Uluslararası Çalışma Konferansı 91. Toplantısı'nın başkanlığına Kenya Başkan Yardımcısı ve Çalışma Bakanı Michael Christopher Wamalwa seçildi.

Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 91. Toplantısında iki onur konusu vardı.

Güney Afrika Cumhurbaşkanı Thabo Mbeki 11 Haziran 2003 günü Genel Kurul'da bir konuşma yaparak, yoksulluğun küresel düzeyde ortadan kaldırılabilmesi için yeterli kaynakların var olduğunu belirtti ve işsizlikle ve yoksullukla mücadelede kararlı bir çizgi izlenmesi gerektiğini söyledi.

Ürdün Kralı II. Abdullah ise 12 Haziran 2003 günü Genel Kurul'da bir konuşma yaptı. Kral II. Abdullah, küresel düzeyde refaha ulaşmanın yolunun herkese iş olanağının sağlanmasından geçtiğini belirterek, küresel düzeyde şiddeti besleyen bölünmelerin ve umutsuzluğun giderilebilmesi için ihtiyaçlarla savaşılmaması gerektiğini söyledi.

Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 91. Toplantısı sırasında, herkese sosyal güvenlik sağlanması konusunda bir kampanya da başlatıldı. Uluslararası Çalışma Bürosu tarafından hazırlanan raporda, dünyada her beş kişiden dördünün temel sosyal güvenlik haklarından mahrum olduğu belirtilerek, sosyal güvenlik sistemlerinin korunması ve daha da güçlendirilmesi istendi.

Bu yılki konferansa ILO Genel Müdürü Somavia tarafından sunulan rapor, yoksullukla mücadelede insan onuruna yaraşır iş olanaklarına vurgu ya-

piyordu. ILO son yıllarda yoksullukla mücadele konusuna büyük ağırlık vermekte ve yoksulluğun azaltılması ve nihai olarak ortadan kaldırılması için insan onuruna yaraşır iş olanaklarının yaratılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu durum, son yıllarda "çalışan yoksullar" adı altında önem kazanan bir olguyla da bağlantılıdır. Dünyanın birçok ülkesinde, gelir getirici bir işte çalışmasına rağmen yoksulluktan kurtulamayan insanların sayısı da yükselmektedir. ILO Genel Müdürü Somavia, raporunda, bu konuda da ülkelerin üzerlerine düşen görevi yerine getirmesini talep etti.

ILO Uluslararası Çalışma Konferansı bu yıl, denizcilerin kimlik belgeleriyle ilgili olarak 1958 yılında kabul edilmiş olan 108 sayılı Sözleşmenin yerine, yeni gelişmeleri de gözönünde bulunduran yeni bir Sözleşme kabul etti.

Konferans, ayrıca işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda da çalışma yaptı. ILO'nun tahminlerine göre her yıl iş kazaları nedeniyle yaklaşık 2 milyon ki-

şi hayatlarını kaybetmektedir; her yıl 270 milyon iş kazası olmakta, 160 milyon işçi ise meslek hastalıklarından etkilenmektedir. Konferans, iş kazaları ve meslek hastalıklarıyla mücadelede yeni bir küresel strateji benimsedi. Hükümetlerin bu strateji doğrultusunda adım atmaları beklenmektedir.

Konferans'ta ele alınan diğer bir konu, istihdam ilişkilerinde gündeme gelen yeniliklerdi. Yeni teknolojiler ve üretim teknikleriyle birlikte yeni istihdam ilişkilerinin geliştiğine dikkat çekildikten sonra, bu konuda bir ILO Tavsiye Kararının hazırlanması üzerinde görüş birliği sağlandı.

Türkiye, Konferans Standartların Uygulanması Komitesi'nde (Aplikasyon Komitesi) bu yıl incelemeye alınmadı. Türkiye işçi delegasyonu, Uluslararası Çalışma Konferansı sırasında oluşturulan komitelerde temsil edildi.

Konferans Genel Kurulu'nda Hükümet temsilcisi olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Murat Başesgioğlu, işveren delegesi olarak da TİSK Genel Sekreteri Bülent Pirler birer konuşma yaptılar.

Türkiye İşçi Delegesi ve TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç ise 11 Haziran 2003 günü bir konuşma yaparak, ülkemizde çalışanların karşı karşıya bulunduğu sorunları dile getirdi.

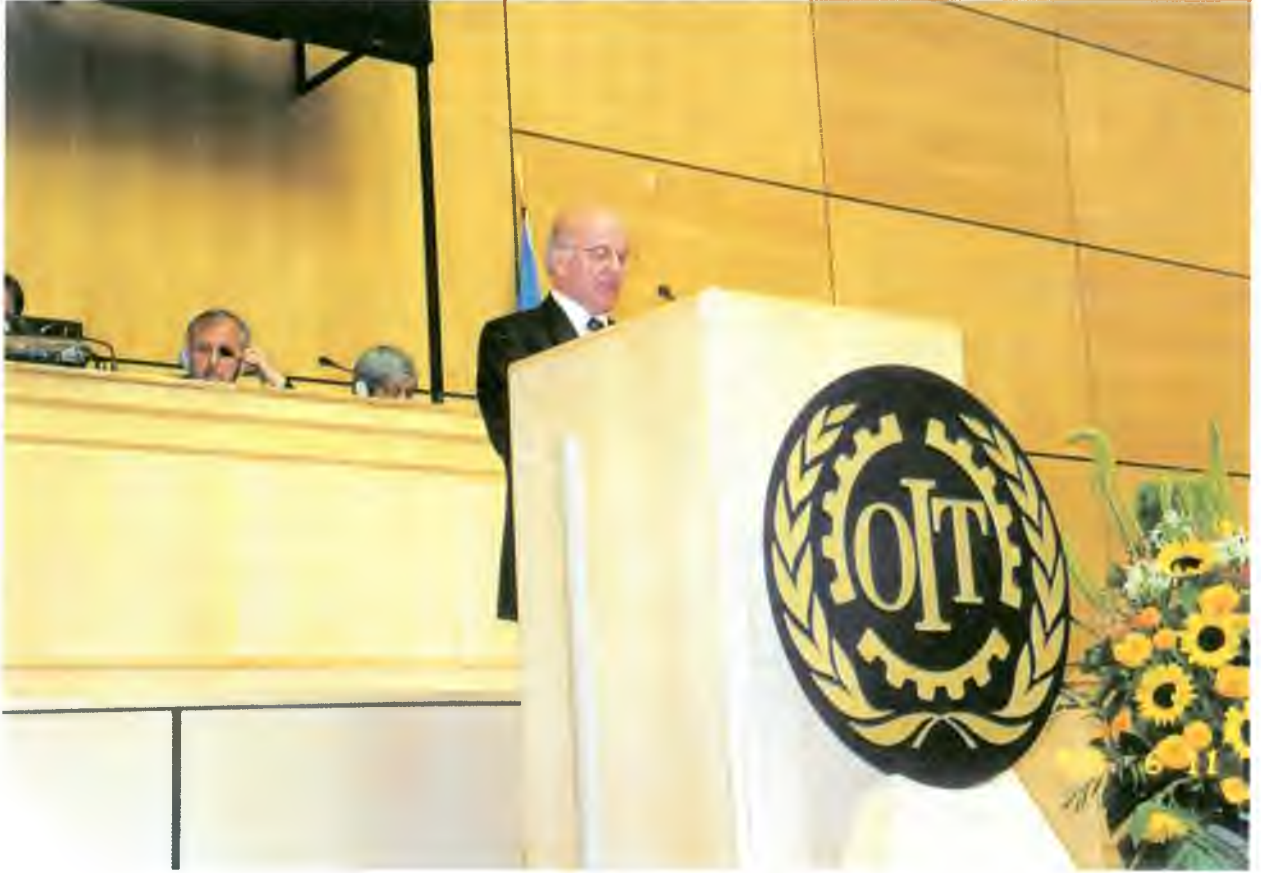
Türkiye İşçi Delegatesi

Salih Kılıç'ın

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Uluslararası Çalışma Konferansı

91. Toplantısı Genel Kurul Konuşması

(11 Haziran 2003)

Sayın Başkan,

Sayın Delegeler,

Konuşmamın başında, Türk çalışanları adına hepinize en derin saygılarımı iletiyorum.

Sayın Başkan,

Konferans başkanlığına seçilmeniz nedeniyle Sizi kutluyor ve başarılar diliyorum.

Sayın Genel Müdürü, bugü-

ne kadarki başarılı çalışmaları ve bu önemli göreve yeniden seçilmiş olması nedeniyle kutluyorum.

Sayın Genel Müdürün Konferans'a sunduğu rapor, küreselleşme sürecinde giderek daha da büyüyen işsizlik ve yoksulluk sorununun çözümünü göstermektedir. Kendisine teşekkür ediyorum. Dünyanın herhangi bir yerindeki yoksulluk, her-

hangi bir yerdeki refah için bir tehdit oluşturmaktadır. Mutsuz toplumlarda mutlu bireyler varlığını sürdüremez. Hükümetler, yoksullukla etkili bir biçimde mücadelede, insan onuruna yaraşır iş olanakları yaratma sorumluluğunu yerine getirmelidir. Gelişmiş ülkelerin de bu konuda büyük sorumlulukları vardır. Dünyadaki yoksulluğun en önemli sorumlularından biri olan ulusötesi şirketlerin gücü

sınırlandırılmalıdır; IMF, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü, demokratikleştirilmeli, bu kuruluşların tüm insanlığın yararına çalışması sağlanmalıdır. Ulusötesi sermayenin çıkarları doğrultusunda gerçekleştirilen küreselleşmenin işçi sağlığı ve iş güvenliği açısından yarattığı sorunların çözümü için de özel bir çaba gösterilmelidir.

Dünyada ve Türkiye’de işsizlik artmaktadır. Bu artışın en önemli nedenlerinden biri, sosyal ve insani boyuttan yoksun özelleştirme uygulamalarıdır. Ekonomik büyümeye rağmen sosyal adaletsizlik, yoksulluk ve işsizlik artmaktadır. Ekonomik büyüme, insanlara refah sağlayacak biçimde gerçekleştirilmelidir.

Artan işsizlik, işçi haklarını ve sosyal devleti zayıflatmada bir fırsat olarak kullanılmaktadır. Bu tür girişimler, ülkelerde sosyal dengelere ve sosyal diyaloga büyük zarar vermektedir. Hükümetler, seçmenlerine karşı sorumluluklarını yerine getirmeli, "her ne pahasına olursa olsun iş" değil, "insan onuruna yaraşır iş" olanakları yaratmalıdır.

Sayın Başkan,

Türk çalışanları sosyal diyaloga inanmaktadır. Ancak, 22 Mayıs 2003 günü kabul edilen yeni İş Kanunu, bir mutabakat temelinde çıkarılmamıştır. Özellikle, çalışma hayatının esnekleştirilmesi adı altında, kazanılmış işçi hakları işverenler lehine değiştirilmiştir. Esneklik,

işçi aleyhinde uygulamalara yol açarsa, işyerlerinde ve toplumda sosyal huzursuzluklara neden olabilir. Kanunun uygulanmasını dikkatle izleyeceğiz ve çıkan problemlerin giderilmesi için hukuki yolları ve sosyal diyalog kanallarını zorlayacağız. Yeni İş Kanununun 114. maddesinde yer alan üçlü danışma kurullarının etkili bir biçimde işletilmesini bekliyorum. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız bugüne kadar sosyal diyalog konusunda iyi niyetini göstermiştir. Belirli çevrelerin baskıları sonucunda gözardı edilen sosyal diyalog sürecinin yeniden başlatılacağı ve İş Kanununun uygulanmasında çıkacak sorunların çözümünde aynı iyi niyetin gösterileceği inancındayım. Sayın Genel Müdür, raporunda, çalışanların demokratik örgütlenmelerinin güvence altına alınması gerektiğini de belirtmiştir. Çalışma mevzuatımızın, onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile tam olarak uyumlu hale getirilmesi için gereken çalışmaların yapılmasını; kamu çalışanlarına 87 ve 98 sayılı Sözleşmelerin öngördüğü tüm hakların sağlanmasını da diliyorum. Bu konularda ILO Türkiye Temsilciliği-

nin bugüne kadarki başarılı çalışmalarının, Uluslararası Çalışma Bürosu ile yeni teknik işbirliği ve eğitim projeleriyle desteklenmesini istiyorum.

Sayın Başkan,

Ülkemdeki önemli bir sorun, işçi alacaklarıdır. Belediye-İş Sendikası üyesi işçilerin alacakları 100 milyon doları aşmıştır. Kamu sektöründe ve özel sektörde bazı işyerleri, ücretleri ve yan ödemeleri ödemekten kaçınmaktadır. Bu alacakların ödenmemesi büyük sosyal huzursuzluğa yol açmaktadır. Ödenmemiş işçi alacaklarının bir an önce ödenmesini istiyorum.

Değineceğim son nokta, Hollanda’nın emekli Türk işçileri aleyhinde almış olduğu önemli bir karardır. Hollanda, 118 sayılı ILO Sözleşmesini ihlal ederek, malulen emekli olmuş ve Türkiye’ye dönmüş Türk işçilerinin ek ödeneklerini kesmiştir. ILO’nun bu ihlale engel olacağı inancındayım.

Sayın Başkan,

Türk çalışanları, dünyada barış istemektedir. Irak halkının en kısa sürede kendi geleceğini demokratik bir biçimde kendisinin belirlemesini ve ILO ilkeleri ve Sözleşmeleri ile uyumlu işçi haklarına ve sendikal hak ve özgürlüklerine kavuşmasını diliyorum. Bu alanlarda büyük bir deneyim birikimine sahip olan Türk çalışanları, bu konuda gereken katkıyı vermeye hazırdır.

Teşekkür ederim.

Tekgıda-İş'e Görkemli Karşılama

TEKEL'in özelleştirilmesine karşı İstanbul'dan Ankara'ya yürüyen Tekgıda-İş yöneticileri büyük bir kalabalık tarafından coşkuyla karşılandı

TEKEL'in özelleştirilmesine karşı Tekgıda-İş Sendikası'nın aldığı karar uyarınca 24 Nisan 2003 tarihinden başlayarak sürdürülen eylem takvimi yurdun dört bir yanında etkili bir biçimde sürdürüldü.

Eylem takviminin en önemli ayağı olan İstanbul-Ankara yürüyüşü 9 Mayıs 2003 günü TE-

KEL Cevizli Sigara Fabrikası önünden başladı.

"TEKEL'i Sattırmayız", "TEKEL bizimdir, bizim kalacak" sloganlarıyla toplanan işçilere Tekgıda-İş Sendikası Genel Başkanı ve TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç seslendi.

Karakoç konuşmasında,

"TEKEL Türkiye'nin en büyük kuruluşudur. TEKEL'i satmak vatani satmaktır. TEKEL onurumuzdur, TEKEL gururumuzdur. TEKEL'in özelleştirilmesine karşı sonuna kadar direnmeye kararlıyız. Bizi yolumuzdan hiçkimse döndüremez. Türkiye'yi yabancı çokuluslu sigara şirketlerinin cenneti yaptırmayacağız. Yolumuz uzun, biz ka-

rarlıyız, inançlıyız, kazanacağız” dedi.

Karakoç’un konuşmasının ardından 60’ı aşkın Tekgıda-İş Sendikası yöneticisinin 450 kilometrelik uzun yürüyüşü başladı.

Yürüyüşçüler, Gebze, İzmit, Adapazarı, Düzce, Bolu, Gerede, Kızılcahamam ve Kazan’da konakladıktan sonra 17 Mayıs

2003 Cumartesi günü Ankara’ya ulaştı.

TÜRK-İŞ’in 17 Mayıs Tandoğan Mitingi’nin yapıldığı gün Ankara’ya gelen yürüyüşçüleri Çiftlik Kavşağı’nda TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, Yönetim Kurulu üyeleri, TÜRK-İŞ’e bağlı sendikalarımızın Genel Başkan ve Yöneticileri, Tekgıda-İş ve diğer sendikalarımızda ör-

gütlü işçiler katıldı. TÜRK-İŞ yöneticileri tarafından çiçeklerle karşılanan Tekgıda-İş yöneticileri daha sonra Anıtkabir’e giderek ulu önderin kabrine çiçekler bıraktılar.

Tekgıda-İş Sendikası yöneticileri daha sonra TÜRK-İŞ’in Tandoğan Meydanı’nda yapılan “İşine, Ekmegine, Vatanına Sahip Çık” mitingine katıldı.

Petrol-İş Mitingleri

Özelleştirmelere karşı büyük bir kampanya başlatan Petrol-İş Sendikası Türkiye'yi miting alanına çevirdi

Aliğa'da başlayan mitingler Kırıkkale, Bursa ve İzmit'te devam etti. Petkim'in özelleştirilmesine karşı direniş başlatıldı

Hükümetin Petkim'in özelleştirilmesi kararının ardından eylem kararı alan Petrol-İş Sendikası, başlattığı kampanyayla tüm Türkiye'yi miting alanına çevirdi.

İlk miting 19 Nisan 2003 günü Aliğa'da yapıldı. 20 bini aşkın kişinin katıldığı ve yağın yağmura karşı coşkulu geçen mitingde konuşan Petrol-İş Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın "İnançlıyız, kararlıyız, mücadeleciz, bu kuruluşları teslim etmeyeceğiz" dedi. Aliğa mitingine TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç da katıldı.

Petrol-İş'in bir sonraki durağı Kırıkkale oldu. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç'm da katıldığı ve 3 Mayıs günü yapılan mitingde konuşan Öztaşkın, "Özelleşen kuruluşlar soyulmuş, özelleştirme bir suç dosyasına dönüşmüştür" dedi.

Kırıkkale mitinginde konuşan Genel Başkan Salih Kılıç ise "Kamu kurumlarını babalar gibi satmak isteyenlere göz yummayacağız" diye konuştu.

Petrol-İş Sendikası'nın bir sonraki miting alanı Bursa idi. 25 Mayıs 2003 günü Bursa'da gerçekleştirilen mitingde TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç katıldı. Karakoç burada yaptığı konuşmada "1919 yılında ülkemizi işgal eden güçlere karşı yapılan mitinglere katılmak neyse bu mitinglere katılmak da odur" dedi.

Petrol-İş Genel Başkanı Öztaşkın ise, "Sosyal devleti yıktırmayacağız, halkı ezdirmeyeceğiz" diye konuştu.

Hazine'nin Petkim'in satışı için düzenlediği ihalenin yapıldığı gün olan 6 Haziran'da ise Petrol-İş Ankara'daydı.

Hazine Müsteşarlığı önünde toplanan yüzlerce işçi Petkim'in yok pahasına satışına isyan etti. Aliğa'dan yola çıkan 3 bin Petkim işçisi Ankara'ya yürüyerek özelleştirmeleri protesto etti.

Bir sonraki gün, 7 Haziran'da ise Petrol-İş bu kez İzmit'i salladı. Onbinlerce kişinin katıldığı İzmit mitingi

çok coşkulu geçti. Mitinge TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç da katıldı ve bir konuşma yaptı.

Kılıç konuşmasında halkın malını peşkeş çekenlerden hesap sorulacağını söyledi.

Petrol-İş Genel Başkanı Öztaşkm ise "Günü gelir bizi satanı biz de satarız" dedi.

İş Kanunu Tartışıldı

TÜRK-İŞ tarafından düzenlenen "Yeni İş Kanunu Değerlendirme Konferansı" 12-13 Temmuz'da yapıldı

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Kılıç "Yeni Kanun çalışanı eziyor" diye konuştu

Konferansın açılışını TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç yaptı.

12-13 Temmuz 2003 tarihleri arasında Bolu'da TÜRK-İŞ tarafından düzenlenen "Yeni İş Kanunu Değerlendirme Konferansı" yapıldı. Konferansın ilk günü Prof. Dr. Polat SOYER, ikinci gün ise Prof. Dr. Fevzi ŞAHLANAN tebliğlerini sundular. Konferansa, TÜRK-İŞ Başkanı Salih KILIÇ, Yargıtay 9 ve 21'nci Hukuk Dairesi Başkan ve üyeleri, bu dairelerin tetkik hakimleri, Ankara İş Mahkemeleri hakimle-

ri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bürokratları, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu ve bağlı sendikaların yönetici ve hukukçuları katıldılar.

2 gün süren toplantıda açılış konuşmasını TÜRK-İŞ Başkanı Salih KILIÇ yaptı.

KILIÇ konuşmasında; İş Kanunu hazırlık sürecinde, tasarıya sendikaların önemli itirazları olduğunu, çıkarılan yasanın çalış-

ma yaşamını altüst ettiğini, ancak her şeye rağmen günahıyla sevabıyla ve parlamento iradesine de saygı duyarak yasanın uygulanmasının dikkatlice izleneceğini ancak günü geldiğinde şükkanlılıkla eleştireceğini belirterek, yapılacak olan bu toplantıda yeni yasanın kafalarda yarattığı karmaşa ve dağınıklığın netleştirileceğini, yeni yasanın genel olarak hukukun himayesine muhtaç kesimleri ve çalışan-

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi Başkanı Engin Doğu ve Prof. Dr. Fevzi Şahlanan.

ları ezen, güçsüzün güçlüye karşı korunması gerekirken bilakis güçlüyü güçsüzden koruyan bir sistem içerdiğini, işletmenin güvenliğini esas alan bir mantaliteye sahip olduğunu, esneklik uygulamasında işverene kolaylıklar getirdiğini ve temelde gönüllülük ilkesini zorunluluk ilkesine dönüştüren bir yaklaşıma sahip olduğunu söyledi.

Ayrıca yasanın tartışılması sürecinde kavramsal kargaşalar yaşandığını belirterek, özellikle iş güvencesi konusunda işyeri güvencesi adı altında bir kavramın ortaya sürüldüğünü, böylelikle iş güvencesinin saptırılmaya çalışıldığını izah etti ve aslında bu kavramların birbirinin tamamlayıcısı olduğunu, yasanın hazırlık aşamasında, temel amacının çalışma mevzuatını çağdaş normlara uygun hale getirmek olduğu ancak iş güvencesi maddesinde yapılan değişiklik ile hem çağdaş anlayıştan uzaklaştığını hem de çalışanlara arasında eşitsizlik yaratıcı bir yapıya büründüğünü, Cumhuriyet Halk Partisinin, Yasanın 8 maddesini

Anayasa Mahkemesine götürdüğünü vurguladı.

Kılıç konuşmasının sonunda, iş güvencesi konusunda kıyame-tin koparıldığını, Türkiye'de ekonominin çökeceğinin, işyerlerinin kapanacağını iddia edildiğini, bu sayede başka şeylerin gözden uzak tutulmasının sağlandığını, esasen iş yasanın önemli boşluklar içerdiğini ancak bu toplantının uygulamaya yön vereceğini ve yargının da ilerde vereceği kararlar ile yasanın amacına uygun hale gelece-

ğini belirterek, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun tüm gelişmelerin yakın takipçisi olduğunu belirtti.

TÜRK-İŞ Başkanı Salih KILIÇ'ın konuşmasını ardından Yargıtay 21. Hukuk Dairesi Başkanı Utkan ARASLI kürsüye gelerek bir konuşma yaptı.

Utkan ARASLI konuşmasında; Dünyanın yeni bir çağa girdiğini, bu çağın bilgi, iletişim, ulaşım alanlarında baş döndürücü teknolojiler yarattığını, her alanda değişim ve gelişme gözlemlendiğini bu bağlamda ülkemizde de çağdaş devlet anlayışının gerektirdiği sosyal devlet anlayışının Anayasa da yer aldığını, sosyal devlet ilkesinden amaçlananın ise insan hak ve özgürlüklerine saygılı, ferdin refah ve huzurunu teminat altına alan, kişi ile toplum arasında denge kuran, emek ve sermaye ilişkilerini düzenleyen, özel teşebbüsün güven içerisinde çalışmasını sağlayan, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma yaşamının kararlılık içerisinde geçmesi için gerekli tedbir-

Yargıtay 21. Hukuk Dairesi Başkanı Utkan Araslı ve Prof. Dr. Polat Soyer.

Yargıtay 21. Hukuk Dairesi Başkanı Utkan Araslı bir değerlendirme konuşması yaptı.

leri alan bir sistem olduğunu aslında kısaca güçsüzlerin güçlüler karşısında korunduğu, gerçek eşitliğin sağlandığı ve sosyal dengelerin korunduğu bir düzenin sosyal devlet düzeni sayılabacağını belirtti.

Araslı konuşmasının devamında, sosyal devletin oluşumundaki en büyük işlevi gören yasalardan birinin de İş Yasası olduğunu belirterek, İş Yasası'nın temellerinin 9 bilim adamı tarafından hazırlanmasının bir şans olduğunu, iş hukukuna yeni kavramlar getirildiğini özellikle 158 sayılı ILO sözleşmesi ile yükümlenilen İş Güvencesi ve buna ilişkin kavramların yasa da yer aldığını, yasanın tümünün iş yaşantısına ve iş hukukuna yeni boyutlar getirdiğini söyledi.

Araslı konuşmasının son kısmında ise, birkaç hususa özellikle dikkat çekmek istediğini, bun-

lardan ilkinin bu yeni iş yasası ile birlikte mutlaka ve acilen yeni bir "İş Yargılamaları Usulü Kanunu"nun çıkarılması gerektiğini, yarım asırdan beri uygulanmakta olan eski usul kanunun kabul edildikten kısa bir süre sonra en hayati maddelerinin iptal edildiğini bu yüzden işlevini yerine getiremediğini, iş davalarının gerektirdiği yargılama süratının bir türlü sağlanamadığı ve özellikle iptal edilen hakem müessesesi nedeniyle en küçük sorunların dahi yargılama ile çözülebilir hale getirildiğini belirtti. İkinci olarak yeni iş yasası ile getirilen düzenlemelerin bir an önce sosyal güvenlik yasalarına da yansıtılması gerekliliğini vurguladı ve son olarak da iş güvenliği ve iş sağlığı nedeniyle zarara uğrayan kişiler ile yeterince ilgilenilmediğini bunların sorunlarının çözülmediğini, yeni yasa da buna uygun bir düzenleme bulunmadığını dile getirdi.

Konuşmaların ardından toplantının ilk bölümü Yargıtay 21. Hukuk Dairesi Başkanı Utkan ARASLI başkanlığında başladı ve Prof. Dr. Polat SOYER tarafından ücret, işin düzenlenmesi, işçi sağlığı ve iş güvenliği konularına ilişkin bir tebliğ sunuldu.

Prof. Dr. Polat SOYER tebliğinde özetle; Tebliğin birinci bölümünde, ücretle ilgili olarak yeni yasanın getirdiği en önemli yeniliğin ücretin tutarı ve asgari ücret konularında olduğunu belirterek, 1475 sayılı İş Yasası döneminde asgari ücret kapsamına sadece kanunun uygulama alanına giren kişilerin dahil olduğunu yeni yasa da ise uygulama alanına girsin girmesin iş akdi ile çalışan bütün kişilere asgari ücretin uygulanacağını öngörülmemekte olduğunu belirtti. Prof. Dr. SOYER, yeni kanundaki düzenlemenin 95 sayılı ILO Sözleşmesinden daha ileri bir düzenle-

me getirdiğini bu yönüyle de düzenlemenin yerinde olduğunu belirterek ücret ödemelerinin mutlaka para ile yapılması gerektiğini vurguladı.

Öte yandan Prof. Dr. SOYER kendisinin eskiden beri işverenin ücret ödeme borcunu yerine getirmemesi halinde işçinin Borçlar Kanunu 81. madde hükmüne gereğince ödemezlik definden yararlanabileceğini savunduğunu zira hizmet akdinin karşılıklı taahhütleri havi bir akit olduğunu belirtmiş hatta ücretin ödenmemesi halinin birden fazla işçiye ilgilendirmesi halinde ise ücreti ödenmeyen her işçinin BK. 81 den doğan hakkını kullanabileceğini bu durumun yani hakkın topluca kullanılması halinin grev halini oluşturmadığını savunduğunu söyledi. Ancak tatbikatta bu görüşe Yargıtay tarafından bu bir grevdir ve yasa dışıdır şeklindeki görüş nedeniyle katılmadığını belirterek geli-

nen noktada bu görüşünün belli bazı kayıt ve şartlar ile yeni yasa da yer aldığını belirtti. Prof. Dr. SOYER mücbir sebep kavramına da değinerek yasanın bu maddesinde yer alan mücbir sebep deyiminin hukuki manada, beklenilmeyen sakınılması mümkün olmayan yani gerçek bir mücbir sebep olarak anlaşılmasının gerektiğini yoksa ekonomik kriz yada mahalli idarelere merkezden para gelmemesi vs. durumların mücbir sebep sayılmayacağını belirtti.

Uygulamada İ.L.K.'na göre; işçi ücretlerinin, kıdem ve ihbar tazminatlarının gerek iflas ve gerekse haciz yoluyla takiplerde birinci sırada yer almasına rağmen pek bir kıymet ifade etmediğini zira rehinli alacaklar, masa alacakları, vergi alacakları ve sair özel kanunlar ile getirilen çok sayıdaki alacak kalemi işçi alacaklarının önüne geçmekte ve işçilere bir şey kalmadığını belirte-

rek, yeni iş kanunun bu konuda çok önemli bir değişiklik getirdiğini yani ücret garanti fonu kurulduğunu belirtti. Önceki imtiyaz sisteminin işverenin malvarlığına dayanması ve alacakların korunması, bu malvarlığının büyüklüğüne bağlı olduğu için yetersiz olduğunu, bunun çaresinde Türkiye tarafından onaylanan İLO'nun 173 sayılı sözleşmesinde yer aldığını, yeni yasasında bu düzenlemeyi getirdiğini söyledi.

Prof. Dr. SOYER tebliğinin ikinci bölümünde, yeni kanunda özellikle çalışma sürelerinde esneklik sağlayan hükümler üzerinde durmuş ve bu bölümün oldukça karmaşık bir tablo yaratacağını belirterek iş sürelerinde esneklik sağlayan düzenlemelerin temelde 4 noktada toplanmasının mümkün olduğunu söyledi. Bu 4 noktayı ise birinci olarak haftalık çalışma süresinin haftanın çalışılan günlerine farklı bir

Yeni İş Kanunu Değerlendirme Konferansına katılım yoğun oldu.

Konuklar sorularıyla tartışmalara zenginlik kattı.

biçimde dağıtma imkanını yaratması, ikinci olarak fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışmayı, üçüncü olarak telafi çalışmalarını ve son olarak da kanuna yeni dahil edilen telafi çalışması konularını dile getirdi.

Soru ve cevaplardan sonra toplantının ilk günkü çalışmaları bitti.

Toplantının ikinci günü Yargıtay 9. Hukuk Dairesi Başkanı Engin DOĞU başkanlığında başladı ve Prof. Dr. Fevzi ŞAHLANAN tarafından genel hükümler, iş sözleşmesi ve türleri konularına ilişkin bir tebliğ sunuldu.

Prof. Dr. Fevzi ŞAHLANAN tebliğinde özetle; Öncelikle, işçi, işveren, işyeri gibi hayati kavramların yeni ve eski kanunlarda ki tanımını karşılaştırmış ve özellikle taşeron konusunun tartışmaya en açık konu olduğunu

belirtti. Taşeron konusunda hükmün ayrıntılı ve katı yasaklarla düzenlenmiş olmasının geçmişteki kötü uygulamalardan kaynakladığını ancak hukuktaki en tehlikeli hükümlerinde tepki hükümleri olduğunu belirterek 1475 döneminde doktrin ve yargı kararları ile belirtilen bazı hususların açık kanun hükmü haline geldiğini söyledi.

Taşeron konusunda işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işler dışında asıl iş bölünerek alt işverene verilemez hükmünü irdilemiş ve bunları örneklemiştir. Özellikle asıl için bölünmesi hususunda üretim sürecinin belli aşamalarını örneklemiştir ve bu şekil belli aşamalar arasında taşeron hizmetinin olabileceğini dile getirdi.

Kıdem tazminatı konusunda ise 1475 sayılı yasanın 14. mad-

desinin muhafaza edilip 98. maddesinin yürürlükten kalması ile 14. maddenin artık emredici niteliği kalmadığını belirterek sözleşmeler ile yeni düzenlemelerin yapılmasının mümkün olduğunu söyledi.

Öte yandan Prof. Dr. ŞAHLANAN, eski kanunun fesihle ilgili maddeleri ile yeni kanunun fesihle ilgili maddelerini karşılaştırarak, farklılıklar ve değişikliklerin neler olduğunu ayrıntılı olarak açıkladı. Özellikle kötünyet tazminatı konusunda eski yasa da yer alan örnekleme yönteminin değiştirilerek genel ifadeler kullanılmasının isabetli olduğunu belirtmiş, iş güvencesinden mahrum olanlar içinde uygulanabilir olduğunu vurguladı.

Soru ve cevaplardan sonra toplantının ikinci günkü çalışmaları bitti.

TEKSİF Genel Kurulu Yapıldı

POLAT: "Küreselleşme yoksulluk, işsizlik ve kriz demektir"

Teksif 16. Genel Kurulu'nda konuşan Genel Başkan Zeki Polat "Ülkemizin tam bağımsızlığı için varız" dedi.

Türk halkının dört yıl öncesine göre daha işsiz, daha fakir ve daha çaresiz olduğunu söyleyen Polat "Şimdi görev yine karşımızda" diye konuştu

Teksif Sendikası 16. Genel Kurulu 9-11 Mayıs 2003 tarihlerinde Ankara'da yapıldı. Genel Kurulun divan başkanlığına TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, yardımcılıklarına Kayseri Şube Başkanı Tahir Horoz ve Tarsus Şube Başkanı Necdet İnandıoğlu seçildi.

Genel Kurulun açış konuş-

masını yapan Teksif Genel Başkanı Zeki Polat küreselleşmenin yoksulluk, işsizlik ve kriz olduğunu söyledi.

Polat sözlerine şöyle devam etti:

"Ekonomide birbirini izleyen iki kriz, Yurdumuzun iktisaden güçsüz durumdaki büyük çoğunluğunu sarsmıştır, ezmiştir.

Türk halkı dört yıl öncesine göre daha işsiz, daha fakir, daha çaresizdir...

Şimdi görev gene karşımızda.

Güçlülere göğüs gererek, yılmadan, usanmadan, öz güvenini yitirmeden geleceği yakalamak için çalışmak; her alanda çok çalışmak durumundayız.

Büyük Atatürk'ün belirlediği hedefi; Türkiye'yi çağdaş uygarlık düzeyine taşıma; erişirme hedefini başka türlü gerçekleştiremeyiz”.

Konuşmasında küreselleşme olgusunun yarattığı olumsuzluklara da dikkat çeken Polat şunları söyledi:

“Son on yılda en sık kullanılan sözcükler sıralamasında “küreselleşme” ilk sırada yer alıyorsa, yoksulluk, işsizlik ve kriz sözcüklerinin hemen bunu takip etmesi bir raslantı değildir.

Küreselleşme olgusunun geniş halk kitlelerinin refahını olumsuz yönde etkileyen çoğu unsuru bünyesinde taşıdığı yeni bir tespit de değildir. Ülkelerin devlet başkanları ile temsil edildiği 1995 Kopenhag Zirvesi'nde çıkmazlar tüm açıklığı ile masaya yatırılmış ve o tarih itibarıyla on yıllık uygulamanın beklene-

ni vermediği; geniş halk kitlelerine refah değil, yoksulluk getirdiği teslim edilmiştir. Bugün de aynı tablo, üstelik daha ağırlıklı biçimde, geçerlidir.

Türk Sendikacılık Hareketi, ekonomik ve giderek siyasal bağımsızlığımızı tehdit eden bu girişimlere karşı direnmek mecburiyetindedir.

Türkiye'nin, küreselleşme adına, tüm değer ve varlıklarıyla yerli ve yabancı tekellerin egemenliği altına sokulmasına kar-

şı direnmeliyiz. “Satalım kurtulalım / verelim kurtulalım” diyerek “küreselleşme” sözcülüğü yapan, bir çoğu ulus ötesi şirket temsilcisi bir avuç tuzu kuru-
nun ülkeyi satışa çıkarmasına göz yumamayız.

Bunlar her dönemde bir eli yağda, bir eli balda olmayı başarmış insanlardır.

Ülkenin, halkın çıkarları umurlarında değildir.

Gözleri öz çıkarlarından başka hiçbir şey görmez” dedi.

Tekşif 16. Genel Kurulunda yapılan seçimler sonucunda Yönetim Kurulu şu şekilde oluştu:

Genel Başkan	: Zeki POLAT
Genel Başkan Yard.	: M. Metin KIR
Genel Başkan Yard.	: Nazmi IRGAT
Genel Sekreter	: Kadir BURHAN
Genel Mali Sekreter	: İbrahim YALÇINOĞLU

KOOP-İŞ Genel Kurulu Yapıldı

Genel Başkanlığa Eyüp Alemdar seçildi

Koop-İş Sendikası 15. Genel Kurulu 24-25 Mayıs 2003 günlerinde Ankara'da yapıldı. Genel Kurulda divan başkanlığına TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç seçildi.

Genel Kurulun açış konuşmasını Koop-İş Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Pala yaptı. Pala konuşmasında ülkemizin içinde bulunduğu çeşitli sorunlara değinerek şunları söyledi:

"Krizle birlikte, köylerde yoksulluk derinleşti. Bu durum, köylüyü, kentlerin varoşlarında işsiz yığınlar dönuştürdü. Sendikamızın örgütlü bulunduğu pek çok iş yerlerimizin velinimetini olan çiftçiler, yıllardır dozajı artarak uygulanan IMF politikaları sonucunda, cumhuriyet tarihinin en kötü günlerini yaşıyor. IMF kararları, çiftçiyi de, işçiyi de aynı şiddetle vur-

yor. Türkiye'de işçi ve köylü hareketi kader birliği içindedir".

Pala sözlerini şu şekilde tamamladı:

"İşçinin, köylünün boğazından kısmak yerine; kaynak yaratan politikalar geliştirerek bu

ülke insanına iş, aş ve refah vermek mümkündür. Çalışanların huzurunu kaçırmadan, sosyal barışı bozmadan; bütün toplum kesimleri, siyasi iradeyle, hep birlikte; taşın altına elimizi koyup, Türkiye'yi dünyanın ilk birkaç devletinden biri haline getirmeliyiz.

İşverenlerimiz bu zamana kadar bu ülke sayesinde kazandıklarını yine bu ülkeye yatırmalıdır. Bu ülkeye katma değer yaratmalıdırlar. İşçilerimiz, çalıştıkları iş yerini kendi işleri gibi benimsemeli, verimli, üretken ve aldıkları ücreti hak eden bir gayret içinde olmalıdırlar. Unutmayalım ki başka Türkiye yok!"

Koop-İş 15. Genel Kurulunda yapılan seçimler sonucunda Yönetim Kurulu şu şekilde oluştu:

Genel Başkan	: Eyüp ALEMDAR
Genel Başkan Yardımcısı	: Mehmet PALA
Genel Sekreter	: Tuncer GÜRBULAK
Genel Mali Sekreter	: Metin GÜNEY
Genel Teşkilatlanma Skr.	: Hüseyin ÖNER
Genel Eğitim Sekreteri	: Ergün YURDAKUL

Denizciler Sendikası Genel Kurulu

Yeniden Genel Başkanlığa Seçilen Turan Uzun:
"Haklarımızı alanları sandığa gömeriz"

Türkiye Denizciler Sendikası Genel Kurulu 25 Mayıs 2003 günü İstanbul'da yapıldı. Genel Kurulun divan başkanlığına TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlanma Sekreteri Çetin Altun seçildi. Genel Kurulda açılış konuşmasını yapan Denizciler Sendikası Genel Başkanı Turan Uzun şu görüşlere yer verdi:

"Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının yürüttüğü bir hazırlık sonucu; 2821 sayılı Sendikalar Kanunu üzerinde değişiklik yapılmasıyla ilgili olarak ortaya çıkan "Tasarı Taslağı"nda, anılan Kanunun "İşçi ve işveren sendikalarının kurulabileceği işkolları"nı belirleyen, 60'ncı maddesinde yer alan 28 işkolu, 17 iş koluna indirilmiş ve bu meydana 20 numaralı "Deniz Taşımacılığı İşkolu"nun kaldırıldığı görülmüştür.

Hazırlanan "Tasarı Taslağında" Türk denizcilerinin sendikal

teşkilatlanması ve faaliyeti yeni tanımında "Deniz" sözcüğü dahi geçmeyen ve yürürlükteki maddede de yer alan 18 nolu, kara taşımacılığı, 19 nolu demiryolu taşımacılığı, 21 nolu hava taşımacılığı, 22 nolu ardiye ve antrepoculuk işkolları birleştirilerek ihdas edilen "yeni 13 nolu taşımacılık, ardiye ve antrepoculuk" tarifindeki bir işkolu ta-

nımı içerisinde yok edilmek istenmektedir.

Gerek sendikal teşkilatlanmanın hür karakteri bakımından, uluslararası demokratik ilkeler, gerek Türk deniz işçilerinin çalışma hayatımızdaki fiili ve hukuki özel yeri yönünden farklılıkları ve gerekse dünya deniz işçilerinin teşkilatlanma gerçekleri gibi gerekçelere dayandırılmayacak vahim bir yaklaşım sayılması gerektiğini özenle belirtmek isterim.

Bu vahim yaklaşımın gerçekleşmesi, Türk denizciliğinin ve çalışanlarının yararına olmayacağı gibi, bu durumun ülkemiz ekonomisi, çalışma hayatı ve dünya gerçekleriyle de uyumsuzluk göstereceği kanaatindeyim".

Genel Kurulda yapılan seçimler sonucunda Denizciler Sendikası Yönetim Kurulu şu şekilde oluştu:

Genel Başkan : **Turan UZUN**
 Genel Sekreter : **Cemil YENİAY**
 Genel Mali Sekreter : **Ömer ARICI**
 Genel Eğitim Sekreteri : **Şükrü AKARDAŞ**
 Genel Teşkilatlanma Skr. : **Hamit KALKAVAN**

DOKGEMİ-İŞ Sendikası Genel Kurulu Yapıldı

TUR: "Yasaksız, kesintisiz demokrasi istiyoruz"

Türkiye Dokgemi-İş Sendikası'nın 35. Genel Kurulu 7 Haziran 2003 günü İstanbul'da Petrol-İş Sendikası Salonu'nda yapıldı.

Genel Kurula Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu ve TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç katılarak birer konuşma yaptılar.

Divan Başkanlığına TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri ve GMİS Genel Başkanı Çetin Altun'un Başkan Yardımcılıklarına da Tarım-İş Genel Başkanı Bedrettin Kaykaç ile Demiryol-İş Genel Sekreteri Hüseyin Demir'in seçildiği Genel Kurulda Dokgemi-İş Genel Başkanı Nazım Tur bir açış konuşması yaptı.

Konuşmasında gemiciliğin ve işkollarının sorunlarına değinen Tur şunları söyledi:

"Sendikal değerlerin ve sendikaların varlığı, o ülkenin demokrasisi arasında paralellik vardır. Ülkemiz demokrasisi için olmazsa olmaz siyasi partilerimizin en eskisi bugün 20 yaşında. Bugün 57 yıldır namüsaait şartlara rağmen Sendikamızın hayatını devam ettirebilmiş olması, men-

suplarımızın Sendikalarına, demokrasiye ve insanca yaşama verdikleri önem ve değerlendirdir.

Ülkemizde gemi işkolunun varlığı, devletin büyüklüğü ve konumuna bağlıdır. Denizlere hakim olan dünyaya hakim olur, sözü boşa söylenmiş bir söz değildir.

Osmanlı Devleti'nin en şaşıla döneminde 112 adet Tersanenin varlığından bahsedersem, bu sözüm daha iyi anlaşılır. Oysa bugün ülkemizde irili-ufaklı 50 dolayında Tersanemiz mevcuttur. Ülkemiz üç tarafı denizlerle çevrili olduğu halde, denize sırtımızı dönmüşüz. Dünya Deniz Ticaret Filoları içindeki konumumuz hiç

de iç açıcı değil. Yaş ortalaması 20-23 dolayında olan filonun süratle yenilenmeye ihtiyacı vardır. Türkiye'de Gemi İnşa Sanayii'nin çalışanları olarak, yurt dışından gemi alımına şiddetle karşıyız".

Önümüzdeki dönemde bazı sorunlarımızın bulunduğu ancak gelecek için umutlu olmamız gerektiğini söyleyen Tur konuşmasına şöyle devam etti:

"Siyasi iradenin yanlışlarının faturasını son 4 yılda en acımasızca biz yaşadık. Onun için 3 Kasım seçimlerini bir hesaplaşma günü olarak en çok biz istedik. Çok şükür ki, bizi bilen, denizleri tanıyan tek başına kahir ekseriyetle iş başına gelen bir iktidara kavuştuk, pek tabii ülkenin halli gereken bunca sorunların yanında bizim de problemlerimiz var. Kamuda çalışan üyelerimizin Toplu İş Sözleşmeleri var. Alamadığımız ikramiyelerimiz, sağlık sorunlarımız var, fakat bütün bunların başında, yasaksız, kesintisiz demokrasi istegimiz var".

Genel Kurulda Yönetim Kurulu üç kişiye düşürüldü ve şu şekilde oluştu:

Genel Başkan : **Nazım TUR**
Genel Başkan Yardımcısı : **Ayhan DEMİRBOZAN**
Genel Başkan Yardımcısı : **H. Necip NALBANTOĞLU**

TEZKOOP-İŞ Genel Kurulu

Sadık Özben: "Hükümet verdiği sözleri tutmadı"

Tezkoop-İş Sendikası 7. Olağan Genel Kurulu 21-22 Haziran 2003 günlerinde yapıldı. Genel Kurul divan başkanlığına TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, yardımcılıklarına Genel Sekreter Hüseyin Karakoç ve Genel Mali Sekreter Mustafa Kumlu seçildi.

Genel Kurulda açış konuşmasını yapan Genel Başkan Sadık Özben Hükümeti eleştirdi. Özben, "İşverenlerin ve işveren örgütlerinin bu ülkede söz söyleme, karar alma ve yönetime katılma hakkı olduğu gibi, işçilerin de söz söyleme, karar alma ve yönetime katılma hakkı olmalıdır. Sosyal barış, sosyal diyalog ancak böyle sağlanabilir. 'Seni dinlerim ama bildiğimi yaparım' anlayışının bu ülkeye sağlayacağı hiçbir fayda yoktur.

Milyonlarca işçinin kaderini ilgilendiren yasal düzenlemeleri 'ben çoğunlukta'yım, ben yaptım oldu' mantığı ile uygulamaya geçirmek, sosyal barışın dinamitlenmesi anlamına gelir.

Bu ülkenin üretenleri, emekçileri olarak bizler; gerek ülke sorunlarının gerekse işyerlerinde yaşanan sorunların sosyal diyalog yöntemiyle çözülmesinden yanayız. Ülke sorunlarının derinleşmemesi ve toplumsal barışın bozulmaması adına sergilediğimiz iyiniyetli tavrı kimse yanlış anlamamalıdır" dedi.

Özben sözlerini "Türkiye işçi sınıfı tarihi, ekonomik ve demokratik haklar için mücadelelerle ve eylemlerle doludur. Gerektiğinde yine sokağa çıkmaya, yine direnmeye, yine mücadele etmeye hazır olduğumuzu herkes iyi bilmelidir" diyerek tamamladı.

Genel Kurul sonunda yapılan seçimlerde Tezkoop-İş Sendikası Yönetim Kurulu şu şekilde oluştu:

Genel Başkan	: Sadık ÖZBEN
Genel Sekreter	: Hüseyin HAMURCU
Genel Mali Sekreter	: İsmail KINIŞ
Genel Teşkilatlanma Sekreteri	: Fikret OMAK
Genel Eğitim Sekreteri	: Hakan TOPALOĞLU
Yönetim Kurulu Üyesi	: Ahmet Merih VAROL
Yönetim Kurulu Üyesi	: Esat ÇALIŞKAN

BELEDİYE-İŞ 7. Genel Kurulu

**Genel Başkanlığa Yeniden Seçilen Yurdakul:
"Yolumuz çağdaş uygarlık yoludur"**

Belediye-İş Sendikası 7. Olağan Genel Kurulu 27-29 Haziran günlerinde Ankara'da yapıldı. Genel Kurul divan başkanlığına TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, yardımcılıklarına TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç ve Genel Mali Sekreter Mustafa Kumlu seçildi.

Genel Kurulun açış konuşmasını yapan Belediye-İş Genel Başkanı Nihat Yurdakul, İş Yasası konusunda Hükümetin tav-

rını eleştirdi. Yurdakul şunları söyledi:

"İş hukukunda ve çalışma yaşamındaki yeni gelişmelere bağlı olarak yapılan her değişiklik, sadece yeni olduğu için "çağdaş" sıfatını kazanmaz.

Çünkü işçinin çağdaş bir iş yasasıyla korunmuş olduğundan söz edilebilmek için;

İşçinin, kendisinin ve ailesinin insan onuruna yakışır bir

yaşam sürmesini sağlayacak gelirinin olması gerekir.

Diğer yandan, fiziksel bütünlüğünün, kişiliğinin, örgütlenme hakkının güvence altına alınmış olması gerekir.

Ve en önemlisi, sosyal korumanın iş hukuku alanında maliyet hesabı yapılamaz.

Çünkü, işçinin korunması ya da insana yapılan yatırım verimlilik olarak geri dönecektir.

Bu yasada bu unsurlardan hiçbiri yoktur. İşte bu nedenlerden dolayı, bu yasa ülkemizin gelişmesinin ve iş barışının önünde büyük engel olarak duracaktır.

Türkiye bu İş Yasasının faturasını, sanayileşme yarışında geri kalarak ağır biçimde ödeyecektir.

Çünkü, yeni iş yasasının ülkemize öngördüğü iş ilişkisi; nitelsiz, ucuz ve örgütsüz bir iş gücüdür.

Böyle bir işgücü pazarının olduğu yerde hiç kimse yüksek teknolojiye dayalı yatırım yapmayacaktır.

Dünyanın hiçbir yerinde de yapmamaktadır.

Ucuz işçilik ise, ülkemizin geri teknoloji mezarlığına dönüşmesine yol açacaktır”.

Zengin topraklarda fakirlik içinde yaşadığımızı, bunun nedeninin de kötü yönetimler olduğunu söyleyen Yurdakul sözlerine şöyle devam etti:

“Bu zengin topraklarda fakirlik içinde yaşıyoruz. Çünkü yıllardır kötü yönetiliyoruz.

Oysa problemlerimizin çözümü vardır ve çözüm kendi ellerimizdedir. Çözüm istiyorsak;

Demokratik bir anayasa yapmalıyız.

Borçlanma değil, üretici sektöre yatırımı öngören, plânlı bir kalkınma modeli uygulamalıyız.

Vergi adaleti sağlamalıyız.

Bütçeden eğitime ve sağlığa daha çok pay ayırmalıyız.

Bölgelerarası dengeli bir kalkınma modeli benimsemeliyiz.

Kayıt dışılığı son vermeliyiz.

Yerel yönetimleri demokratik ve etkin bir işleyişe kavuşturmalıyız.

Sosyal devlet anlayışını eksiksiz uygulamalıyız.

Demokrasi ve insan haklarına bağlı kalmalıyız”.

Belediye-İş Sendikası 7. Olağan Genel Kurulu sonunda yeni Yönetim Kurulu şöyle oluştu:

Genel Başkan : Nihat YURDAKUL

Genel Başkan Yardımcısı : Mustafa SOLMAZ

Genel Başkan Yardımcısı : Ali BAŞDEMİR

Genel Sekreter : Nihat AYÇIÇEK

Genel Mali Sekreter : Süleyman SARIKAYA

Genel Örgütlenme Skr. : Şükrü EROL

TİS Genel Sekreteri : Erdal GEDİK

Eğt. Basın-Yayın Gen. Skr. : Ali KILIÇ

Araştırma Planlama Gen. Skr. : Kemal ÇİFTÇİ

TÜRK-İŞ İşçi Sağlığı - İş Güvenliği Seminerleri Yapıldı

Eskişehir ve Bursa seminerlerinde konuşan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Ergün Atalay: "Çalışma hayatının önde gelen sorunlarından biri, işçi sağlığı ve iş güvenliği konusudur. İşçilerin en yaşamsal, vazgeçilmez hakkı olan sağlıklı yaşama ve çalışma hakkıdır"

TÜRK-İŞ İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Seminerleri 12-13 Mayıs 2003 günlerinde Eskişehir, 14-15 Mayıs 2003 günlerinde Bursa'da yapıldı. Seminerlere, sendika şube yönetim kurulu üyesi, işyeri baştemsilcisi, temsilcisi ve işçiler olmak üzere yaklaşık 300 kişi katıldı.

Seminerlerde konuşma yapan ve çalışma hayatının güncel sorunlarını değerlendiren TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Ergün Atalay, "Ortak amacımız; çalışanların yaşam kalitelerinin artırılması, işletmelerin üretime devam edip ayakta kalması ve ülkemizin verimlilik düzeyinin yükseltilmesidir. İşçi sağlığı ve iş güvenliği alanında ki sorunların çözümünde, ortak amaç için taraflar olarak birlikte çalışmak, huzurlu, sağlıklı ve güvenli çalışma ortamını birlikte yaratmalıyız" dedi.

Atalay konuşmasında özetle şu görüşlere yer verdi:

"Çalışma hayatımızın hiç kuşkusuz önde gelen sorunlarından biri işçi sağlığı ve iş gü-

venliği konusudur. İşçilerin en yaşamsal vazgeçilmez hakkı olan sağlıklı yaşama ve çalışma hakkıdır. İşçi sağlığı sorunu, üçlü yapının yanı sıra, üretim sürecinde yer alan mühendis, doktor, yönetici ve bunların teşkilatları olan tüm demokratik sivil toplum kuruluşlarının da sorunudur ve olmalıdır da.

Esasen çalışanların sağlığının korunması gerek yasalarımızda, gerekse evrensel hukuk ilkelerinde yerini bulmuş önemli bir borçtur. Bu borç, yasal yükümlülüğü olan devlet kuruluşları ile işverenlerin hiçbir ödün vermeden yerine getirilmesiyle sağlanacaktır. Yasalar işçiye "İş görme borcu"nu, işverenlere ise "İşgöreni kollama borcunu" yüklemiştir.

İşverenlerin sağlıklı çalışma ortamı sağlamaları ve çalışanların sağlık ve güvenliklerini korumaları bu yükümlükten gelmektedir. Bu konuda 1475 sayılı İş Kanunumuzun 73. maddesi bunun en güzel örneğidir. Ancak, her gün yaşanan olaylar bunun hiç böyle olmadığını göstermektedir.

Güvenilirliği çok tartışılır olmasına rağmen SSK verileri incelendiğinde yıllar itibarıyla yaşanan olaylar, buna bağlı olarak hayatını kaybeden, sakat kalan ve meslek hastalığına yakalanan işçilerin sayısı küçümsemeyecek boyutlara ulaşmaktadır. Görüldüğü gibi, işçi sağlığı ve iş güvenliği alanındaki sorunlar, 2000'li yıllarda da çalışma hayatının en önemli

sorunlarının başında gelmektedir. Bu konudaki olumsuz tablonun üretime ve ülke ekonomisine verdiği zarar tespit edilemeyecek kadar çoktur.

Öte yandan, yine resmi veriler incelendiğinde, iş kazalarının yaklaşık % 65'nin küçük işletmelerde meydana geldiğini görmekteyiz. Buralarda sendika olmadığı gibi sosyal güvenliğin ilk basamağı olan çalışanların sigortalı olma hakları da hi yoktur.

Bildiğiniz gibi, Meclis'te 1475 sayılı İş Kanunu'nda değişiklikler görüşülmektedir. Bu değişikliklerden biri de, fazla çalışma, kiralık-ödünç işçi, işyerinin ve işçinin devri, çalışma şartlarının değiştirilmesi,

taşeron konularında düzenlemeler getirmektedir. Kısaca, esnek çalışma diyebileceğimiz ilgili madde bu haliyle Meclis'ten geçerse, bunun en kötü yansiyacağı konulardan biri işçi sağlığı ve iş güvenliği alanı olacaktır. İşvereni korumaya yönelik bu düzenlemelere karşı her türlü mücadeleyi veriyoruz, demokratik tepkimizi göstermeye devam edeceğiz.

İşçi sağlığı konusunda 1475 sayılı yasanın ilgili maddelerinin etkinleştirilmesi, AB ve ILO sözleşmeleri yönünde ulusal mevzuatımızın düzenlenmesi, denetimdeki eksiklerin giderilmesi önemli bir gelişme olacaktır. Sorunun çö-

zümleri arasında en doğru çözüm eğitim ve denetimdir. İşçi sağlığı ve iş güvenliği sorunu sadece işçilerin, işverenlerin ya da mühendis ve hekimlerin değil, aynı zamanda halkın tümünü ilgilendirmektedir ve aynı zamanda bir halk sağlığı sorunudur."

TÜRK-İŞ Bursa Bölge Temsilcisi Mehmet Kanca ile Eskişehir Bölge Temsilcisi Veli Eker'in bölgelerindeki sorunları ve çözüm yollarını dile getirdikleri konuşmaların ardından, seminerde şu bildiriler sunuldu: Özcan Karabulut "Türkiye'de İşçi Sağlığı - İş Güvenliği ve Sendikal Yaklaşım", Dr. Va-

hide Bilir "İşyeri Sağlık Hizmetleri", Dr. Şule Ilıcak "İş Kazaları, Mesleki Hastalıklar ve Korunma Yolları", Yusuf Ekinçi "Hayat Boyu Eğitim", Dr. Şule Ilıcak "İşyerlerinde Toplu Beslenme Kuralları", Celal Tozan "İş Kazalarından Doğan Sosyal Haklar", Özcan Karabulut "Çocuk İşçilerin Sorunları ve Çözüm Yolları", Mehmet Dişçi "SSK Mevzuatı ve Uygulamalar", Dr. Vahide Bilir "Çalışma Ortamında Kazalar ve İlk Yardım", Şule Özkuzukıran "Kadın İşçilerin Sorunları ve Çözüm Yolları", Yıldırım Koç "Sendikacılığın Güncel Sorunları".

Yorgun Ülke...

Türkiye, sosyal, ekonomik ve siyasal anlamda sorunlarla boğuşan bir ülke konumundan kurtulmak için yoğun bir mücadele veriyor. Ama bu mücadelenin evreleri ve içeriği konusunda sağlıklı ve tutarlı adımların atıldığını görmekte zorlanıyoruz.

Ülkeyi idare etmekle görevlendirilen hükümetin en üst düzeydeki temsilcisinin “*iktidar olamıyoruz*” şeklindeki ifadeleri, halkın bu mücadele sırasındaki tavrını, isteğini ve direncini kırıyor.

Muhalefetin de halkın sorunları ve sıkıntıları konusunda kamuoyu oluşturma yönünde “*sessizlik*” içinde olması ya da böyle bir görüntü vermesi başlı başına bir “*sorun*” olarak gündemde üst sıralara çıkıyor.

Türkiye, elbette ki zor bir ülke. Dünyanın hemen hemen göbeğindeki bu güzel ülkenin coğrafi tarihi, jeopolitik, jeostratejik ve jeo ekonomik konumu, diğer dünya ülkelerinden çok farklı...

Bu farklılıklar ve özellikler, ulusal ve uluslararası siyaset bakımından ülkeyi idare edenlerin “*daha ihtiyatlı*”, “*daha inanılır*” ve “*daha güvenilir*” /ama en önemlisi tarihi ve coğrafi kökeni yüzyıllar öncesine dayanan bu ülkede 900 yıldan fazla bir süredir yaşayan/ Türklerin sağduyusuna uygun politikalar üretmesini zorunlu kılıyor.

Ama ne yazık ki Kıbrıs konusundan başlayarak, kendimizi nedeni bilinmez bir çılgınlıkla endekslediğimiz Avrupa Birliği ve hem siyasi hem de ekonomik önemini kavramamakta adeta direndiğimiz Avrasya konusundaki politikalarımıza baktığımızda “*ulusal*” bir damga görmek mümkün olamıyor.

Hükümet olan partinin seçim beyannamesiyle, hükümet programıyla, yapılan açıklamalar ve uygulamalar bırakın bizlere hitap etmeyi sağduyuyu bile çılgına çeviren tezatlarla dolu.

Kıbrıs konusunda Belçika Modeli'nden yan çizip, Annan Plam'na anlamsız bir sadakat ile “*çözumsuzlük, çözüm değildir*” yaklaşımıyla destek vermek, Denktaş'ı “*sömürgeciler*”e yem yapmak, Bush, Powell ve Wolfowitz'in aşağılamalarından sonra Giscard Destaing, Verheugen ve benzerlerinin nefretlerine muhatap olmak bizlerin “*önemli değil*” diyerek geçiştireceği konular mı?...

Bunlar, emperyalizmin en acımasız temsilcilerine haddini bildirmiş olan Mustafa Kemal'in Türkiye'sini idare edenlere yakışıyor mu?...

Hepsini bir yana bırakalım... Emperyalizmin tüm bu aşağılamalarına rağmen, Türkiye'nin, Türklerin bu aşağılamalara sessiz kalması ciddi bir sorun değil mi?..

Aşağılamalara, karalamalara, yalanlara, yanlışlara, bu milleti temsil ettiğini söyleyen hükümet cevap vermeyecek de kim verecek.

Biz bu kadar sahipsiz miyiz?...

Kırgızistan Devlet Başkanı Askar Akaev, Türk Cumhuriyet-

leri ile ilgili politikalarımıza duyduğu sitemi ifade ederken "Biz yönümüzü size döndük... Siz de başka yere..." demişti...

Bir tarafta dışlama, intikam ve aşağılama, diğer tarafta kabul, iyi niyet ve alçakgönüllülük...

Buna rağmen tercihimize bir bakın... Bizi ayakları altında paspas yapmaya niyetlenmiş bir Avrupa Birliği'ne üye olmak için atmadığımız takla kalmadı...

Dış Politikada şöyle kendine has ve sağlam, ulusal bir duruşumuz yok...

Türkiye gibi duramıyoruz... Türk gibi durmuyoruz...

Oysa, bazı kesimler ne kadar allerji duysa da bizim Mustafa Kemal Atatürk gibi bir önderimiz, bir rehberimiz var...

Büyük Önder'in Türkiye'yi yönetecekleri, sorunlu ve sıkıntılı zamanlarda rehber olacak, yolumuzu aydınlatacak düşünceleri var...

Hiçbir şey yapılmasa, sadece ve sadece "Gençliğe Hitabe"si okunup, algılansa, ona göre tedbirler alınsa, yaklaşımlar belirlense, bu bile yeter...

Türkiye'yi "çağdaş" standartlara kavuşturma iddiasında olanlar, öncelikle yolunu Mustafa Kemal ile buluşturmak zorunda.

İktidar olsun, olamasın bu ülkeyi idare edenler, oturdukları koltuğun Cumhuriyet Türkiye'sine ait olduğunu bilmeli...

Türkiye'nin, Cumhuriyet'in

toprak olarak, dil olarak, din olarak, etnik yapı olarak birlik ve bütünlük içinde olmasını sağlamanın da temel görev olduğu bu ülkeyi idare etmekle görevlendirilenlerin bilmesi gereken bir husustur.

Avrupa Birliği Mustafa Kemal'den "intikam"ını ilkelerini ve inkılaplarını Türkiye'nin yönetiminden, yönetim anlayışından dışlamakla almak istemektedir.

Bu ülkeyi yönetenlerin bu durumda yapacağı bir tercih yoktur.

Çünkü bizim tek tercihimiz, bayrağımız, toprağımız, bağımsızlığımızdır.

Bu da bize Mustafa Kemal ile birlikte İstiklal Savaşı'nın destanını yazan Türk Milleti ile verilmiştir.

Küresel söylemler ile bu temel değerlerin önemi olmadığını savunanların yanıldığını anlaması için geleceği beklemesine gerek yoktur.

Türkiye'yi "Yugoslavya yapmaya" kimsenin gücü yetmeyecektir.

Balkanların altüst olmasına, yerleşik sınırların değişmesine neden olan "self-determination" ilkesi, Türkiye içindeki ayrılıkçıların da yeni isteklerle ortaya çıkmasına ve batıda destek bulmasına neden olmuştur. Bu konuda "kahredici adımlar" atılmak üzeredir. İşte iki kutuplu sistemin çöküşünün bize oynadığı en kötü oyun budur.

Türkiye, Balkanlar, Kafkasya ve Doğu Akdeniz bölgelerinin kesişme çizgilerinin tam ortasındaki mihver durumu ile Avrupa'nın jeopolitik uzantılarında önemli bir konuma sahiptir. Bu da Avrupa ile ilişkilerini güçlendirici bir etki yapmasına rağmen, Türkiye elindeki "kozu" oynayamamaktadır.

Sadece dış politika anlamındaki yaklaşımlar değil, iç politikadaki yaklaşım ve uygulamaların da halkın sağduyusuna cevap vermesi gerekiyor.

Bugüne kadar işbaşına gelen hükümetler ve bugün de 59. Hükümet'in terk edemediği "ben yaptım oldu" alışkanlığı, sadece ülkeyi yönetenlerin değil, bu ülkede bu yönetimi seçen yönetilenlerin de işini zorlaştırıyor.

Sosyal politikalar, ekonomik kararlar ve tercihler "halktan yana" bir görünüm arz etmiyor.

Asgari ücretle başlayan, "peşkeş çekmek" ile eş anlamlı hale gelen "özelleştirme uygulamaları ve emekli maaşlarındaki kandırmaca ile devam eden, iş yasası ve kamu sözleşmeleri ile doruğa tırmanan kaosun sorum-

lusu olarak 59. Hükümet'ten başka hangi mercii görünüyor?...

Yolsuzluk ve yoksulluk söylemleri ile iktidar koltuğuna oturanların, öncelikle sosyal ve ekonomik dengeleri bir adalet terazisinde toplaması gerekiyor.

Çünkü Türkiye'nin herşeyden önce adalete ihtiyacı var...

Bu adaleti ülkenin değerlerini ve dengelerini sarsmadan sağlamanın yolu ise, demokrasiyi hazmetmekten geçiyor...

Halkla birleşmek, halkla bütünleşmek, birlikte karar almak, birlikte uygulamak, doğru ya da yanlış sonuçlarına birlikte katlanmak...

İşte yıllardan beri söyleneg-

len Ekonomik ve Sosyal Konsey, bu isteğin, bu düşüncenin bir yansıması...

Ülkemizde, katılımıyla, işleyişiyle, yapısıyla sağlıklı bir ekonomik sosyal konsey olmadığı, öldürülmediği için, bugün yönetenler ile yönetilenler arasında gergin bir ortam oluşmuş durumda...

Bu gerginlikten, hem bu ülkeyi hem de bu ülkede yaşayanları kurtarmak istiyor isek uzlaşma kültürünün ne olduğunu, nasıl yaşama geçirildiğini anlamak, kavramak zorundayız...

Sonuç olarak söylemek gerekirse; artık bu ülkenin gündemi yeniden oluşturulmak zorundadır...

Bize göre ülkenin gündemi tektir ve üretimdir.

Bilgi üretmeliyiz, hizmet üretmeliyiz, mal üretmeliyiz...

Sosyal, ekonomik ve siyasal anlamda, kültürel anlamda yeni politikalar üretmeliyiz...

Doğru insanlarla, doğru kararlar, doğru politikalar, doğru adımlar üretmeliyiz.

Doğru bir "Türkiye" üretmeliyiz...

Çünkü, yaşadığımız yüzyılda yanlışları bedeli çok ağır oluyor...

Türkiye ve Türk insanı ise böyle ağır bir bedeli artık hiç hak etmiyor.

Sendikal Örgütlenme Her Şart Altında Sürecektir

Dünyamızı tek kutuplu hale getirmek isteyen uluslararası tekelci güçlerin, liberalizm adı altında dünyaya dayattığı küreselleşme politikaları ülkemizde de sancılar yaratmaya devam ediyor.

Özellikle 1990 sonrası IMF aracılığıyla ülkemize dayatılan politikalar, ekonomik, siyasal ve sosyal krizleri iç içe geçirdi.

Görünür yüzüyle, sorunları çözeceği ifade edilen IMF prog-

ramları, ekonomiyi düzlüğe çıkarmamış ve biz çalışanların sorunlarını daha da derinleştirmiştir.

Özelleştirmelere karşı mücadele, kamu sözleşmelerinde IMF ve Hükümetin inadını kırma, tamamen işveren çıkarı bir felsefeye dayalı yeni İş Yasası ve diğer hazırlıkları süren çalışma mevzuatı gündemimizi doldurmaktadır.

Başta tüm yurda yayılan miting ve yürüyüşler olmak üzere

her fırsatta, sesimizi ve sorunlarımızı duyurmaya ve karşıımızdaki-leri uyarmaya çalışıyoruz. Ancak karşıımızdakiler sağır.

Bu mücadele gündemimiz içinde, üye kaybımızı daha dikkatli değerlendirmek gerekiyor. Yoğun işten çıkarmalar ve özelleştirmeler sonucu kamu ve özel sektörde sendika üye sayımız ciddi bir düşüş göstermiştir.

1 milyon dolayında sendikalı işçi ve kısa süre önce sendikalaşmaları yasal olarak tanınan kamu çalışanları sendikalarının da, Çalışma Bakanlığı istatistiklerine göre 650 bin dolayında üyeleri bulunmaktadır. Türkiye’de kayıtlı ücretlilere göre sendikalaşma oranı % 14’lerdedir. Kayıtsızlarda bu oranlamaya dahil edildiğinde gerçek sendikalaşma yoğunluğu daha da düşmektedir. Diğer ülkelerdeki sendikalaşma oranları ile bu oranlar karşılaştırıldığında, nedenli düşük olduğu çarpıcı biçimde anlaşılmaktadır.

Üye kaybımız, doğrudan varlığımıza yönelik bir tehdittir. Varlığımızı korumak ise hiçte kolay değildir. Çünkü bizlerin örgütlenmesi ve örgütlülüğünü sürdürmesi, bu düzenin güç odaklarını elinde bulunduranlara karşı kararlı bir mücadele vermemizi gerektirmektedir.

Biz mal ve hizmet üretiminin çarkını elimizde tutuyoruz. Yine

tüketici ve seçmen olarak da asla küçümsenemeyen güçlere sahibiz. Teoride biz onlardan güçlüyüz. Ancak yeteri kadar gücümüzü ortaya koyamıyoruz. Çünkü yeteri kadar örgütlü değiliz. Örgütsüz güç, ne var ki "güç" olmamaktadır.

Çalışma yaşamı teknolojik gelişmelere de bağlı olarak sürekli bir değişim içindedir. Meslekler değişmiş ve yeni meslekler ortaya çıkmıştır. Çalışma organizasyon sistemlerinde, özellikle esneklik temelinde yaygın değişiklikler söz konusudur.

Söz konusu bu değişimler geleneksel örgütlenme faaliyetlerimizi gözden geçirmemizi gerekli kılmaktadır.

TÜRK-İŞ olarak, örgütlenme faaliyetlerimizi bir eşgüdüm içinde yürütmek amacıyla Örgütlenme Büromuzu güçlendirmeye ve faaliyet kapsamını genişletmeye çalışmaktayız.

Sendikalarımızın, birbirlerinin örgütlenme deneyimlerinden teorik ve pratik olarak yararlanabilmelerini sağlayacağız.

Bölge ve il temsilciliklerimizi, sendikalarımızın danışma merkezi yapmaya çalışıyoruz. Maddi ve manevi dayanışmayı geliştirme gayretlerimiz içinde, bu yol da bulunmaktadır.

Örgütlenme faaliyetlerimizi, ilk adımda, örgütlü olan üyelerimizin örgüt bilincini artırarak geliştirebileceğimizin bilincindeyiz.

Üyelerimizin sendika ile bütünleşme düzeylerinin artması için, eğitim, yayın, konferans, panel gibi etkinliklerin zenginleştirilmesi önemlidir. Tek tek sendikalar olarak yapılan bu etkinlikleri, Konfederasyon olarak değerlendiriyor ve olumlu sonuçlarını örgütümüze aktarmaya, mal etmeye çalışıyoruz. Bu çabamız, şu anda daha çok gereksinme duyduğumuz örgüt kültürünün gelişmesine de katkı sağlayacaktır.

Örgütlenme faaliyetlerimizi her şeyden önce umutla sürdürmek durumundayız. Örgütlenme, kararlılıkla başanılır. Örgütlenme deneyimlerimizden çıkardığımız dersleri yaygınlaştırmalıyız. Bilişim ve iletişim çağını, örgütlenme amacıyla bizler de, daha etkin olarak kullanmalıyız.

Hükümet 13 Ocak'ta Açıkladığı Özelleştirme Programını Durdurmalı: Hemen Şimdi

Özelleştirme önceleri IMF ve Dünya Bankası'nın mali ve politik desteğini alabilmenin bir aracı iken, bugün artık söz konusu kuruluşların patentini taşıyan programın dayattığı, takvime bağlanmış, hükümetleri bağlayıcı bir programdır. Bağlayıcılık öylesinedir ki, özelleştirme her seferinde ana program çökmesine ve farklı adlar altında sürdürülmesine rağmen bir-biri ardına gelen niyet mektupları ve gözden geçirme programlarının yapısal kriterlerinden birisi olma özelliğini yitirmemekte. Program dayatma olunca, kaçınılmaz olarak ulusal çıkarların korunması, insani ve sosyal boyutun ihmal edilmemesi gibi hususlar ve kriterler göz ardı edilmekte.

Maalesef, 13 Ocak'ta açıklanan özelleştirme takvimi, "IMF-DB patentli özelleştirme programının yeni yürütücüsü AKP hükümetidir" demekten başka bir anlam taşımamakta. Hatta sermaye çevrelerine ve IMF'ye kendini beğendirme telaşıyla olsa gerek, IMF'ye verilen taahhütlerin daha da ötesine geçilerek mevcut programa yeni kuruluşlar eklenmiştir. Eklenen yeni kuruluşların müşterileri hazır olmalı ki, bu kuruluşlar

belirlenirken Parti Programı, Seçim Beyannamesi ve Acil Eylem Planı (AEP)'nda öngörülen özelleştirme stratejisi bile bir kenara itilmiş. 13 Ocak'ta açıklanan programda öngörülen stratejinin AEP'dekinden nasıl farklı olduğu yazımız ekinde yer alan değerlendirme notunda ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır⁽¹⁾.

Anlaşıyor ki, Hükümet, IMF-DB desteğinde tüm kamu varlıklarını haraç-mezat elden çıkarmaya kararlı. İlk beş aylık uygulamalar da gösteriyor ki, bu kararlılık uygulamaya da yansımıştır. Özelleştirme takvi-

mi öngörüldüğü gibi işlemektedir. İlk beş ayda, TDİ'nin Kuşadası ve Çeşme limanları, SEKA'nın Akdeniz, Afyon, Balıkesir, Çaycuma işletmeleri, Taksan ve TZDK Adapazarı işletmesinin özelleştirilmesine ilişkin ihaleler tamamlanmış ve ardından ÖYK kararları alınmıştır. 6 Haziran'da PETKİM ihalesi yapıldı. 605 milyon dolarlık teklifin değerlendirilmesi sürerken ardından TÜPRAŞ ve TEKEL'in ihale ilanları çıktı. Taşucu Limanı ve Tersane alanı ile Gerkonsan'ın blok satışı için 16 Haziran'da yeniden ihaleye çıkılacak TDİ'ne ait Trabzon ve Diki-

li limanı için Haziran'ın üçüncü haftası, 5 gemi için Haziran sonunda ihale açılacak. TÜKSAŞ'ın bağlı ortaklığı İGSAŞ ile Eti Krom A.Ş.'nin blok satışına ilişkin ihale ilanı Haziran içinde yayımlanacak. Sümer Holding'e ait 8 işletme için açılan ihalelerde son teklif verme süresi 17 Haziran'da doluyor. Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. için hazırlık süresi ise 30 Haziran'a kadar uzatıldı, özelleştirme stratejinin belirlendiği yol haritası Haziran sonuna kadar ÖYK tarafından onaylanacak. Karadeniz Bakır A.Ş. ile Eti Bakır A.Ş. için ihale tarihi Temmuz'dan Haziran'a çekilmiştir (satışlarda Murgul Tesisleri hariç tutulacak). Burada sözü edilmeyen diğer özelleştirme çalışmaları da, benzer şekilde takvimde öngörüldüğü şekilde sürdürülmektedir⁽²⁾.

Niyet ve karar, tüm kamu varlıklarını haraç-mezat elden çıkarma amacıyla sendikaların ve duyarlı meslek kuruluşlarının bitmek tükenmek bilmeyen uyarılarına ve eylemlerine rağmen özelleştirme programına dolu dizgin devam etmekse, o zaman KİT'lerin yeniden yapılandırılması çalışmaları bu çerçevede nereye oturacaktır? Hükümet, neredeyse tüm stratejik öneme sahip KİT'lerin tasfiye sürecine sokulduğu bir ortamda hangi KİT'lerin yeniden yapılandırılmasını sendikalarla tartışacak. Bu tartışma sağlıklı ve inandırıcı olabilir mi? Hükümet samimi ise, siyasi ahlakın bir gereği olarak açıkladığı özelleştirme programını derhal durdurmalıdır. Çünkü, hangi işlet-

melerin tasfiye edileceği, birleştirileceği, özelleştirileceği yada yeniden yapılandırılarak özerkleştirileceği KİT'lerin yeniden yapılandırılmasına ilişkin yapılacak çalışmalar ve bu konuya taraf olan kesimlerin tartışmaları sonucunda somutlaşacak gelişmelerdir. Tüm uygulamalarında kamuoyunun, meslek örgütlerinin, sendikaların ve demokratik kitle örgütlerinin görüşüne başvuracağını hükümet programında vaat eden ve bunu sıkça dile getiren bir hükümetin izlemesi gereken yol da bu olmalıdır.

Önümüzdeki günlerde KİT'lerin yeniden yapılandırılmasına ilişkin yasa tasarısı Meclis gündemine gelecek. Hükümet, bu tasarıyı nihai hale getirmeden önce hazırladığı taslağı mutlaka sendikaların ve meslek örgütlerinin görüşüne sunmalıdır⁽³⁾. İş Yasası'nın hazırlanması

ve çıkarılması sürecinde yaşananlar hafızalardan henüz silinmiş değil. Bu sefer, benzer bir hataya düşülmemeli. Unutulmamalıdır ki, toplumsal uzlaşmanın ürünü olmayan yasalar hiçbir zaman toplumsal huzurun sağlanmasına ve toplumsal gelişmeye katkı yapamazlar.

Hükümet, bu taslağın yasa tasarısına dönüşme görüşmelerini toplumun ilgili örgütlü tüm kesimlerinin temsilcilerinin katılacağı bir foruma dönüştürmeli⁽⁴⁾. Bu Forumda bugüne kadar yapılan tüm özelleştirme uygulamaları masaya yatırılmalı⁽⁵⁾. Geline nokta ne bu uygulamaları Meclis KİT Komisyonu için denetleyen Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu (BYDK) ne de Hükümetin bizzat kendisi memnundur⁽⁶⁾, Nitekim BYDK'nın yayımladığı en son raporda, uzun yıllardan beri özelleştirme programında olan kuruluşların zarar ettiği ve kuruluşların finansman ihtiyacı için aktarılan kaynakların Özelleştirme Fonu'nun kaynak-kullanım dengesini olumsuz yönde etkilediği vurgulanmakta⁽⁷⁾. Benzer şekilde, yazımızın ekindeki değerlendirme notunda da ifade edildiği üzere, uzun süre özelleştirme kapsamında bulunan kuruluşların verimsiz hale geldiği Hükümet tarafından da itiraf edilmekte.

Önerdiğimiz Forumda, özelleştirme uygulamalarının muhasebesinin ardından KİT'lerin görev alanlarının yeniden tanımlanması yapılmalı ve tartışmaya açılmalıdır. KİT'lerin gö-

rev alanları, günümüzün koşulları dikkate alınarak aşağıdaki çerçevede yeniden tanımlanarak belirlenmelidir:

- Ülke kalkınması için zorunlu, ancak özel kesimin uzak durduğu üçüncü sanayi devriminin ortaya çıkardığı ileri teknoloji içeren yeni atılım alanlarında yeni KİT'ler oluşturulmalı.
- Kalkınmada öncelikli yörelerde bölgesel gelişmişlik farklarını kapatmaya yönelik tesisler yöresel bi-

rikim ve kaynakların değerlendirilmesine katkı sağlayacak işletmelere dönüştürülmeli. Mevcutlar rehabilite edilirken, ihtiyaç duyulduğunda bunlara yenileri eklenebilmeli.

- "Stratejik mal" ve/veya "kamusal yarar amaçlı hizmet" üreten kuruluş ve işletmelere, tükenebilir nitelikli stratejik yer altı doğal kaynakları çıkartan ve işleyen kuruluş ve işletmelere ve ihtisas amaçlı kurulmuş kamu bankala-

rına ekonomide mutlaka yer verilmeli.

- Yukarıda görev alanları belirlenmiş KİT'lerden bölgesel amaçlı olanlar, stratejik makro plan ve onun tamamlayıcısı bölgesel planların belirlediği ilkeler içinde özerk işletmeler olarak yapılandırılmalı.
- Görev alanları belirlenmiş diğer KİT'ler ise stratejik makro planlama ilkeleri içinde özerkleştirilerek yapılandırılmalı.
- KİT'lerden sosyal amaçlı olanların oluşacak görev zararlarının karşılığı bu kuruluşlara düzenli olarak aktarılmalı.
- KİT'lerin öz sermaye yetersizlikleri giderilmeli, mali yapıları güçlendirilmeli ve yüksek reel faizle borçlanmalarını önleyecek yöntem ve politikalar uygulamaya konmalı.

Ayrıca belirtmeliyiz ki, özelleştirmelere devam edilmesi özellikle büyük özelleştirme ihaleleri dikkate alındığında zamanlama açısından da uygun değil. Korkarız, bu ulusal varlıklarımız tek tek kelepİR fiyatına yabancıların eline geçebilir. Çünkü, Türk girişimcilerinin önemli bir bölümü can derdine düşmüş durumda, yakıcı finans sorunları varken bu tür ihalelere katılmaları mümkün değil. "Yabancı olmasın" endişesiyle yerlide ısrarcı olunursa ne olacağını tahmin etmek güç olma-

sa gerekir; şu ana kadar yapılmış özelleştirmeleri hatırlamak yeterlidir sanırım. Özelleştirme-nin Türkiye’de mafya ve yolsuzluk çeteleriyle bağlantılı olma-dan yapılamayacağı ve bunun ucunun hükümetlere kadar gittiği son dönemlerde iyice anlaşılmıştır. Tabi bunda Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (ÖİB)’nin kurumsallaşamamasının ve politik baskılara açık olmasının önemli katkısı vardır. Nitekim, ÖİB tarafından Eylül 2001’de açıklanan Türkiye’de Özelleştirme başlıklı çalışmada bu durum kabullenilmiş olmalı ki ÖİB’nin özerkliğe kavuşturulması önerilmektedir⁽⁸⁾.

Umarız Hükümet, sendikaların ve meslek kuruluşlarının haykırıışlarını duyar ve özelleştirme programını hemen durdurur, ardından KİT’lerin yeniden yapılandırılmasına ilişkin yasa tasarısı görüşmelerini önerdiğimiz gibi bir foruma dönüştürür.

EK:

3 OCAK 2003 TARİHLİ ACİL EYLEM PLANINDA AÇIKLANAN ÖZELLEŞTİRMeye İLİŞKİN EKONOMİK DÖNÜŞÜM PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRMESİ

3 Ocak 2003 tarihli AEP belgesinin 49-51 no’lu sayfalarında özelleştirmeye ilişkin ekonomik dönüşüm programlarının (EDP) kod numarası, içeriği, sorumlu kuruluşu ve süresi açıklanmakta.

Aşağıda her bir EDP’nin içeriği verilecek ardından değerlendirilmesi yapılacaktır.

EDP-33: Özelleştirme kapsamındaki kuruluşlar gözden geçirilerek durumları yeniden değerlendirilecek. Gözden geçirmenin gerekçesi şöyle ifade ediliyor: " Özelleştirme kapsamına alınıp da yıllardır özelleştirilemeyen çok sayıda kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşlar, uzun süre özelleştirme kapsamında bulunmaları nedeniyle yapıları bozulmuş ve verimsiz hale gelmişlerdir." Bu açıkça, yapıları düzgün ve verimli kuruluşların özelleştirme programına alındıktan sonra kötü duruma düştüklerinin itirafıdır. Bu durumda çözüm, bu kuruluşların tümüyle özelleştirme kapsamı dışına çıkarılarak yeniden yapılandırılması ve verimli hale getirilmesi iken, bu yola kısmen başvurulması düşündürücüdür. Programda bunların bir kısmının- bunların hangi

kuruluşlar olduğu açıklanmamakta- özelleştirileceği kalanının ise özelleştirme kapsamı dışına çıkarılarak yeniden yapılandırılacağı ve verimli hale getirileceği ifade edilmekte.

Hükümet, aradan uzun bir süre geçmesine rağmen özelleştirilemeyen bu kuruluşların neden tümünün kapsam dışına çıkarılmayacağını açıklamak durumundadır. Ayrıca kamuoyu, bu kuruluşların kimler tarafından nasıl verimsiz hale getirildiği konusunda bilgilendirilmelidir.

EDP-34: Özelleştirme kapsamındaki kuruluşlar için özelleştirme stratejisi ve takvimi belirlenecek. Gereği yapılarak bu takvim 13 Ocak’ta açıklanmıştır. Ancak ilginçtir, takvim belirlenirken özelleştirme kapsamına stratejisi belirlenmeden yeni kuruluşlar eklenmiştir. Ayrıca, EPD-33’e göre özelleştirme kapsamındaki kuruluşlar için yeni bir değerlendirme yapılması gerekirken, bu tür bir değerlendirme yapılmadan takvim açıklanmıştır.

EDP-35: Özelleştirme kapsamına alınacak KİT’ler gruplandırılarak farklı stratejiler belirlenecek. Bu bağlamda KİT’ler 3 gruba ayrılacak. Buna göre;

- Piyasa mekanizması içinde faaliyet gösteren KİT’ler ivedilikle özelleştirilecektir.

- Tekel niteliğini haiz veya hakim konumda olma ve piyasayı yönlendirme gücüne sahip KİT’ler özelleştirme sonucunda ortaya çıkabilecek, piyasa ak-

saklıklarının önlenmesine, rekabetin tesis edilmesine ve/veya tüketicinin korunmasına yönelik gerekli düzenleyici tedbirler alındıktan sonra özelleştirilecektir.

- Tarımsal destekleme ile ilgili KİT'lerin özelleştirilmesi, tarım politikaları ile birlikte bir bütün olarak değerlendirilecek ve gerekli tedbirlerin alınmasından sonra özelleştirilecektir.

İlginçtir, bu program tamamlanmadan ve programda öngörülen tedbirler alınmadan bazı tekel konumundaki kuruluşlar (İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, Milli Piyango İdaresi ve bazı limanlar) ve tarımsal desteklemeye ilgili bir kuruluş (T.Şeker Fabrikaları) 13 Ocak'ta açıklanan özelleştirme takviminde yeni kuruluşlar olarak yer almakta. EDP-34 sonuçlandırılmadan bu kuruluşların acilen özelleştirme programına alınması düşündürücüdür. Benzer bir sakınca, daha önce özelleştirme kapsamına alınmış olan Tekel işletmeleri için de geçerlidir. Halbuki hatırlanacaktır AEP, kamuoyuna açıklanırken mevcut ekonomik programın tarım politikalarında aksamalar olduğu ve konunun IMF ile müzakere edileceği ifade ediliyordu. Bu müzakere yapılmadan ve gerekli tedbirler alınmadan tekel işletmelerinin ve şeker fabrikalarının özelleştirilmeye çalışılması iyi niyetli bir çaba olarak değerlendirilemez. Hükümet, adeta yeni açıkladığı bu özelleştirme programı ve takvimiyle AEP'de çizdiği kendi

özelleştirme stratejisini yok saymaktadır.

EDP- 36: Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın (ÖİB) yeniden yapılandırılması öngörülmekte. ÖİB'nin kaynak harcayan aşırı genişlemiş ve hantallaşmış yapısı değiştirilerek az sayıda ve nitelikli personelle daha dinamik ve verimli çalışan bir yapıya kavuşturulması planlanmakta. Eğer bu tespit doğruysa, ÖİB'nin yeniden yapılandırılması sonuçlandırılıncaya kadar bu süre 6 ay olarak öngörülmekte- 13 Ocak'ta açıklanan özelleştirme programının derhal durdurulması gerekir. Aksi halde, öngörülen özelleştirme hedefi tutturulsa bile, bu gelirler büyük ölçüde geçmişte olduğu gibi kaynak harcamacı ve hantal olduğu iddia edilen ÖİB tarafından kullanılacak ve heba edilecektir. Hükümetin bile bile hantal ÖİB sorumluluğunda bir özelleştirme programı açıklaması bir hayli düşündürücüdür.

EDP-37: Özelleştirme uygu-

lamalarına yurt dışında çalışan kişilerin katılımını teşvik edici düzenlemeler öngörülmekte. Bu program iki açıdan sakınca taşımakta; birincisi, bu tür bir uygulama yurt dışındaki işçileri yurt içindekilerle karşı karşıya getirmekte ve böylece emekçilerin birlikteliğini bozmaya çalışmakta. İkincisi, başka ülke uygulamalarında da görüldüğü üzere, bu tür bir uygulama sermayeyi tabana yayamamakta. Çünkü işçiler kısa bir zaman sonra geçim zorlukları nedeniyle ellerindeki hisseleri çıkarmak durumunda kalmakta. Bu konuda işçi sınıfının ciddi bir deneyimi vardır. İşçi sınıfını aldatacaklarını sananlar kısa sürede yanıldıklarını görecektir.

EDP-38: Özelleştirme uygulamasında ortaya çıkacak fazla istihdam sorununun giderilmesi öngörülmekte. Ortaya çıkacak işsizlik sorunun giderilmesine yönelik mevcut uygulamaların etkin hale getirileceği ifade edilmekte. Ancak bunun nasıl yapı-

lacağı açıklanmamakta. İşsizliğe çözüm olarak personel açığı olan KİT'lere personel kaydırmanın önerilmesi ilginç bir ilişki yaratmakta. Bazı KİT'lerde personel açığının var olduğunun kabul edilmesi "KİT'lerde atıl istihdam var" tespitinin nasıl bir aldatmaca olduğunun itirafından başka bir anlama gelmemekte. Kaldı ki, böyle bir olanak varsa- ki var- o zaman özelleştirmeye niye gerek duyulmakta? EDP-38'de bu sorunun yanıtını bulmak mümkün değil. Ayrıca hemen belirtmek gerekir ki, KİT'lerin tümünün özelleştirildiği bir ortamda- AKP süreç içinde bunu hedeflemekte - bu çözüm önerisi işsizliğe çözüm seçeneği olmaktan çıkacaktır.

NOTLAR

- (1) Dikkatlerden kaçmış olabilir, hatırlatmakta yarar var: AEP iki ayrı tarihte iki farklı metin olarak açıklanmıştır. İlki 16 Kasım 2002 tarihli. İkincisi ise 3 Ocak 2003 tarihinde DPT yayını olarak kamuoyuna sunulmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. DPT (2003). Ancak sanıldığının aksine, ikincisi birincisinin projelendirildiği bir belge değildir. Çünkü ikincisinde birincinin iddialı bir çok hedefine yer verilmemekte ve adeta birinci AEP yok sayılmakta. Ancak ilginçtir, özelleştirme projesinde iki metin örtüşmekte. İlkinde yeni bir özelleştirme stratejisi izleneceğinden söz edilirken, ikincisinde bu strateji ayrıntılandırılmakta. Birinci AEP'nin ayrıntılı bir değerlendirmesi için başka bir çalışmamıza bakılabilir. Bkz. Konukman (2003).
- (2) Özelleştirme takvimiyle ilgili gelişmelere ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. ÖIB (2003a), ÖIB (2003b) ve ANKA (2003: 5).
- (3) Basından edindiğimiz bilgiye göre, ortada Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanmış bir yasa taslağı bulunmaktadır.

Bu Taslak henüz ilgili tarafların görüşüne sunulmuş değil. Taslakta özelleştirme kapsam ve programında bulunan şirketler ve mevcut KİT'lerin tamamı yeniden değerlendirilerek kısa sürede özelleştirilmeleri mümkün olanların özelleştirilmesi ve diğerlerinin ise yeniden yapılandırılarak özel sektör gibi çalışmalarını öngörülmekte. Yani, bir anlamda KİT sistemi tümüyle ortadan kaldırılmakta. Ya da "adı var kendisi yok" hale getirilmekte. Çünkü, Taslakda birbirini tamamlayan düzenlemelerle KİT sisteminin "kalkınmacı sosyal devlet aracı olma fonksiyonuna" son verilmekte. Taslak bu haliyle görüşe sunulursa ve Hükümet bunda ısrarcı olursa, bu uzlaşma aramak değil dayatma anlamına gelir. Umarız, Hükümet böyle bir yanlışlığa düşmez.

- (4) Taslağın hazırlık çalışmaları sırasında, çalışmalara yardımcı olmak amacıyla Hazine Müsteşarlığı tarafından 2002 yılının Kasım'ında mini forum sayılabilecek bir "arama konferansı toplantısı" yapılmıştır. Bizim de katılımcısı olduğumuz bu toplantıda, KİT'lerle ilgili bir durum tespiti yapıldı ve ardından KİT'lerin yeniden yapılandırılmasına yönelik alternatif öneriler tartışıldı. Taslakta da anlaşılıyorki, sendika temsilcilerinin ve onlarla paralel düşünen akademisyen ve uzmanların hassasiyetleri taslağı hazırlayanlarca dikkate alınmamıştır. Umarız, önerdiğimiz Forumda bu tür bir tavır sergilenmez.
- (5) Bu Forumda, KİT'ler ve özelleştirme konusunda sorulması gereken sorular sorulmalı ve bunlara yanıtlar verilmeli. Bu tür bir tartışmayı başlatan çalışma için bkz. Bağdadioglu (2003). Ayrıca, özelleştirmenin yarattığı sonuçların ortaya konduğu araştırmalar için bkz.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi (1998) ve Bilgin (2003).

- (6) Bu noktaya gelinmesi sevindirici bir gelişmedir. Halbuki bu tespitler bilinmeyen şeyler değildir. Benzer tespitler daha önce Kamu İşletmeciliğini Geliştirme Merkezi (KİGEM) tarafından yapılmıştı. Bilindiği üzere, KİGEM 1994 yılından bugüne kadar yapılan özelleştirmelerin yanlışlarını ortaya koymak amacıyla çalışmalar yapmaktadır. Ayrıca, sendikalarla işbirliği içinde satışların iptali için dava açılmasına hukuki destek vermektedir. Geçmişe yönelik özelleştirme uygulamalarının sonuçlarına bakıldığında, KİGEM'in tespitlerinin ne yazık ki tamamının doğru olduğu görülmekte.

- (7) Bu tespit ve ayrıntısı için bkz. BYDK (2002).

- (8) Ayrıntılı bilgi için bkz. ÖIB (2001).

KAYNAKÇA

- ANKA (2003), "Özelleştirme Takvimi Hızlanıyor", **ANKA Günlük Ekonomi Bülteni**, Haziran 2003, s. 5.
- Bağdadioglu, E. (2003), "Babalar Gibi Özelleştirme", **TÜRK-İŞ Dergisi**, Mart-Nisan 2003, Sayı: 354, s. 56-60.
- Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu (2002), **Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve Özelleştirme Fonu 2001 Yılı Raporu**, BYDK, Aralık, Ankara.
- Bilgin, E. (2003), **Özelleştirme: 1986-2002 Genel Bir Değerlendirme**, Nisan 2003 (Yayınlanmamış Çalışma).
- Devlet Planlama Teşkilatı (2003), **T.C. 58. Hükümet Acil Eylem Planı (AEP)**, DPT, 3 Ocak 2003, Ankara.
- Konukman, A. (2003), "AKP'nin Acil Eylem Planı (AEP) Üzerine Bir Değerlendirme", **TÜRK-İŞ Dergisi**, Aralık 2002-Şubat 2003, Sayı: 353, s. 29-31.
- Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (2001), **Türkiye'de Özelleştirme**, ÖIB, Eylül 2001 (<http://www.oib.gov.tr>).
- (2003a), **2003 Özelleştirme Programı**, ÖIB, 13 Ocak 2003 (<http://www.oib.gov.tr>).
- (2003b), **Türkiye'de Özelleştirme**, ÖIB, 21 Ocak 2003 (<http://www.oib.gov.tr>).
- TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi (1998), **KİT'ler ve Özelleştirme: İddialar ve Gerekçeler**, TÜRK-İŞ, 1998, Ankara.

Yeni İş Kanununda İş Güvencesi (Kaldı mı?)

Türkiye’de iş güvencesi, çeşitli eksikliklerine karşın, 9 Ağustos 2002 günü kabul edilen ve 15 Ağustos 2002 günlü Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 4773 sayılı İş Güvencesi Yasası ile büyük ölçüde sağlanmıştı¹. İş güvencesinin uygulanmasına 15 Mart 2003 tarihinde geçilecekti. Ancak, yaşanan çeşitli gelişmeler sonucunda, 4857 sayılı İş Yasası 22 Mayıs 2003 günü TBMM Genel Kurulu’nda kabul edildi ve 10 Haziran 2003 günlü Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. 4857 sayılı İş Yasası, 4773 sayılı İş Güvencesi Yasası ile getirilen iş güvencesini büyük ölçüde ortadan kaldırdı.

İş Güvencesinin Kapsamı Dışında Kalanlar

Türkiye’de işçilerin önemli bir bölümü, iş güvencesinden hiç yararlanamamaktadır.

Bu durumda olanların ilk grubu, genel olarak istisna akdiyle ve özel olarak da eve-iş-verme (evde çalışma) kapsamında çalışanlardır. Çalışma mevzuatımız, bu konumda olan kişileri, iş sözleşmesi (hizmet akdi) ile çalışır kabul etmemektedir. Sayıları giderek artan bu kesim, götürü veya kabala iş alarak, yasalar açısından bağımsız çalışan gibi gözükmemektedir.

İkinci gruptakiler, sayıları 4,5 milyonu bulan yerli kaçak işçilerdir.

Üçüncü gruptakiler, sayılarının 750 bin civarında olduğu tahmin edilen yabancı kaçak işçilerdir.

Dördüncü gruptakiler, 4857 sayılı Yasanın 4. maddesinde yer alan istisnalarlardır. Bunlar, (a) deniz ve hava işlerinde çalışanlar, (b) 50’den az işçi çalıştıran (50 dahil) tarım ve orman işlerinin yapıldığı işyerlerinde ve işletmelerinde çalışanlar, (c) ev hizmetlerinde çalışanlar, (d) çıraklar, (e) 507 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Kanununun 2. maddesinin tarifine uygun üç kişinin çalıştığı işyerlerinde çalışanlardır.

Burada önemli bir konu, 4773 sayılı Yasa ile İş Yasası kapsamına alınan tarım ve orman işçilerinin durumudur.

Tarım ve orman işçileri 2002 yılına kadar İş Yasası kapsamında değillerdi. Bu konuda bir görüş, bu kesim için ayrı bir tarım iş yasasının çıkarılmasıydı. İkinci görüş ise, tarım ve orman işçilerinin de İş Yasası kapsamına alınmasıydı. Tarım-İş ve Orman-İş Sendikalarının girişimleri ve zamanın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan’ın desteğiyle, İş Güvencesi Yasa Tasarısına konulan bir madde ile, tarım ve orman işçilerinin de 1475 sayılı İş Yasası kapsamına alınması öngörülmüyordu. Ancak 8-9 Ağustos 2002 günleri yapılan Meclis görüş-

melerinde verilen bir önergeyle, bu madde, 50'den fazla sayıda işçi çalıştıran tarım işleri, olarak değiştirildi. Hükümet tarafından Meclis'e gönderilen yeni İş Yasası Tasarısı'nda da, kapsam dışında kalacak işyerleri sıralanırken, "50'den az işçi çalıştıran (50 dahil) tarım ve orman işlerinin yapıldığı işyerlerinde" ibaresi yer aldı. Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu da bu düzenlemeyi benimsedi.

Bu düzenleme kamu sektöründeki tarım ve orman işyerleri için önemli bir sorun yarattı. 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununda işyeri ve işletme kavramları birbirinden ayrıdır. Yalnızca işyeri alındığında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından işyeri numarası verilen birimler temel alınır ve bu durumda kamu kesimindeki tarım ve orman işyerlerinin büyük bir bölümü, en azından yılın belirli dönemlerinde, İş Yasası kapsamı dışına çıkacaktır. Tarım-İş ve Orman-İş Sendikalarının girişimleri sonucunda, 4857 sayılı İş Yasası tasarısının TBMM Genel Kurulundaki görüşmeleri sırasında verilen bir önergeyle, düzenlemeye "ve işletmelerinde" ibaresi de eklendi. Bu düzenlemeyle Tarım Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, TİGEM ve benzeri işyerleri tek işletme sayıldı ve İş Yasası kapsamına alındı; böylece bu işyerlerindeki işçilerin iş güvencesinden yararlanması sağlandı.

Beşinci gruptakiler, belirli süreli iş sözleşmesiyle çalıştı-

lanlardır. Belirli süreli iş sözleşmesiyle çalışanlar, iş güvencesi'nin kapsamı dışındadır. İş güvencesi, belirsiz süreli iş sözleşmesiyle çalışanlar için geçerlidir.

Altıncı gruptakiler, 30'dan az işçi çalıştıran işyerlerinde çalışan işçilerdir. 4773 sayılı Yasa'da 10'dan az sayıda işçi çalıştıran işyerlerinde çalışan işçiler kapsam dışındayken, Adalet ve Kalkınma Partisi, bu sayıyı 30'a yükseltmiştir. Bugün birçok işyeri, kağıt üzerinde parçalanarak, 30'dan az sayıda işçi çalıştırır biçimde gösterilerek, iş güvencesinin kapsamı dışına çıkarılmaktadır.

Yedinci gruptakiler, işyerinde veya işletmede altı aydan az kıdemi olanlardır.

Belirli Süreli İş Sözleşmesi

4857 sayılı İş Yasasının iş güvencesi açısından getirdiği en büyük olumsuzluklardan biri, belirli süreli iş sözleşmelerinin yapılmasını kolaylaştırmasıdır. Yasaya göre, işveren, işçinin çalıştırılacağı işin belirli süreli olmaması durumunda da belirli süreli işçi çalıştırabilmektedir. Böylece, süreklilik gösteren bir işte, birbiri ardı sıra, belirli süreli iş sözleşmeleriyle işçi çalıştırılabilecek ve bu işçiler iş güvencesinden, ihbar süresinden, kıdem tazminatından ve işsizlik sigortasından yararlanamayacaktır. Yasanın ilgili maddeleri şöyledir:

"Taraflar iş sözleşmesini, Kanun hükümleriyle getirilen sınırlamalar saklı kalmak koşuluyla, ihtiyaçlarına uygun türde düzenleyebilirler." (Madde 9)

"İş ilişkisinin bir süreye bağlı olarak yapılmadığı halde sözleşme belirsiz süreli sayılır. Belirli süreli işlerde veya belli bir işin tamamlanması veya belirli bir olgunun ortaya çıkması gibi objektif koşullara bağlı olarak işveren ile işçi arasında yazılı şekilde yapılan iş sözleşmesi belirli süreli iş sözleşmesidir." (Madde 11)

1475 sayılı İş Yasasının uygulanması sırasında, zincirleme belirli süreli hizmet akitlerinin belirsiz süreli hizmet akdine dönüşeceği konusunda yerleşmiş yargı kararları vardı. Ancak 4857 sayılı Yasanın 11. madde-

sinin son iki fıkrası, bu konuda son derece olumsuz bir düzenleme getirmektedir:

"Belirli süreli iş sözleşmesi, esaslı bir neden olmadıkça, birden fazla üst üste (zincirleme) yapılamaz. Aksi halde iş sözleşmesi başlangıçtan itibaren belirsiz süreli kabul edilir.

"Esaslı nedene dayalı zincirleme iş sözleşmeleri, belirli süreli olma özelliğini korurlar."

"Esaslı nedene dayanma" son derece belirsiz bir durumdur ve istismara açıktır. Bu ibareye göre, bir işçiyi, "esaslı bir nedene dayandığı" iddiasıyla, uzun süre belirli süreli hizmet

akdiyle çalıştırmak ve iş güvencesinden, ihbar süresinden ve kıdem tazminatından mahrum bırakmak mümkün olacaktır.

Belirli süreli iş sözleşmesinin bu biçimiyle düzenlenmesi, iş güvencesine indirilen en büyük darbedir.

İş Sözleşmesinin Feshinde Geçerli Neden

4857 sayılı İş Yasasının 18. maddesi, iş sözleşmesinin işveren tarafından feshinde geçerli bir neden aramaktadır:

"Otuz veya daha fazla işçi çalıştıran işyerlerinde en az altı aylık kıdemi olan işçinin belirsiz süreli iş sözleşmesini fesheden işveren, işçinin yeterliliğinden veya davranış-

larından ya da işletmenin, işyerinin veya işin gereklerinden kaynaklanan geçerli bir sebebe dayanmak zorundadır."

Bu düzenleme, 158 sayılı ILO Sözleşmesine uygundur. 4773 sayılı Yasadaki düzenleme de bu niteliktedir. Ancak, 4857 sayılı İş Yasası ile yeni bir geçerli neden getirilmiştir. Bu yeni düzenleme, iş güvencesini önemli ölçüde ortadan kaldırmada kullanılabilecektir.

1475 sayılı İş Yasasının 16. maddesi, çalışma koşullarında önemli bir değişiklik karşılığında karşıya bırakılan işçiye, hizmet akdini tek taraflı olarak feshederek, kıdem tazminatını alma hakkı tanıyordu ("iş şartları

esaslı bir tarzda değişir, başkalaşır veya uygulanmazsa"). 4857 sayılı İş Yasasında konuya ilişkin düzenleme aşağıdaki biçimdedir:

"İşveren, iş sözleşmesiyle ve iş sözleşmesinin eki niteliğindeki personel yönetmeliği ve benzeri kaynaklar ya da işyeri uygulamasıyla oluşan çalışma koşullarında esaslı bir değişikliği ancak durumu işçiye yazılı olarak bildirmek suretiyle yapabilir. Bu şekle uygun olarak yapılmayan ve işçi tarafından altı işgünü içinde yazılı olarak kabul edilmeyen değişiklikler işçiyi bağlamaz. İşçi değişiklik önerisini bu süre içinde kabul etmezse, işveren değişikliğin geçerli bir nedene dayandığını veya fesih için başka bir geçerli nedenin bulunduğunu yazılı olarak açıklamak ve bildirim süresine uymak suretiyle iş sözleşmesini feshedebilir." (Madde 22)

Bu yeni düzenleme, işverenin iş sözleşmesini feshetmesi açısından yeni bir "geçerli neden" yaratmaktadır. Yasanın 18. maddesine göre, ancak işçinin yeterliliğinden veya davranışlarından ya da işletmenin, işyerinin veya işin gereklerinden kaynaklanan geçerli bir sebebin bulunması durumunda ortaya geçerli neden çıkmaktadır. İşyerinde bu nitelikte bir geçerli neden yoksa, işveren, işçinin çalışma koşullarını önemli biçimde değiştirebilir ve ağırlaştırabilir. İşçinin bu değişikliği kabul etmemesi durumunda artık kendi isteğiyle kıdem tazminatını alıp işyerinden ayrılma hakkı yoktur. İşveren, çalışma koşullarındaki önemli değişikliğin geçerli bir nedeni olduğunu açıklarsa, işçinin bu yeni koşulları kabul etmemesi de işçinin iş sözleşmesinin işveren tarafından geçerli bir nedene dayanarak feshedilmesi için yeterli koşul oluşturacaktır. Diğer bir deyişle, işveren, 18. maddedeki koşullara ek olarak, iş sözleşmesi-

nin feshinde, kolayca kullanılabilecek ek bir geçerli neden yaratmaktadır. Bu düzenleme, 158 sayılı ILO Sözleşmesinin de ihlalidir.

Feshin Geçerli Nedene Dayandırılmasında İspat Yükümlülüğü

4773 sayılı İş Güvencesi Yasasına göre, "feshin geçerli bir sebebe dayandığını ispat yükümlülüğü işverene aittir." 4857 sayılı İş Yasası, bu düzenlemeyi aynen aldıktan sonra, "işçi, feshin başka bir sebebe dayandığını iddia ettiği takdirde, bu iddiasını ispatla yükümlüdür" ibaresini eklemektedir. Adalet ve Kalkınma Partisi'nin getirdiği bu yeni düzenleme de, iş güvencesini zayıflatmaktadır.

Haklı Nedenle Derhal Fesih Hakkı

4857 sayılı İş Yasasının 25. maddesi, "işverenin haklı nedenle derhal fesih hakkı"nı düzenlemektedir. Bu düzenleme, 1475 sayılı İş Yasasının 17/II. maddesine uygundur., "İşçinin kendi isteği veya savsaması yüzünden işi güvenliğini tehlikeye düşürmesi, işyerinin malı olan veya malı olmayıp da eli altında bulunan makineleri, tesisatı veya başka eşya ve maddeleri otuz günlük ücretinin tutarıyla ödeyemeyecek derecede hasara ve kayba uğratması" durumunda iş sözleşmesi derhal ve tazminatsız olarak feshedilebilmektedir. 1475/17/II'de 10 günlük ücret tutarı, 4857 sayılı Yasada 30 günlük ücreti tutarına çıkarılmıştır. İş devamsızlıkta veya

işe alkollü gelmek veya işyerinde alkollü içki içmekte, 158 sayılı ILO Sözleşmesi'nin öngördüğü "alışkanlık haline getirmek" koşulu aranmamakta, bu olayların bir kez ortaya çıkmasında iş sözleşmesinin derhal ve tazminatsız olarak feshi yoluna gidilmektedir.

Derhal Fesih Hakkını Kullanma Süresi

Tarafların derhal fesih hakkını kullanma süresi 1475 sayılı Yasanın 18. maddesinde düzenlenmişti. 4857 sayılı İş Yasasının 26. maddesinde de aşağıdaki düzenleme yer almaktadır:

"... ahlak ve iyiniyet kurallarına uymayan hallere dayanarak işçi veya işveren için tanınmış olan sözleşmeyi fesih yetkisi, iki taraftan birinin bu çeşit davranışlarda bulunduğunu diğer tarafın öğrendiği günden başlayarak altı iş günü geçtikten ve her halde fiilin gerçekleşmesinden itibaren bir yıl sonra kullanılamaz. Ancak işçinin olayda maddi çıkar sağlaması halinde bir yıllık süre uygulanmaz."

Maddedeki son cümle, 1475 sayılı Yasada yoktur; yeni eklenmiştir.

Geçerli Neden Bulunmadan İş Sözleşmesinin Feshinde Tazminat

4857 sayılı İş Yasasının 21. maddesine göre, "işverence geçerli sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli olmadığı mahkemece veya özel ha-

kem tarafından tespit edilerek feshin geçersizliğine karar verildiğinde, işveren, işçiyi bir ay içinde işe başlatmak zorundadır. İşçiyi başvurusu üzerine işveren bir ay içinde işe başlatmaz ise, işçiye en az dört aylık ve en çok sekiz aylık ücreti tutarında tazminat ödemekle yükümlü olur...

"Kararın kesinleşmesine kadar çalıştırılmadığı süre için işçiye en çok dört aya kadar doğmuş bulunan ücret ve diğer hakları ödenir."

4773 sayılı İş Güvencesi Yasasında tazminat miktarı en az altı aylık ve en çok 12 aylık ücret tutarı iken, Adalet ve Kalkınma Partisi bu miktarları, sırasıyla, dört ve sekiz aya indirmiştir.

Sonuç

9 Ağustos 2002 gün ve 4773 sayılı İş Güvencesi Yasası, çeşit-

li eksikliklerine rağmen, büyük ölçüde iş güvencesi sağlamaktaydı. Adalet ve Kalkınma Partisi tarafından TBMM'de kabul edilen 4857 sayılı İş Yasası, iş güvencesini büyük ölçüde ortadan kaldırmaktadır. 4857 sayılı İş Yasasının 2. maddesiyle taşeron uygulamasının asıl işi de kapsayacak biçimde yaygınlaştırılması; 7. maddesiyle "geçici iş ilişkisi" adı altında "ödünç iş ilişkisinin" veya "kiralık işçilik" in düzenlenmesi; 14. maddesiyle "çağrı üzerine çalışma" uygulamasının getirilmesi; 15. maddesiyle deneme süresinin uzatılması; 90. maddesiyle özel istihdam bürolarına izin vermesiyle, iş güvencesine de, işçi hak ve özgürlüklerinin diğer alanlarına da büyük zarar vermektedir.

NOTLAR

1 Bu Yasanın öyküsü için bkz. Koç, Y., "İş Güvencesinin Öyküsü," *Mülkiye Dergisi*, Cilt 26, S. 236, s. 131-178.

Diğer Ülkeler Başardı Sıra Bizde

Türkiye sendikal hareketinin uğraşmak zorunda olduğu sorunlar bugün, dünden daha çok. Ama bunlardan bir tanesi var ki, tamamen sendikaların varlığına yöneliktir. 1987 yılından bu yana sendikalar sürekli olarak üye kaybetmektedirler. Gerçekçi rakamlar ile hesaplanırsa bugün ülkemizde sendikalaşma oranı, kamu çalışanları sendikaları üyeleri ile yeni bir yükseliş yaşamakla beraber, hennüz kayıtlı, kayıtsız ücretlilere göre %12'lerdedir.¹

Sendikalarımız mevcut üyelerini kaybetmemek ve yeni üye kazanmak için hep çaba göstermişler ve bugün de bu çabalarını artırarak sürdürmektedirler. Ancak yine de arada bir iki küçük mevzi kazanma dışında, sendikalaşma sayı ve oranındaki gerileme durdurulamamaktadır.

Aynı durum diğer ülkelerde de yaşanmış. Ama onların büyük çoğunluğu sendikal örgütlenmede çözüm sağlamayı başarmışlar, en azından geriye gitmesi durdurabilmişlerdir.

AB ülkelerinde 2000 yılı itibariyle ortalama sendikalaşma oranı ağırlıksız %43,8'dir. Bu oran AB'ye giriş sürecinde olan ülkelere %34,1'dir. Dünyanın diğer yörelerine bakıldığında sendikalaşma oranları Güney Afrika Cumhuriyeti'nde %40,9, Filipinlerde %38,2, Avustral-

ya'da %35,2 ve kayıtlı sektörler itibariyle Brezilya'da %43,5 ve Hindistan'da %22,8'dir. Dünya'da %10'un altında sendikalaşma oranı olan ülke sayısı birkaç tane olup, toplam sendika üye sayısı 170 milyon olarak ILO tarafından derlenmiştir.²

Bu verilerden de açıkça anlaşılacağı üzere, sendikasız bir dünyada yaşamıyoruz. Tersine, içinde bulunulan yeni liberalizmin ve bağlı olarak küreselleşmenin tüm yıkıcılığına rağmen, sendikalar ayakta ve güçleri, toplumların gündemini belirlemeye yetmektedir.

Diğer ülkelerdeki sendikal örgütlenme faaliyetleri incelendiğinde görülmektedir ki, sendikal örgütlenmede başarısızlığı

yenebilmek için öncelikle, örgütlenme faaliyetlerinde neden başarısız kalındığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Çünkü nasıl olduğu değil de, neden olduğunun bilinmesi çözüme daha çok hizmet etmektedir. Örgütlenme konusu, açıkça ve sendikanın her kesimince tartışılmış ve daha sonra örgütlenme anlayışları gözden geçirilmiş ve örgütlenme faaliyetlerine ilişkin stratejiler oluşturulmuştur. Yine, sendikal örgütlenmeyi başarı ile yürüten ülkelerin tamamının ortak yanı, örgütlenme faaliyetlerini yalnızca sendika görevlileri ve uzmanlar değil, işyeri temsilcileri, üyeler ve sendikasız işçilerin de aktif olarak katılmalarıdır.³

Ancak üyelerin ve işçilerin sendikal faaliyete gönüllü olarak katılabilmelerini sağlamak hiçte kolay olmamaktadır. Bu katılımı sağlayabilmek için önce sendikal örgüt yapıları ve sendikal anlayışlarda değişiklik yapılmaktadır. Ayrıca sendika kimliğini benimsetme yönünde projeler oluşturulmaktadır. Üyeler ve sendika arasında bütünleşme sağlamlaştıkça, kamu oyununda da sendikalara olan güven artmaktadır.⁴

Bu nedenledir ki ilk stratejik hedef "örgütlülere örgütlenme" olarak belirlenmektedir.

Sendikalar mevcut üyeleri ile bağlarını güçlendirirlerken, sendika örgüt yapısını gözen geçirme gereksinimini de hissetmişlerdir. Çünkü üyelerin katılımcılığını artırmak için örgüt yapısı ve tüzük hükümlerinde de bazı değişikliklerin yapılması gerekmektedir. Sendikal demokrasi ilkelerine önem verme ölçüsüne göre, üye ile sendika arasındaki bağlar da güçlenmektedir.

Örgütlenmede eğitim, bir anahtar işlevine sahip olarak

görülmüş ve bu amaçla örgütlenme enstitüleri veya akademileri kurulmuştur. Ayrıca akademik kuruluşlardan ve uzmanlardan bu konuda yaygın destek sağlanmıştır. Eğitim faaliyetleri kapsamında bir yandan örgütlenmeciler yetiştirilirken, diğer yandan üyelere yönelik eğitim programları yürütülmüş, kadrolar yetiştirilmiştir. Ayrıca bu eğitim faaliyetleri, toplantılar biçiminde sendikasız işçilere yönelik de yaygınlaştırılmıştır.

Sendikalar, örgütlenme faaliyetlerini yalnız yapmamaktadır. Diğer sendikalar ile dayanışmalar içinde olduğu gibi, çok sayıda sivil toplum kuruluşunun yer aldığı, emek dostları ile birlikte bu çabayı yürütmektedirler.⁵

ABD'deki sendikaların, 1999 yılı sonunda, Dünya Ticaret Örgütü (WTO) toplantısının yapıldığı Seattle'de 30 bin göstericiyi küreselleşme karşıtı olarak organize etmesi, sendikaların diğer sivil toplum kuruluşları ile söz konusu birlikteliğinin vardığı ileri bir boyutu ortaya koymuştur.⁶ Yine İtalya'da sen-

dikalar, geçen yıl yasal iş güvenliği haklarına el uzatılmasına karşı bir günde 100 binleri toplayabildiler.

Sendikalar örgütlenme stratejileri içinde kamu oyu ile iletişime, diğer sivil toplum kuruluşlarından destek ve dayanışma sağlamaya büyük önem vermektedirler. Örgütlenmeye kamu oyu desteğinin sağlanması, örgütlenmeye çalışılan firma ürünleri için zaman zaman başlatılan tüketici boykotlarının başarı ile yürütülmesine de önemli katkı sağlamaktadır. Yine kamu oyununda geniş bir dayanışma ve desteğin sağlanması, medyada da yer almayı artırmaktadır.

Kısacası, örgütlenme stratejileri hem işçiler ile yüz yüze yapılan çalışmalar hem de kamu oyununda sendika imajının yükseltilmesiyle yürütülmektedir.

Örgütlenme faaliyetleri önemli harcamalar da gerektirmektedir. Örneğin ABD'de 155 bin üye kazanmak için 70 milyon dolar harcanmıştır. Diğer ülkelerde de bu amaçla yapılan harcamalar önemli tutarlara varmıştır. Bu harcamaları düşürmenin önde gelen bir yolu olarak, yine gönüllü üye ve işçilerin faaliyetlere katılım oranını artırma görülmektedir.⁷

Sendikalar örgütlenme stratejilerinde bu başarıları sağlarken, yapmadıkları tek şey "değişmeme" olmaktadır. "Hem mevcut durum sürsün, hem de iyi bir örgütlenme sağlayalım" dememektedirler. Taşları yerinden oynatmışlardır.

Ülkemiz için, diğer ülkelerden çıkarılacak dersler çoktur.

Diğer ülkeler de, birbirinin deneyiminden dersler çıkarmışlar, modeller almışlardır.

Örneğin, Avustralya'da sendikal merkez ACTU, ABD'ye 30 kişilik bir heyet gönderip 3 ay inceleme yaptırmış ve bu ülkenin deneyiminden yararlanmıştı.⁸

Oysa Avustralya'da sendikalaşma oranı ABD'nin iki katının da üzerindedir. ABD'nin örnek olarak seçilme nedeni, bu ülkede sendikalaşmaya karşı diğer hiçbir gelişmiş ülkede görülemeyen biçimde kimi zaman yasa dışı varan baskıcı uygulamalara ve ayrıca son derece sınırlı olan yasal haklara rağmen sendikalaşmanın, özellikle 1995'ten sonra başarı ile yürütülebilmesidir. Örneğin, 2001 yılında büyük işyerlerinin de kapanması ile sendikalar 1 milyon 850 bin üye kaybetmişler ve ancak 2002 yılı için 500 bin yeni üye kazanma hedefi konmuş ve bunu da gerçekleştirmişlerdir.⁹

Kabul etmeli ki Türkiye sendikal hareketi, örgütlenme açısından bir aşama geçirmenin eşliğindedir.

Özel sektörde yaygın örgütlenmeleri sağlayamadan, ülkemizde sendikal hareketi yeniden canlandırmak güçtür.

Diğer yanda ise üye sayısı azalmakla birlikte, henüz sendikalarımızın küçümsenemeyen büyüklüğü ve gücü bulunmaktadır. Örgütlenmeleri yürütebilecek mali olanağa sahip olunması ise, bu güce ayrı bir katkı sağlamaktadır.

Kısacası örgütlenme stratejilerinin geliştirilmesi ve uygulanması için olanaksızlıktan söz edemeyiz. Kaldı ki sendikal ha-

reketi ülkemizde geliştirmiş olanlar; özveri, inanç ve kararlılıkları dışında hangi olanaklara sahiplerdi ki?

Protokol düzeyinde de olsa, toplu sözleşmelerimizi ulusal yanı sıra, sektörel olarak da yapmayı yaygınlaştırabilirsek, örgütlenmelere de büyük katkılar sağlayabiliriz. İşverenler ve kuruluşları ile, "denk koşullar"da sosyal diyaloglar geliştirilebilir ve sendikalaşmaya karşı baskıcı tavırlarını bu platformlarda da gündeme getirebiliriz. Kamu oyuna kendimizi daha iyi anlatabilir, işveren argümanlarına yanıtlarımızı geniş kitlelere ulaşabilir ve imaj açısından yeni açılımlar sağlayabiliriz. Üyelerimiz, sendikasız işçiler ve genel olarak kamu oyu ile örgütlenme amaçlı, içinde bulunduğumuz bilişim ve iletişim çağının olanaklarından bizler de geniş olarak yararlanabiliriz.

Kim ne derse desin, bu ülkede bizler de, diğer ülkeler gibi başarılı sendikal örgütlenmeler gerçekleştirebiliriz. Bizim koşullarımızdan daha olumsuz durumda olan ülkelerde dahi bu başarıyorsa, neden biz de başarmayalım?

Buna en küçük şüphe yok.
Sıra bizde.

NOTLAR

- 1 TÜRK-İŞ Örgütlenme El Kitabı I (henüz yayınlanmamış).
- 2 AB ülkeleri: "Industrial Relations in The EU Member States and Candidate Countries", *European Industrial Relations Observatory On-Line*, Eironline, <http://www.eiro.eurofound.ie/2002/feature/TN0207104E.html>
- 3 Hindistan: Bhattacharjee, D. 2002. "Organized labour and economic liberalization in India: Past, present and future", *Organized Labour in the 21st Century*, Edited by A. V. Jose, Geneva, ILO (International Institute for Labour Studies). p 338.
- 4 Diğer ülkeler: *World Labour Report 1997-98. Industrial Relations, Democracy and Social Stability*. International Labour Office, November 1997, Geneva.
- 5 TÜRK-İŞ Örgütlenme El Kitabı II (henüz yayınlanmamış).
- 6 Inoue, S. 2002. "Japanese trade unions and their future: Opportunities and challenges in an era of globalization", *Organized Labour in the 21st Century*, Edited by A. V. Jose, Geneva, ILO (International Institute for Labour Studies). pp. 49-50.
- 7 Jose, A.V. 1999. "The future of the labour movement: Some observations on developing countries", *Discussion papers 112/1999*, Labour and Society Programme. Geneva. ILO (International Institute for Labour Studies).
- 8 Hurd, R., Milkman, R., Turner, L. 2000. "Reviving the American labour movement: Institutions and mobilization", *Discussion paper 132/2002*, Labour and Society Programme. Geneva, ILO (International Institute for Labour Studies). p.8.
- 9 Murray, J. 2000. "The ILO's on-line conference on organized labour in the 21st century", *Discussion Papers 125/2000*, Geneva, ILO (International Institute for Labour Studies). p.9.
- 10 Pocock, B., Wishart, J. 1999. "Organising Our Future What Australian Unionists Can Learn from US Labour's Fight Back", *Research Paper Series, No 9*. Adelaide, University of Adelaide, Centre for Labour Research, January 1999. p. 4.
- 11 "Economic Downturn Reverberates in Union Membership, but Despite Recession, Half a Million Workers Formed Unions in 2002", AFL-CIO.
<http://www.afl-cio.org/ns2252003.cfm?RenderForPrint=1>

Bugün Nasıl Bir Eğitim Düşünülmeli

Türklerin her çağda, çağın özelliklerine göre değişen idealleri, hedefleri, rüyaları olmuştur. Bu ideallere ulaşmada da büyük başarı göstermişlerdir. Oğuz Kağan'ın yaşlı vezirinin rüyasında gördüğü doğudan batıya uzanan altın yay ve kuzeye çıkan oklar, atlı göçebe medeniyetine has, bir cihangirlik rüyasıdır.

Osman Gazi'nin rüyası ise daha farklıdır. O, rüyasında gölgesi dünyayı kaplayan ulu bir ağaç görür. Bu ağacın dalları altında dağlar, sular, bahçeler, bağlar vardır. Artık idealler değişmiştir. Türkler Anadolu'ya gelmeden önce de tanıdıkları, yerleşik hayat tarzının değerleri üzerine, büyük bir medeniyet kurmak istiyorlardı. Bunu da başardılar.

Osmanlı Devleti, tıpkı Osman Gazi'nin rüyasında gördüğü ulu ağaç gibi Anadolu'ya kök saldı. Dalları milyonlarca kilometrekareyi kaplayan ağacın gölgesi altında, büyük bir medeniyet meydana getirildi. Henüz bütün sırlarını keşfedemediğimiz bu medeniyetin maddi ürünleri yanında, adalet ve ahlak temellerine dayanan yepyeni bir hayat tarzı geliştirildi. İlim ve sanatta büyük ilerlemeler sağlandı.

Bu medeniyet, kendi mükemmellik idealine ulaştıktan

sonra tarihteki birçok medeniyet gibi tesirini kaybetti. Onun üzerine Türkiye Cumhuriyeti kuruldu.

Türkiye, 80 yılda çağdaş medeniyet seviyesine ulaşmak için büyük gayret sarfetti. Bu gayretin arkasından gelen gelişmenin üç yeni yaratıcı kuvveti; demokrasi, eğitim ve bilimdi.

Bugün olay, Türk insanının, 21.yüzyıl için; kendi yarını için bir rüya görebilmesidir. Bu rüya, demokrasiyi bütün kural, kurum ve kuruluşları ile yerleştirmiş, bütün vatandaşlarına kaliteli eğitim imkanı sağlamış, bilimde sağlanan gelişmelerle kaynaklarını iyi kullanan, vatandaşlarını mutlu ve yaratıcı hale getiren bir Türkiye rüyası olmalıdır. Bu rüya ulaşılması

mümkün olmayan bir hayal gibi düşünülmemelidir.

Bugün millet olarak düşünce, hedef ve hareketlerimizi bu rüyayı gerçekleştirecek şekilde yönlendirmemiz gerekmektedir. Ülkemizdeki genç nüfus potansiyeli hesaba katıldığında, eğitimin; özellikle mesleki eğitimin düşünce, hedef ve hareketlerimizi yönlendirmedeki yeri ve önemi daha çok anlaşılacaktır.

Bugün insanımızın ilerleme ve yükselme arzusu daha yüksektir. Daha kaliteli eğitim talebinde bulunmaktadır. Devletin bu talebi karşılamak için tedbir almak ve imkan hazırlamak mecburiyeti vardır. Yetkililer çeşitli mazeretleri gerekçe gösterecek bu talebi köreltemezler. Bu talep bilgi toplumuna giden yolun talebidir.

Türkiye'nin eğitim hedefleri sadece Türkiye ile sınırlı kalmakta Türk Dünyasını da kapsayacak şekilde genişlemiş bulunmaktadır.

Türkiye bugün bilgi toplumu olma yolunda gerekli kurumlaşmayı gerçekleştirecek potansiyele sahiptir. Bunun için eğitim hedeflerimizin; bilgi toplumunun özü olan bilginin kullanımı, üretimi ve ihracı temel alınarak yeniden belirlenmesine ihtiyaç vardır.

Bugünkü hedefimizin; her-kese ilgi, istek ve kabiliyetleri doğrultusunda, daha çok ve daha kaliteli eğitim imkanları sunmak olduğuna inanıyorum. Çünkü; özlediğimiz sokakları ve kahveleri değil; okulları ve sınıfları dolu bir toplum, öğren-

cisini hayata hazırlayan değil; hayatın parçası olan bir okul, öğrenmek zorunda bırakılan değil; bilgiye susamış, sürekli öğrenen ve üreten bir nesil.

20.yüzyılda bilim, teknoloji, politika, ekonomi ve enformasyon alanlarında bilgiye dayalı işler hızla artmıştır. Bugün ise gençlerimizin gelecek için hazırlanmasında eğitimin amaçlarını, teşkilatlanmasını ve yayınlaştırılmasını ön plana çıkarmak ve uygulamaya koymak mecburiyetimiz vardır.

21.yüzyılın ilk çeyreğinde bilgi gerçek sermaye ve zenginlik yaratan bir kaynak haline gelmiştir. Bugün her yaştaki vatandaşımıza ilgileri, istekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda kaliteli eğitim sunan bir Türkiye hepimizin özlemidir.

Bugün modern ekonomide yapılan hiçbir yatırım, iyi eğitim sonucu kazanılanlar kadar kar getirmemektedir. Çünkü eğitim, ekonomiyi harekete geçirir. Topluma biçim verir. Bütün bunlar da ancak eğitilmiş insan yoluyla yapılabilir. 21.yüzyılda insanımıza vereceğimiz eğitim, öncelikle nasıl bir insan yetiştirmek istediğimizin belirlenmesine bağlıdır. Çünkü eğitimde geleceği kabul etmek bir tutumdur. Geleceği yaratmak ise başka bir tutumdur. Gençliğe verilecek eğitim, bugünün ihtiyaç ve isteklerini göz önüne aldığı kadar geleceğe de dönük olmalıdır. Bunun için eğitim hedeflerimizi; ülkemizin idealleri ile uyumlu hale getirecek ve gerçekleştirecek yeni yaklaşımlara ve yöntemlere ihtiyacımız vardır. Eğitimin hedefi insanın yetişmesi, yetiştirilmesi ve geleceğe hazırlanması olmalıdır.

Ancak yakın bir gelecekte dünyanın en gelişmiş ülkelerinin ön sıralarında yer alma azim ve kararlılığındaki bir Türkiye'nin, eğitim amacının bu olmaması gerekir. Artık Türk gençlerini, başkaları tarafından geliştirilen ve değiştirilen, şartlara uyum sağlamaya zorlayan bir eğitimle değil, söz konusu gelişme ve değişimleri etkileyecek, bunların yönlerini belirleyecek aktif katılımcılar olarak yetiştirme mecburiyetimiz vardır. Bu sebeple söz konusu eğitimin amacını; "Öğrencileri ekonomik, sosyal, kültürel gelişme ve değişimlere katkıda bulunacak, aktif katılımcılar ye-

tiştirmek" olarak değiştirmemiz gerekir.

Dünyada herşeyin; ekonominin, sanayiinin, kalkınmanın temeli insandır. Aslında birçok tarihi olay da bize bunu ispatlar. Birtakım maddi unsurları, kalkınmanın temel aracı olarak kabul eden görüşler, şimdiye kadar bazı gerçekleri gizleme başarısını göstermişlerdir. Tarihe şöyle bir göz atalım: Birçok devletin yıkıldığı topraklar üzerinde yeni devletler filizlenmiş ve gelişmiştir. Eğer kalkınmanın temeli toprak, makine ve benzeri maddi unsurlar olsaydı; yıkılan bir devletin toprakları üzerinde yeni medeniyetlerin filizlenmemesi gerekirdi. Demek ki asıl olan unsur, maddi unsurlar değildir. Dolayısıyla devletlerin yıkılmasının sebebi de maddi imkansızlıklar olamaz. Eğer bir devlet ve o devleti idare edenler; inançlarını kaybederlerse, geleceğe umutla bakmayı unuturlarsa ve kendilerini yönetecek güçten mahrum olmaya başarlarsa, işte devlet o zaman yıkılır. Kısaca, devletlerin kuruluş, yükseliş ve yıkılışında da asıl olan insanların inanç, bilgi ve yetenekleridir. Çağımızda da öyle değil mi? İkinci dünya savaşının mağluplarına, galiplerine ve tarafsızlarına şöyle bir bakalım; bu gerçeği sanıyorum daha iyi anlarız.

İnsanlarının beyin güçlerinden ve onların yaratıcılığından azami derecede istifade etmenin yollarını bulamayan devletlerin, yakın bir gelecekte artık yeri olmayacaktır. Sadece bir avuç in-

sanın bilgi üretmesi, diğerlerinin de onlara itaat etmesi ile bir devletin devamlılığını sağlamak da mümkün olmayacaktır. Bunun için demokrasiyi; sadece siyasi bir rejim olarak değil, bütün insanların her konuda fikir üretmesi, tercihlerini belirtmesi, karar vermesi ve kararının sonuçlarını kabullenmesi açısından çok geniş bir anlayışla kurumlaştırmak zorundayız. Elbette bu konuda en önemli görev okul öncesi eğitimden başlamak üzere, her tür ve kademede eğitim kurumlarına düşmektedir.

Okullar, öğrencilerine bilgi yüklemeyi temel görevleri olarak kabul etmeyip; onlara düşünmeyi, karar vermeyi, inançla fikirlerini savunmayı, haksızlıklara karşı çıkmayı, iyiyi, güzeli, doğruyu, sevmeyi, ülkesinin

menfaatini her şeyden üstün tutmayı, sadece kendi yaş grubuyla değil, herkesle iyi geçinmeyi, milli kültür değerlerini benimsemeyi geliştirmek için gayret göstermeyi, bilgiye ulaşma yol ve yöntemlerini uygulamayı öğretmelidir.

İçinde yaşadığımız dünyada üniversiteler dahil, hiçbir eğitim öğretim kurumunun; öğrencilerine kazandırdığı bilgilerin 10 yıl içerisinde değişmeyeceğini iddia etmesi mümkün değildir. Peki, kısa sürede değişeceğine kesin gözüyle bakılan bilgilerin, öğrencilere ezberletilmesinde ne tür bir fayda olabilir? İşte bu noktada da eğitimciler, herşeyden önce, nelerin öğretileceğini bu çerçevede belirlemek ve öğrencilerimizin bizim için çok değerli ve kutsal olan beyin gücünü yara-

tıcı konularda değerlendirilmelerine imkan sağlamak zorundadırlar.

Artık mezun olduktan sonra ihtiyaç duyacağı kaynakların listesini yapan ve onları arayan, kısaca; neyi aradığını, aradığını nerede bulacağını bilen, onu bulabilmek için gayret gösteren, öğrenmeyi okul yılları ile sınırlı bir faaliyet olarak değil, hayat boyu devam eden sürece dönüştüren bir nesil istiyoruz.

Yüksek öğrenimin, insanlara iş garantisi sağlaması gibi bir düşünce artık geçerliliğini yitirmektedir. Yüksek öğrenimdeki öğrenci sayısındaki artışlardan rahatsız olunmaktadır. Bu rahatsızlığın bir anlamı yoktur. Türkiye'nin 21.yüzyılda rekabet edeceği ülkeler, şimdiden yüksek öğrenimdeki okullaşma oranını %80'lere çıkarmışlardır. Bizde ise bu oran henüz % 25'lerdedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, üniversite önlerinde bekleyen gençliğin problemini başka şekilde değerlendirmek gerekir. Kanaatimce problem, milyona varan öğrencinin üniversite kapılarında yığılması değil; bu öğrencilere üniversitelerde okuma fırsatı verilmemesidir. Bunun için elimizdeki bütün imkanlar kullanılarak bu öğrencilere kaliteli eğitim vermenin yolları bulunmalıdır. Herkes üniversitede okursa bakkallığı, kasaplığı kim yapacak diye düşünenlere de katılmıyorum. Çünkü 21.yüzyılda bütün meslekler yaratıcı, düşünmeyi bilen, önüne çıkan fırsatları değerlendirebilen insanlara ihtiyaç duyacaktır.

Bir düşünelim. Daha 10 yıl öncesine kadar daktilografik, orta kademede eğitim gerektiren bir meslekti. Bugün bilgisayar bilmeyen, bazı bilgisayar programlarını kullanamayan, elektronik daktilolardan habersiz bir daktilografa iş bulma şansı kalmamıştır.

21.yüzyılda, bugün basit gibi görülen birçok meslekler de aynı duruma gelecektir. Öyle ise bunlara hazırlıklı olmamız lazımdır. Üniversitelerimizin de yakın gelecekte mesleklerin alacağı şekilleri dikkate alarak yeni alanlara yönelmeleri gerekmektedir.

Yakın gelecekte eğitim bugünkünden çok farklı olacaktır. Çünkü düşündüğümüz, hedeflediğimiz eğitim, ülkemizi dünyanın önde gelen gelişmiş bir-

kaç ülkesi arasına çıkaracak gençliği yetiştirecek şekilde planlanmalıdır. Bu gayretlerimizde en önemli güç kaynağımız da kendilerine saygı duyduğumuz, zihni yeteneklerinden şüphe etmediğimiz, vatanperverliklerinden kuşku duymadığımız gençlerimiz olmalıdır. Gençlerimize ve insanımıza güvenerek her engeli aşabilir imkansız gibi görünenleri gerçekleştirebiliriz.

Son yıllarda toplumun her kesiminden eğitim ihtiyacını özellikle kaliteli mesleki eğitim ihtiyacını talep eden sesler yükselmektedir. Bu olumlu ve sevindirici bir gelişmedir. Milli Eğitim Bakanlığı bu talebi iyi okumalı ve değerlendirmelidir. İyi eğitilmiş genç nüfus Türkiye'nin şanssızlığı değil şansıdır ve avantajıdır.

Sosyal Sigortalar Kurumu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına Önceki Durumundan Daha Bağımlı Hale Getirildi

TBM Meclisinde görüşülerek iktidar partisi AKP milletvekillerinin oyları ile kabul edilen "Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu" Kurumu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına önceki durumundan daha bağımlı hale getiriyor.

Sosyal tarafların görüş ve önerileri dikkate alınmadan kabul edilen Kanunda, Kurumun özerk bir kuruluş olarak tanımlanmasına karşın özerk yapısı önceki durumunu aratacak şekilde ortadan kaldırılmaktadır. Genel Kurulda temsil edilme yetkisinde ise en çok üyeye sahip olma ilkesinden vazgeçilmektedir.

İşçi ve işveren kuruluşlarının Genel Kuruldaki temsilci sayıları 45'den 15'e düşürülmüştür.

Genel Kurulun istişari kurul olma özelliği daha da etkisizleştirilerek korunmuştur.

Yönetim Kuruluna atama ile gelenlerin sayısı 5'e çıkartılırken sosyal tarafların temsilci sayıları 3 olarak korunmuştur.

Yönetim Kurulunun 22 fıkradan oluşan görevlerinin 13'ünün Bakan onayına sunulması öngörülmektedir.

Daire Başkanlarının atama yetkisi Yönetim Kurulundan alınarak Bakana verilmiştir.

Başkan, Başkan Yardımcısı, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı olacaklarda gördükleri eğitim bakımından aranan niteliklerin tümü kaldırılarak vasıflı, vasıfsız herkesin atanmasına olanak sağlanmıştır.

Sigorta Müfettişleri salt yönetim kademesinde pozisyon kazandırmak için hizmette etkinlik gözardı edilerek Sigorta İşleri Genel Müdürlüğünden alınıp Başkanlığa verilmektedir.

Mevcut yöneticiler görevden alınıp üst yönetim kadroları tü-

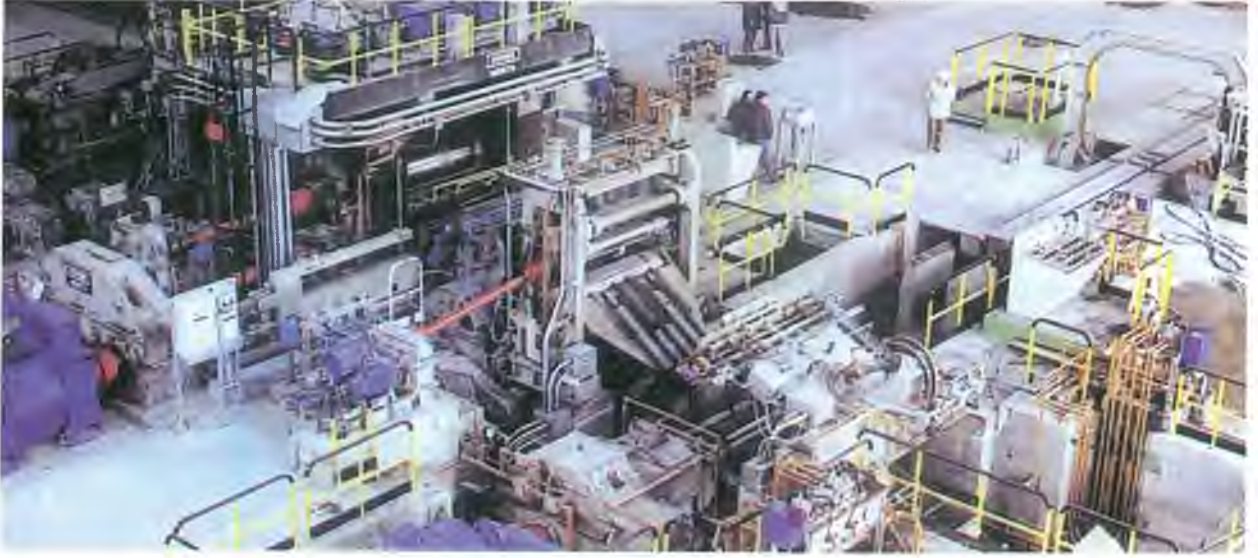
mü ile boşaltılarak siyasi kadrolaşmanın önü açılmıştır.

Oysaki Kurumun bugün içinde bulunduğu sorunların önde gelen nedenlerinin birinin, özerk yapıya sahip olamaması, siyasi etkilere açık olması konusunda hem siyasiler, hem de uzmanlar görüş birliği içindedir.

Mevcut yapısı ile açıkları giderek büyüyen, (Bütçeden yapılan transferler 1999'da 1 katrilyon 111 trilyon iken, 2002 de 2 katrilyon 386 trilyon TL., 2003 ilk 6 ayında 2 katrilyon 723 trilyon lira olarak gerçekleşmiştir.)

Siyasi etkilerle Kurum ihti-

yaçları dikkate alınmadan yönlendirilen yatırımları ile kıt kaynakları çarçur edilen, (sağlık tesisi yetersizliği nedeniyle hastanelerin kapılarında sigortalılar tedavi edilmeyi beklerken trilyonlar harcanarak siyasi tercihlerle yapılan sağlık tesisleri işletemiyor)

Liyakat ve yeterlilik ilkelelerinden uzak, siyasi tercihlerle atanıp sık sık değiştirilen üst yöneticilerin yarattığı yönetimdeki istikrarsızlık, beceriksizlik ile alınan yanlış kararlar,

Kurumu bugün içinden çıkılması çok zor sorunlar yumağına dönüştürmüş, sunduğu sağlık ve sigorta hizmetlerinin kalitesi düşmüştür.

TÜRK-İŞ tarafından 2001 yılında yapılan araştırmada Kurumun ürettiği sağlık hizmetlerinden memnun olan sigortalıların oranı % 4,9, sigorta müdürlüklerinin ürettiği sigorta hizmetlerinden memnun olanların oranı ise % 10'dur.

2003 yılının Mayıs ayı itiba-

riyle yapılan benzer araştırmada Kurumun sağlık hizmetlerinden memnun olan sigortalıların oranı % 3,3, sigorta hizmetlerinden memnun olanların oranı % 23,3'dür.

Çok sayıda Kurum hastaneleri ile sigorta müdürlüklerinin ISO belgesi aldığı halde üretilen hizmetlerden memnun olmayanların oranlarının sağlık hizmetlerinde ortalama % 4, sigorta hizmetlerinde % 17 olmasının temel nedeni özerk olmayan yönetim başarısızlığıdır.

Nitekim neden memnun değilsiniz sorusuna alınan yanıtların önde gelenleri yönetimin başarısızlığından kaynaklanan sorunlar olduğunu ortaya koymaktadır.

Kurumun sosyal tarafları olarak işçi ve işveren konfederasyonları ile Kurumdan aylık gelir alan emekli cemiyetleri bir araya gelerek ülkenin ekonomik ve sosyal koşulları ile Kurumun 1965 yıllarından günümüze kadar yaşadığı sorunları

ve nedenlerini göz önüne alarak, Kurumu içinde bulunduğu sorunlardan kurtaracak, özerk yönetimle kıt kaynaklarını en uygun şekilde yönetecek, verimli ve kaliteli hizmet sunacak yapıya kavuşturacak Kanun Taslağı hazırlanarak Hükümete sunulmuşsa Hükümet tarafından dikkate alınmamış, aksine önceki yapısını daha da artıracak düzenlemeler yapılmıştır.

İş Kanununun görüşülmesi sırasında olsun veya önceki söylemlerinde olsun sosyal tarafların uzlaşarak getirdikleri Kanun Taslaklarını aynen TBMM'sine sunar kanunlaşmasını destekleriz diyen Hükümet ve temsilcilerinin sosyal tarafların uzlaştığı Kanun Taslağını TBMM'sine taşıması şöyle dursun bu konudaki asgari önerilerini dahi dikkate almaması, Kurumun sorunlarını çözme niyetlerinin olmadığını temel niyetin bugüne kadar olduğu gibi salt siyasi tercih ve kararlarla Kuruma hakim olmak istediklerini göstermektedir.

4857 Sayılı İş Kanunu ve Kadın İşçiler

1475 sayılı İş Kanunu'nun yürürlükten kaldıran, 4857 sayılı yeni İş Kanunu; hükümet, işveren ve işçi kesimi arasında geçen yoğun müzakereler sonucunda son şeklini aldı ve 10.06.2003 tarih ve 25134 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

4857 sayılı İş Kanunu ile çalışma hayatına getirilen yeni düzenlemelerden en önemlileri; çağrı üzerine çalışma, geçici (ödünç) iş ilişkisi, telafi çalışması, belirli süreli çalışma, kısa süreli çalışma gibi esnek çalışma biçimleridir.

İşçi kesimi olarak, daha önceki mevzuatta yer almayan esnek çalışma biçimlerinin çalışma hayatına girmesinin ne tür sakıncalar doğurabileceği konusunda görüşlerimizi ve önerilerimizi ısrarla belirtmemize rağmen ne yazık ki sonuç alamadık.

4857 sayılı İş Kanunu'nda yer alan kadın işçilerle ilgili yeni düzenlemeler, çalışma hayatında kadın erkek arasında eşitliğin sağlanması ve her türlü ayrımcı uygulamaların ortadan kaldırılmasını garanti altına almayı amaçlamaktadır.

Anayasanın 10 uncu maddesinde yer alan ve 1475 sayılı Kanun'da da çeşitli düzenlemelerle yer alan eşitlik ilkesi, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliğinin sağlanması için "olmazsa olmaz" nitelikte önem taşımaktadır.

Avrupa Parlamentosu'nun "Genişleme" başlıklı komisyon raporlarında; "Kadın-erkek arasında fırsat eşitliği sağlanmadan tam üyelik olmaz." ibaresi yer almaktadır. (*There is no accession without equal opportunities*).

AB, aday ülkelere bazı alanlarda AB Müktesebatına uyum sağlanması için tam üyelik sonrasında geçiş süreci öngörebilirken, fırsat eşitliği konusunda tüm AB mevzuatını katılım süreci

boyunca "eşzamanlı" olarak gerçekleştirmesini istemektedir. Dolayısıyla, Türkiye'nin bu konuda gerekeni yerine getirmekte gecikmesi, AB'ne tam üyeliğinin gecikmesine neden olacaktır.

Ancak yeni Kanun'da bu konuda önemli gelişmeler yer alırken, bazı eksiklikler de söz konusudur.

4857 sayılı İş Kanunu'nda bu konudaki düzenlemelerin en önemlisi; kadına karşı ayrımcılı-

ğın bir türü olan "cinsel taciz"le ilgili maddedir.

Bu maddede; "işverenin işçiye cinsel tacizde bulunması, işçinin işyerinde başka bir işçi veya üçüncü kişiler tarafından cinsel tacize uğraması ve bu durumu işverene bildirmesine rağmen, işverenin gerekli önlemleri almaması durumunda, işçi sözleşmesini bildirimsiz olarak sona erdirebilecek." ibaresi yer almaktadır.

Kanun'da cinsel taciz ile ilgili bir hükmün bulunması memnuniyet verici bir gelişmedir ancak bu sorunun çözümünde ya da asgariye indirilmesinde ne derece katkı sağlayacağı tartışma konusudur.

Çünkü öncelikli olarak bu sorunun "görünürlüğünün" sağlanması, yani böyle bir sorunun var olduğu ve birçok çalışan kadın tarafından yaşandığının ortaya konulması gerekmektedir.

TÜRK-İŞ olarak kadın üyelerimizle bu konuda yaptığımız çalışmalar, kadınların bu tür sorunlarını dile getirmekten çekindiğini, toplum tarafından yanlış anlaşılmaktan korktuklarını göstermektedir. Ayrıca işverenin bir kadın çalışana cinsel taciz uygulaması durumunda ise, kadın işçinin bu durumun bilinmesi durumunda işten atılma tehlikesiyle karşı karşıya kalması söz konusu olabilmektedir.

Bu nedenlerle toplu sözleşmelerde bu konuyla ilgili bir

madde yer almamakta, cinsel taciz sorunu çok fazla yaşanmayan bir sorunmuş gibi gizli kalmakta ve dolayısıyla da gereken önlemler alınamamaktadır.

4857 sayılı İş Kanunu ile kadın işçilere analık ve emzirme durumunda tanınan haklarda ilerleme sağlanmıştır;

"Kadın işçilerin doğumdan önce sekiz ve doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam onaltı haftalık süre için çalıştırılmamaları esas alınmıştır. Çoğul gebelik halinde doğumdan önce çalıştırılmayacak sekiz haftalık süreye iki hafta süre eklenmesi kabul edilmiştir. Ancak, sağlık durumu uygun olduğu takdirde, doktorun onayı ile kadın işçi isterse doğumdan önceki üç haftaya kadar işyerinde çalışabilir. Bu durumda, kadın işçinin çalıştığı süreler doğum sonrası sürelerle eklenir.

Yukarıda öngörülen süreler işçinin sağlık durumuna ve işin özelliğine göre doğumdan önce ve sonra gerekirse artırılabilir. Bu süreler hekim raporu ile belirtilir. Hamilelik süresince kadın işçiye periyodik kontroller için ücretli izin verilir.

Hekim raporu ile gerekli görüldüğü takdirde, hamile kadın işçi sağlığına uygun daha hafif işlerde çalıştırılır. Bu halde işçinin ücretinde bir indirim yapılmaz.

İsteği halinde kadın işçiye, onaltı haftalık sürenin tamamlanmasından veya çoğul gebelik halinde onsekiz haftalık süreden sonra altı aya kadar ücretsiz izin verilir. Bu süre, yıllık ücretli izin

hakkının hesabında dikkate alınmaz.

Kadın işçilere bir yaşımdan küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam bir buçuk saat süt izni verilir. Bu sürenin hangi saatler arasında ve kaç bölünerek kullanılacağını işçi kendisi belirler. Bu süre günlük çalışma süresinden sayılır."

Görüldüğü gibi analık durumunda kadın işçilere sağlanan haklarda bir iyileştirme söz konusudur. Ancak Kanun'da "ebeveyn izni" ile ilgili bir düzenleme yer almamaktadır. AB Müktesebatına uyum açısından, İş Kanunu'nda Ebeveyn İzni Çerçeve Sözleşmesine Dair Direktif temelinde ebeveyn izninin düzenlenmesi gerekmektedir.

Ayrıca "Aile ve İş Yaşamının Uyumlaştırılması" kapsamında, çocuk bakım hizmetlerine verilen desteğin yaygınlaştırılması gerekmektedir. İşyerlerinde kreş ve oda açılması için gereken sayının, o işyerinde çalışan kadın işçilerin sayısı nisbetinde olması, işverenin, çalıştırdığı kadın işçi sayısını bu rakamın altında tutarak böyle bir yükümlülükten kurtulmasına yol açmaktadır. Yani bir anlamda da kadın işçi sayısına bir sınırlama getirilerek kadın çalışanlar aleyhine bir durum söz konusu olmaktadır. Oysa çocuk bakımı, sadece anneye ait bir sorumluluk gibi düşünülmemeli ve bu tür yükümlülükler yerine getirilirken, erkek işçi sayısı da göz önünde bulundurulmalıdır.

Yeni İş Kanunu ile çalışma hayatına giren başka bir düzenleme ise; kadın işçilerin gece

çalıştırılmalarına olanak sağlayan bir hükmün yer almasıdır.

Onsekiz yaşını doldurmuş kadın işçilerin gece postalarında çalıştırılmaları Sağlık Bakanlığı'nın görüşü alınarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenecektir.

Gece çalıştırma ile ilgili olarak 1475 sayılı Kanunun 69. maddesinde her yaştaki kadınlar için getirilen yasak, kadın erkek eşitliği ve bu konuda günümüzdeki gelişmeler dikkate alınarak kaldırılmıştır.

İşe Başvurmada, Mesleki Eğitim ve İşte Yükselmeye ve Çalışma Koşullarında Kadın ve Erkek için Eşit Muamele İlkesinin Yürürlüğe Konmasına Dair Direktif, işe başvurmada eşit muamele ilkesini ve kadınların korunmasının hamilelik ve doğumla bağlantılı olarak yer verilmesini ortaya koymaktadır. AB Müktesebatına uyum sağlamak açısından Kanun'da böyle bir hük-

mün yer alması olumlu bir gelişmedir.

Sonuç olarak, 4857 sayılı Kanun'un çalışma hayatına getirdiği yeni düzenlemelerin olumlu ya da olumsuz etkileri ve eksik kalan yanlarının neler olduğu, Kanun'un uygulanmasıyla daha çok netlik kazanacaktır.

Kadınların işgücüne katılımında düşüş yaşandığı günümüzde, kadın işçilerin bu Kanun'la elde ettikleri kazanımlarının süratle uygulamaya geçirilmesi ve daha çok kadının işgücü piyasasına katılımının sağlanması gerekmektedir.

Kadın erkek eşitliğinin tam anlamıyla sağlanması, Kanun'da belirtilen yaptırımların uygulanmasında büyük bir titizlik gösterilmesi ve bu olgunun yasal mevzuatın beraberinde toplumsal yaşamın her alanına yayılması, süregelen kalıplaşmış düşünce ve davranış biçimlerinin ortadan kaldırılması ile sağlanacaktır.

Ücret Pazarlığında Durum Tespiti

Gelişmiş ya da gelişmekte olan çoğu ülkede ücretli olarak çalışanların sayısı işgücünün önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu bakımdan, Ücret belirlenmesi ve buna bağlı olarak yürütülen gelirler politikası her toplumun ekonomik ve sosyal yaşamında önemli bir yer tutmakta, bu alandaki gelişmeler çoğu zaman gündemi oluşturmaktadır.

Türkiye’de uygulanmakta olan Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası (WB) kökenli ekonomik politikaların önceliklerinden birisi de çalışan kesimlerin reel ücretlerini aşındırmak olmuştur. Uluslararası sermaye kuruluşları açısından ücret-maaş ödemeleri esas itibarıyla bir maliyet unsurudur. Bu bakımdan mümkün olabildiğince, oluşacak sosyal tepkileri de gözardı edecek yaklaşımlarla düşük ücret politikası uygulanmasını savunmaktadır. Bu ücret politikasıyla, ekonomiyi uluslararası rekabete açmak, yabancı sermayenin ülkeye gelmesini sağlamak, üretim maliyetlerini azaltarak kar oranlarını yükseltmek, böylece sermaye birikimi sağlayarak yatırımları hızlandırmak amaçlanmaktadır.

Türkiye’nin yakın geçmişinde de çoğu kez uygulama imkanı bulan bu yaklaşım, 59. Hükümet tarafından çalışanlara tekrar dayatılmak istenmektedir. Ekonomide yaşanan kriz gerekçe

yapılarak başta çalışanlar olmak üzere tüm dar ve sabit gelirli kesimlerin gelirleri geriletilmek istenmektedir.

Ücret, maliyet unsuru olması yanısıra aynı zamanda talep unsurudur. Tüm ücretli çalışanlar, geçimlerini sürdürebilmek ve temel ihtiyaçlarını elde edebilmek için ücretlerin reel olarak arttırılması, diğer bir ifadeyle, satın alma güçlerinin yükselmesi talebinde bulunurlar. İşçinin ailesiyle birlikte gıda, konut, giyim, ulaşım, sağlık, eğitim vb... temel ihtiyaçlarının insan onuruna yaraşır bir düzeyde karşılanması esastır. Çalışanların daha yüksek ücret talep etmelerinin ve bunu sağlamak için mücadele vermelerinin temelinde, varolan yaşama standardını korumak, bu çerçevede fiyat artış-

ları karşısında satın alma gücünü korumak yanısıra, artan toplumsal ve ekonomik refahtan pay alarak yaşama düzeyini iyileştirmek amacı bulunmaktadır.

Böylesi bir ücret artışının ekonomi açısından da olumlu etkisi olacaktır. Ücret düzeyinin yükselmesi, öncelikle temel mal ve hizmetler için daha fazla bir talep imkanı yaratacaktır. İşçilerin yaptığı harcamaların büyük bölümünü lüks mallardan çok zorunlu ihtiyaçlar oluşturmaktadır. Geçmiş dönem uygulamalarında da görüldüğü üzere, ekonomik gelişmeyi sağlamak ve sürdürebilmek için ücret artışı bir anlamda itici güç olmaktadır. Ayrıca, toplam ücretlerin, diğer gelir gruplarından daha yaygın ve geniş bir kesim arasında paylaşıldığı da dikkate alındı-

ğında, bu canlandırıcı etki tüm ülke ve ekonomiye yayılmaktadır. Ücret artışı sonucu piyasada bir ferahlama ve canlanma olmakta, işçilerin satın alma gücünün yükselmesinden üreticiler ve esnaf da payını almaktadır.

Uluslararası sermaye kuruluşlarının telkin ve dayatmalarıyla uygulanmak istenen düşük ücret politikasını kamuoyunda benimsetmek ve bu politikalara karşı oluşan tepkileri etkisizleştirmek için, ekonomik kriz, işsizlik sıklıkla gündeme getirilmekte, böylesi dönemlerde, çalışanlar arasında işçi-memur ayrımının ön plana çıkarılması artık gelenekselleşen yaklaşım biçimlerinden olmaktadır. Çıkarları aynı olan çalışanlar arasında yapay ayrımlar yaratılarak ücret-maaş kıyaslaması yapılmakta, bunun yanı sıra milyonlarca işsiz ön plana çıkartılarak memurlarla birlikte işsizler, işçilerle karşı karşıya bırakılmaya çalışılmaktadır. Bu yolla sendikaları etkisizleştirme, güçsüzleştirme için politikalar geliştirilmekte ve kamuoyu sendikalara karşı kıskırtılmak istenmektedir.

Ücretli olarak çalışan kesim açısından önemli olan husus, çalışma karşılığı elde edilen ücretin parasal değeri yanı sıra, bu ücret ile satın alınabilen temel mal ve hizmetlerdir. Diğer bir ifadeyle, fiyatlar yükselirken parasal ücretler sabit kalırsa ya da daha düşük bir oranda artarsa gerçek ücret düşer ve yaşama koşulları kötüleşmektedir. Meydana gelen fiyat artışları karşısında, elde edilen ücret ile geç-

mişe nazaran daha az miktarda mal ve hizmet satın almak durumuyla karşı karşıya kalmaktadır.

Kaldı ki, ücretlerin, en az fiyat artışları düzeyinde gelişme göstermesi, çalışanlar bakımından yeterli ve kabul edilebilir bir yaklaşım da değildir. Ücretlilere, artan üretimden ve ulusal gelirden daha fazla pay ayırmak, gelir dağılımını dengelemek, yaşam standardını iyileştirmenin ve yükseltmenin başlıca yolu olmaktadır. Bu yönüyle, ücret düzeyinin gerçekleşen enflasyon kadar yükselmesi yanında ulusal gelirin, üretimi oluşturan kesimler arasında dengeli dağılımı da büyük önem taşımaktadır.

2003 yılında yürürlük süresi sona eren kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinin görüşmeleri halen devam etmektedir. Yaklaşık

454 bin işçiyi kapsayan görüşmelerde, TÜRK-İŞ, altışar aylık dönemler itibariyle gerçekleşen enflasyon oranı yanı sıra ayrıca, geçmiş dönem kayıplarını gidermeyi hedefleyen "refah payı" talebinde bulunmuş, Hükümet ise 19 Haziran 2003 günü verdiği ücret zammı tekliflerinde ilk altı aylık dönem için "sıfır zam", izleyen dönemler için yüzde 7, yüzde 5 ve yüzde 5 önermiş, bu ücret zammı teklifleri TÜRK-İŞ tarafından tartışılmaya değer bulunmamıştır.

Ücret düzeyinin belirlenmesinde ekonomik, sosyal ve siyasal bir takım unsurlar söz konusu olmaktadır. Ücretlerin düzeyini ve değişimini etkileyen unsurlar son derece değişik ve çeşitlidir.

Türkiye'de gelir dağılımı çalışanların aleyhine dengesiz ve adaletsizdir

Türkiye'de uygulanan ekonomik ve sosyal politikaların olumsuz yansıması gelir dağılımında görülmektedir. Haneler elde ettikleri gelir büyüklüklerine göre, en düşük gelirden en yüksek gelire doğru sıralandığında, nüfusun en yoksul yüzde 20'si (yaklaşık onüç milyon kişi) toplam gelirin yüzde 4,9'unu alabilirken, nüfusun en zengin yüzde 20'si toplam gelirin yarısından fazlasını almaktadır. Bu yapıyla Türkiye, dünyadaki gelir dağılımı bozuk ülkelerin başında gelmektedir.

Kişi başına gelir düzeyinin düşük olduğu ülkemizde, gelir dağılımının da adaletsiz olması, yoksulluk olgusunu ön plana çı-

Türk-İş araştırması: Zengin-yoksul farka 10 kat

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) - Türk-İş tarafından yapılan bir araştırma, Türkiye nüfusunun en zengin yüzde 20'sinin, en yoksul yüzde 20'nin 10 katından daha fazla gelir elde ettiğini ortaya koydu.

Araştırmaya göre en zengin yüzde 20 Türkiye nüfusunun toplam gelirin yüzde 50'den fazlasını elde ederken en yoksul yüzde 20'nin toplamdan aldığı pay yalnızca yüzde 4,9'da kaldı. Türk-İş tarafından gerçekleştirilen gelir araştırmasında, Türkiye'deki gelir dağılımının çalışanlar aleyhine dengesiz ve adaletsiz olduğu vurgulanarak uygulanan ekonomik ve sosyal politikaların olumsuz yansımalarının gelir dağılımında görüldüğü kaydedildi. Türk-İş araştırmasındaki bazı saptamalar şöyle:

● Ülke nüfusunun yüzde 12 si yetersiz beslenmeden ötürü açlık, yüzde 43'ü de yoksulluk sorunu ile karşı karşıya.
● Ücretli çalışanların milli gelirden aldığı pay düşerken kira, faiz ve kâr gelirleri toplamından oluşan sermaye gelirlerinin milli gelirden aldığı pay arttı

karmaktadır. Nitekim DİE tarafından yayımlanan bir çalışmanın sonuçlarına göre; ülke nüfusunun yüzde 12'si yetersiz beslenmeden dolayı açlık, yüzde 43'ü de yoksulluk sorunuyla karşı karşıyadır.

Gelir dağılımındaki sözkonusu bozulma, emek ile sermaye arasındaki dağılımda da görülmektedir. Uygulanan politikalarla ücretli çalışanların milli gelirden aldığı pay düşülürken, kira, faiz ve kar gelirleri toplamından oluşan sermaye gelirlerinin milli gelirden aldığı pay artmaktadır.

1991 yılında yüzde 31,9 olan işgücü ödemelerinin payı izleyen yıllarda giderek azalma eğilimine girmiş ve 1994 yılındaki ekonomik krizi izleyen 1995'de yüzde 22,7 oranına gerilemiştir. Daha sonraki yıllarda işgücü ödemelerinin milli gelir içindeki payı yükselerek 1999 yılında yüzde 30,7 olmuş ve fakat yaşanan ekonomik kriz sonrası tek-

rar gerileyerek 2001'de yüzde 28,3'e düşmüştür. Gerileme 2002 yılında da devam etmiş ve işgücü ödemelerinin milli gelir içindeki payı yüzde 26,7 olmuştur. İşgücü ödemelerinin payında meydana gelen azalış, aynı dönem içerisinde ücretli kesimin istihdam içerisindeki payının artmış olmasına rağmen gerçekleşmiştir. DİE verilerine göre, 2002 yılında istihdam içinde ücretlilerin payı (ücretli-maaşlı ve yevmiyeli) yüzde 50,9'a ulaşmaktadır.

Kira, faiz ve kar gelirleri toplamından oluşan sermaye gelirlerinin milli gelirden aldığı pay anılan dönemde genellikle emek gelirlerinin aldığı pay ile tersine bir gelişme izlemiş, işgücü ödemelerinin payı azaldıkça sermaye gelirlerinin payı yükselmiştir. 2001 yılında sermaye gelirlerinin gelirden aldığı pay yüzde 49,4 oranında olmuş, izleyen "kriz" yılında ise yüzde 52,5'a yükselmiştir. İşgücü anketi sonucuna göre geçtiğimiz yıl istih-

dam içerisinde işveren payı yüzde 5,8 ve kendi hesabına çalışanların payı ise yüzde 23,4'dür.

KIT'lerde Satış Hasılatı İçinde Ücret Ödemelerinin Payı % 10'un altındadır

Serbest piyasa koşullarının egemen olduğu "yeni ekonomik düzen" rekabet olgusunu ön plana çıkarmış, küresel rekabet ortamında, ulusal ekonomilerin ve işletmelerin varlığını sürdürmesi ve büyümesi için başta işgücü olmak üzere işletme maliyetlerini düşürmek ve verimliliği arttırmak, eskisinden daha öncelikli hedef durumuna gelmiştir. Bu politikaların emek açısından yansımaları, kazanılmış hakların, belli bir standarda ulaşmış çalışma koşullarının ortadan kaldırılması olmaktadır. Bu kapsamda, ücretlerin üretim maliyeti içindeki payı düşürülmek ve ekonomik krizin etkisi bu politikalarla azaltılmaya çalışılmaktadır.

2003 yılı programına göre; işletmeciler KIT'lerde 2000 yılı itibarıyla toplam işçilik maliyeti 236 439 işçi için 2,7 katrilyon lira olurken, bu tutar 2001'de 228 369 işçi için 3,7 katrilyon lira, 2002 yılında 201 394 işçi için 4,5 katrilyon lira olmuştur. 2003 yılı için öngörülen işçilik maliyeti harcaması ise 194 721 işçi için 5,1 katrilyon liradır.

İşçiler için yapılan toplam işgücü maliyeti (ücret, ikramiye, prim, fazla mesai, sosyal yardım, sosyal güvenlik işveren primi, kıdem-ihbar tazminatı vb tüm ödemeler) böyle olurken, işletmeciler KIT'lerin mal ve hiz-

met satış hasılatı 2000 yılında 20,9 katrilyon lira iken izleyen yıllarda sırasıyla 38,5 katrilyon lira, 57, 3 katrilyon lira olmuştur. 2003 yılı için öngörülene satış hasılatı ise 75 katrilyon lirayı aşmaktadır.

İşletmecilerde, satış hasılatı içinde işçilik payı giderek düşmektedir. 2000 yılında mal ve hizmet satış hasılatı içinde işçilere yapılan harcamanın payı yüzde 13,1 oranında iken, bu oran 2001 yılında yüzde 9,7'ye, 2002 yılında yüzde 7,8'e gerilemiştir. 2003 itibariyle satış hasılatı içinde işçilik payının daha da düşürülerek yüzde 6,8 olması öngörülmektedir.

Kamu Kesiminde Ortalama Aylık Brüt Ücret 975 milyon lira civarındadır

Kamu kesiminde toplu sözleşme yürürlük tarihleri genelde tekli yıllarda olduğundan, 2001 yılı sözleşmelerin yeniden bağitlandığı yıl olmuştur. Mayıs 2001 ayında "kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri genel anlaşma protokolü" çerçevesinde sözleşmeler imzalanmıştır.

Yapılan protokole göre ücret zammı şu şekilde kararlaştırılmıştır: Birinci altı ayda yüzde 15 oranında ücret zammı yapılacak ve fakat zam farkları dönem içinde ödenmeyip, toplu iş sözleşmelerinin onüçüncü ayının sonuna bırakılacaktır. İkinci altı ay ücret zammı yüzde 15 oranında olacak ve fakat altı aylık fiyat artışının yüzde 15'i aşması halinde, aşan kısmın 0,80'i üçüncü altı ay ücret zammı oranına ilave edilecektir. Üçüncü

Pasta zenginin!

Türk-İş yaptığı araştırmaya göre; en yoksul kesim olan nüfusun yüzde 20'si toplam gelirin yüzde 4,9'unu, en zengin kesim olan nüfusun yüzde 20'si ise toplam gelirin yandan fazlasını alıyor

En yoksul kesim olan nüfusun yüzde 20'si toplam gelirin yüzde 4,9'unu alırken, yine nüfusun yüzde 20'sini oluşturan en zengin kesimin ise toplam gelirin yandan fazlasını aldığı bildirildi. Türk-İş tarafından yapılan araştırmada, Türkiye'de gelir dağılımının çalışanlar aleyhine dengesiz ve adaletsiz olduğu vurgulanarak, uygulanan ekonomik ve sosyal politikaların olumsuz yansımalarının gelir dağılımında görüldüğü kaydedildi.

Ülke nüfusunun yüzde 20'sini oluşturan ve en yoksul kesim olan yaklaşık 13 milyon kişi toplam gelirin yüzde 4,9'unu alabilirken, en zengin kesim olan nüfusun yüzde 20'sinin ise toplam gelirin yansından fazlasını aldığı belirtilen araştırmada, bu yapıyla Türkiye'nin dünyadaki gelir dağılımı bozuk ülkelerin başında geldiği vurgulandı. **GELİR DAĞILIMI ADALETİZ**

İşgücü ödemelerinde azalma

Türk-İş araştırmasında, 1991 yılında yüzde 31,9 olan işgücü

rar gerileyerek 2001 yılında yüzde 28,3'e düştüğü belirtildi.

altı ay ücret zammı yüzde 10 oranında kararlaştırılmış ve fakat altı aylık fiyat artışının yüzde 10'u aşması halinde, aşan kısmın 0,80'i dördüncü altı ay ücret zammı oranına ilave edilecektir. Dördüncü altı ay ücret zammı ise yüzde 10 oranında olmuş, altı aylık fiyat artışının yüzde 10'u aşması halinde, aşan kısmın işçilerin toplu sözleşme döneminin hemen sonunda işçilerin çıplak ücretlerine ilave edilmesi kararlaştırılmıştır.

Kamu kesiminde çalışan işçileri kapsamak üzere 2001 yılında bağitlanan kamu kesimi toplu iş sözleşmeleriyle, Temmuz 2000'de 520 milyon lira olan ortalama brüt ücret, sözleşmenin ilk aylık döneminde aynı düzeyde kalmış ve ancak Temmuz 2001'de 688 milyon liraya, Ocak 2002'de 825 milyon liraya ulaşmıştır. İzleyen altı aylık dönem itibariyle Temmuz 2002'de 920 milyon lira olan ortalama brüt ücret, Aralık 2002 ayının sonunda, sözleşme gereği olan

enflasyon farkının yansıtılmasıyla 975 milyon lira olmuştur. Kuşkusuz söz konusu olan ortalama brüt ücret, geçmiş hesaplamalarda da temel alınan Ocak ayı itibariyledir ve brüt olan tutardan vergi, SSK primi, işsizlik sigortası gibi kesintiler yapılmaktadır ve bu nedenle ele geçen tutar yaklaşık üçte bir oranında daha da az olmaktadır.

Kamu Kesiminde Ortalama Ücret Reel Kayba Uğramıştır

Kamu kesimindeki çıplak ücret düzeyi esas alınarak yapılan hesaplamada, 2001-2002 dönemini kapsayan toplu iş sözleşmesi döneminde, ücretlerin satınalma gücünde gerileme yaşandığını göstermektedir. 2001 yılı kamu kesimi toplu iş sözleşmelerindeki iki yıllık dönem itibariyle kayıp, Ocak ayı verileri temel alınarak hesaplama yapıldığında, yüzde 14,4 olmaktadır.

Buna göre, yürürlük süresi Ocak 2001 olan toplu iş sözleşmelerinde uygulanan ücret

zamları; altışar aylık dönemler halinde yüzde 15; yüzde 15; yüzde 19,9 (10+9,9); yüzde 11,6 (10+1,6) olarak uygulanmış ve ayrıca 31 Aralık 2002 günü enflasyon farkı olan yüzde 5,9 ücretlere yansıtılmıştır. Böylece iki yılın sonunda toplam ücret zammı kümülatif yüzde 87,4 oranında olmuştur.

Oysa aynı dönem de gerçekleşen enflasyon, yine altışar aylık dönemler itibariyle ve Ocak ayı temel alınarak, yüzde 32,3; yüzde 27,4; yüzde 12,0 ve yüzde 15,9 oranında olmuş ve iki yılın sonunda toplam enflasyon oranı kümülatif yüzde 118,8 olarak hesaplanmıştır.

Böylece, iki yıllık dönem sonunda gerçekleşen enflasyon yüzde 118,8 ve fakat buna karşılık ücret artışı yüzde 87,4 oranında olmuş ve kamu kesiminde istihdam edilen işçilerin satınalma gücü yüzde 14,4 oranında gerilemiştir.

Kaldı ki, 2003 yılının ilk altı aylık döneminde gerçekleşen yüzde 12,0 oranındaki enflasyon ve fakat buna karşılık aynı dönem için siyasal iktidar tarafından önerilen ve gerçekleşen enflasyonun çok gerisinde kalan ücret zammı da dikkate alındığında, ücretlerdeki reel aşınmanın boyutu daha da fazla olmaktadır.

Kuşkusuz kamu kesimindeki ücretlerin gelişimi altışar aylık dönemler halinde değerlendirilebileceği gibi, daha doğru bir yaklaşımla, yıllık ortalama düzeydeki gelişimine de bakmak

mümkündür. Kamu kesimindeki çıplak brüt ücretlerin reel düzeydeki gelişimine 2001-2002 toplu iş sözleşmesi dönemi itibariyle yıllık ortalama olarak bakıldığında; kamu kesiminde istihdam edilen işçilerin reel ücret düzeylerinin yüzde 19,7 oranında gerilediği görülmektedir.

Türkiye’de İşsizliğin Nedeni Uygulanan Yanlış Ekonomik Politikalardır

Ülkede sağlanan ekonomik büyümeden, refah artışından pay alınabilmesi, her şeyden önce bir işte çalışır olmakla mümkündür. Ekonomide sağlanan büyüme, diğer bir ifadeyle milli gelir artışı, daha fazla insana üretken istihdam sağladığı ölçüde anlam kazanmaktadır. İşsizlik dün olduğu gibi bugün de toplumun ortak sorununu oluşturmaktadır. Siyasal iktidarın öncelikli hedefi istihdamı artırıcı ve işsizliği önleyici politikalar olmalıdır. Türkiye’deki işsiz sayısının -Sayın Başbakanın ifade-

siyle- 5,5 milyon kişi olmasında çalışanların ve kamu işçilerinin herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Sorumlu olması gerekenler, 2003 yılı bütçesinden faiz ödemelerine 65 katrilyon lira ayırırken yatırımlar için 8 katrilyon lirayı yeterli gören anlayış olmalıdır.

Türkiye’de işgücü piyasası değerlendirilirken, işgücü maliyetlerinin düşüklüğü/yüksekliği ile emek piyasasının işleyişi üzerindeki etkileri sürekli olarak tartışma konusu olmaktadır. İşgücü maliyetindeki artışların emek arz/talebi ve işsizlik üzerinde olumsuz etkiye yol açtığı söylenebilmektedir. Ancak, gerek ulusal gelir içindeki ücretlilerin payı, gerek toplam satış hasılatı içinde işgücü maliyetinin oransal ağırlığı, gerek net ücret düzeyi ve temel gereksinimlerin karşılanabilmesi için yapılmak gereken harcama tutarı, bu konulardaki doğruların, kamuoyuna benimsetilmek ve yaygınlaştırılmak istenen görüşlerle çeliştiğini ortaya koymaktadır.

Kamu kesiminde çalışan işçilerin aldığı ücretin kaynağı yarattıkları katma değerdir. İşçiler üretmekte ve karşılığında ücret geliri elde etmektedir. İşletmeci KİT’lerde 2002 yılı itibariyle üretim değeri işçi başına yıllık 180 milyar liradır.

Hükümetin istihdam ve işsizlik ile ilgili politikası, bir anlamda bu sorunu nasıl teşhis ettiklerine, işsizliğin nedenleri hakkındaki görüşlerine, ideolojik tutumlarına, siyasal tercihle-

rine göre biçimlenmektedir. Yapılan son açıklamalar, siyasal iktidarın işsizlik sorununa uluslararası sermaye kuruluşlarının bakış açısıyla yaklaşımda bulunduğunu ortaya koymuştur.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi verilerine göre, dört kişilik ailenin Haziran 2003'de yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı 453 milyon liraya ulaşmıştır

Bir ülkede uygulanmakta olan ekonomik ve sosyal politikaların, toplumun geleceğini kurma ve refahını artırma, refahı geniş halk kesimlerine yaygınlaştırma gibi işlevleri yerine getirmesi gerekir. Türkiye'de uygulanan programın hedefleri arasında her ne kadar "Türk halkının refah düzeyinin yükseltilmesi ve gelir dağılımı adaletsizliğinin giderilmesi" gibi genel kabul gören yaklaşımlar yer almasına karşın, uygulama sonuçları bu hedefi gerçekleştirmek bir yana, iktisaden güçsüz kesimlerin daha da yoksullaştığını ortaya koymaktadır.

Çalışanların aile bütçesi için de önemli bir ağırlığa sahip olan

gıda harcaması için yapılmak gereken tutar TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından her ay hesaplanmaktadır. Dengeli ve sağlıklı beslenebilmek için dört kişilik bir ailenin yapması gereken asgari gıda harcaması Aralık 2002 ayında 380 milyon 56 bin lira iken, Haziran 2003'de 452 milyon 542 bin liraya yükselmiştir. Mutfaktaki altı aylık enflasyon yüzde 19,1 oranındadır.

Türkiye'de yoksulluk sınırı Haziran 2003 ayı itibariyle 1 milyar 375 milyon liradır.

Yoksulluk, insanların temel gereksinimlerini karşılayamama durumu olarak tanımlanmaktadır. Toplumun genel düzeyine göre genel bir tutarın altında gelir ve harcamaya sahip olan insanlar bu kapsama girmektedir.

Yoksulluk sınırı ise, en az geçim düzeyinin maliyetidir. Bu maliyetin belirlenmesinde, öncelikle kişinin yaşamını sürdürebilmesi için yapması gereken gıda harcaması dikkate alınmaktadır. Daha sonra diğer temel gereksinimlerden barınma, ulaşım, giyim, sağlık, eğitim vb.

maliyetleri ile yoksulluk sınırına ulaşılmaktadır.

Çoğu ülkede yeterli ücret, genellikle bir işçi ve karısı ile birlikte iki veya üç bağımlı çocuktan oluşan ortalama büyüklükteki bir aile için gerekli bir tutar olarak düşünülmektedir. Türkiye'de yapılan hanehalkı gelir ve tüketim harcamaları anketinin sonucuna göre, kentsel yerler itibariyle ortalama hanehalkı büyüklüğü 4,3 kişiden oluşmaktadır.

Gıda yanısıra, yapılmak gereken konut, ulaşım, yakacak, giyim, eğitim, sağlık, kültür gibi gereksinimler de dikkate alındığında, dört kişilik ailenin zorunlu gereksinimleri için yapılmak gereken harcama tutarı ortaya çıkmaktadır. Bir anlamda "yoksulluk sınırı" olarak nitelendirilen bu tutar günümüzde 1 milyar 375 milyon lira olarak hesaplanmaktadır. Bu tutar, haneye girmesi gereken toplam gelirin alt sınırını ortaya koymaktadır.

Elde edilen gelir düzeyi ile insan onurunun gerektirdiği yaşamı sürdürmek giderek güçleşmektedir. Çalışanların eline geçen toplam ücret geliri yoksulluk sınırının altındadır. Elde edilen gelir düzeyi ile yapılmak gereken harcama arasında önemli bir fark bulunmaktadır. Dolayısıyla gerçekleşen enflasyonun bile gerisinde kalan ücret zammı önerileri, çalışanların karşı karşıya bulunduğu olumsuz geçim koşullarının ağırlaştırarak sürdürülmesi anlamını taşımaktadır.

Gelir uçurumu derinleşiyor

Türkiye'de gelir dağılımının çalışan aleyhine bozulduğu belirtilen Türk-İş raporuna göre en yoksul yüzde 20'lik kesime gelirin yüzde 5'i düşüyor

ANKARA - Nüfusun en düşük gelirli yüzde 20'si toplam gelirin yüzde 4,9'unu alırken, yine nüfusun yüzde 20'sini oluşturan en zengin kesimin ise toplam gelirin yarıdan fazlasını aldığı belirtildi. Türk-İş tarafından yapılan araştırmada, Türkiye'de gelir dağılımının çalışanlar aleyhine dengesi ve adaletsiz olduğu vurgulanarak, uygulanan ekonomik ve sosyal politikaların olumsuz yansımalarının gelir dağılımında görüldüğü kaydedildi. En yoksul 13 milyon kişi toplam gelirin yüzde 4,9'unu alabilirken, en zengin kesim olan nü-

linin yansımından fazlasını aldığı belirtilen araştırmada, bu yapıyla Türkiye'nin dünyadaki gelir dağılımı bozuk ülkeleri başında geldiği vurgulandı. Araştırmada, kişi başına gelirin düşük olduğu Türkiye'de gelir dağılımının da adaletsiz olmasının yoksulluk olgusunu ön plana çıkardığına dikkat çekilerek, ülke nüfusunun yüzde 12'sinin yetersiz beslenmeden dolayı açlık, yüzde 43'nün de yoksulluk sorunu ile karşı karşıya olduğu belirtildi. Gelir dağılımındaki bozulmanın emek ile sermaye arasındaki dağılımda da görüldüğü ifade edi-

lan politikalarla ücretli çalışanların milli gelirden aldığı pay düşerken, kira, taze ve kâr gelirleri toplamından oluşan sermaye gelirlerinin milli gelirden aldığı payın arttığı vurgulandı.

Yüzde 14 reel gerileme

Türk-İş araştırmasında son iki yıllık dönem sonunda ücretlerde yüzde 87,4 oranında artış olmasına karşılık, aynı dönemdeki yüzde 118,8 oranındaki enflasyon nedeniyle ücretlerde yüzde 14,4 oranında bir gerileme olduğu belirtildi. Türk-İş araştırmasında, bu yılın ilk 6 ayında ise yüzde 12 oranında enflasyonun cerekle-

İşgücünün payı azaldı

Türk-İş araştırmasında, 1991 yılında yüzde 33,9 olan işgücü ödemeleri milli gelir içindeki payının giderek azalma eğilimine girdiği anımsatılarak, işgücünün payının 1994 yılındaki ekonomik krizi izleyen 1995 yılında yüzde 22,7'ye gerilediği kaydedildi. Daha sonraki yıllarda işgücü ödemelerinin milli gelir içindeki payının yükselerek 1999 yılında yüzde 30,7 olduğuna işaret edilen araştırmada krizlin etikisine de

2003 Yılında Hükümetin Uygulamaları

Genel ekonomik duruma bakıldığında, üretim, yatırım ve istihdam alanındaki yetersizlikler dikkati çekmektedir. Yatırımlara ayrılan kaynakların yetersiz kalması sonucu, yatırımlar durma noktasına gelmiş, faiz ödemeleri ise vergi gelirlerini aşan riskli bir durum oluşturmuştur.

Yatırımı ve üretimi teşvik etmeyen ekonomik kararlar sonucu, ülkemizin en temel sorunu olan işsizliği ve yoksulluğu artırmış, gelir dağılımını daha da bozan sonuçlar getirmiştir.

Özel sektör, yatırım yapma yerine, kaynaklarını faizde değerlendirmiştir. Kuruluşların bilançoları incelendiğinde, üretim dışı kar gelirleri büyük bir pay oluşturmuştur.

Özelleştirmede de benzer olumsuzluklar söz konusudur. Hükümet, halka ait olan ve stratejik önemi taşıyan kurumları elden çıkarmaktadır. Özelleştirme sonucu, bazı yerlerde fabrikalar kapatıldığı gibi, bazı yerlerde de yoğun işten çıkarmalar yapılmıştır.

Özelleştirme sonucu işten çıkarılanlar topluca TÜRK-İŞ'e gelmiş ve aylarca sağlıklı bir ortamda gece-gündüz kalmışlardır. TÜRK-İŞ'i bir umut kapısı olarak gören özelleştirme mağdurlarının işe yerleştirilmeleri için yoğun bir mücadele verilmiştir. Kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinin sonuçlanmasını öngören çerçeve anlaşmasında, özelleştirme mağdurlarının işe alınması konusunda mutabakata varılmıştır. TÜRK-İŞ, özelleş-

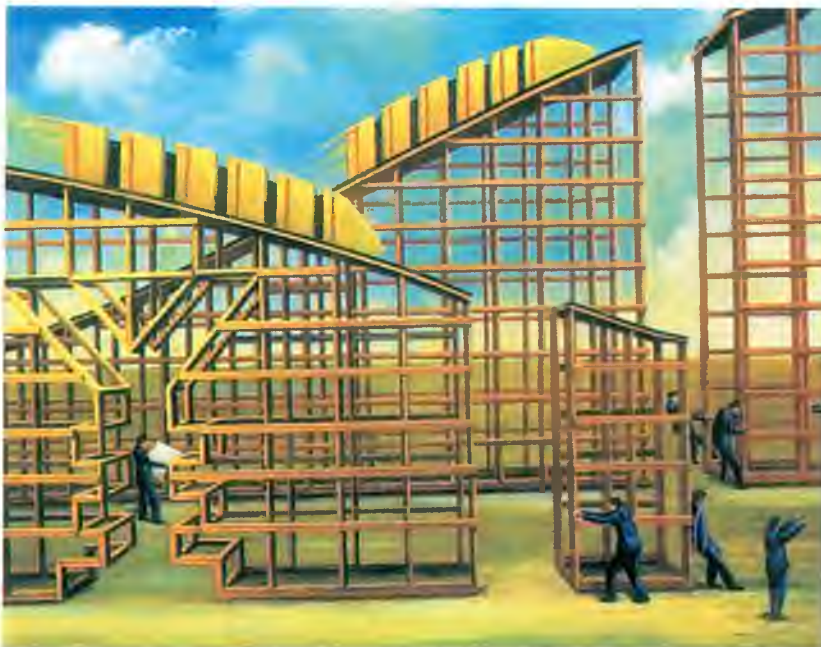
tirme nedeniyle işsiz kalanların ve bundan sonra aynı durumda kalacak olanların mağdur olmalarını için Hükümetle yapmış olduğu görüşmeler sonucu olumlu adım atılmış ve bu konuda hazırlanan Kanun Tasarısının TBMM'sinde öncelikle görüşülmesine çalışılmaktadır.

Asgari ücret ve İşçi Emekli Aylıklarında İyileştirme Sağlanmalı

2003 yılında en mağdur kesimler olarak, asgari ücretliler ve işçi emeklileri dikkati çekmiştir.

1 Ocak 2003 itibarıyla asgari ücret 306 milyon lira brüt, 226 milyon lira net olarak uygulanmaktadır. SSK taban prim kazancı Temmuz 2003 itibarıyla 458 milyon liraya yükselmiş ve asgari ücretle olan fark büyümüştür. Asgari ücretteki yetersizliği kabul eden ve bu konuda taahhüdü olmasına rağmen Hükümetin, Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nu toplantıya çağır-maması, bu kesime yönelik en temel haksızlık olarak değerlendirilmiştir. Asgari ücretin neti, açlık sınırının yarısını karşılamaktadır. Bu tablo karşısında, asgari ücretin yeniden belirlenmesi konusunda Hükümetin duyarlı olması ve bu kesimin gelirini artırması gerekmektedir.

Benzer yetersizlikler, işçi emekli aylıklarında da yaşanmaktadır. Hükümetin, 2003 yı-

lından itibaren işçi emeklilerine ilave olarak öngördüğü 75 milyon lira sosyal destek ödemesinin, 4447 sayılı Kanun gereğince uygulanan aylık tüfe artışlarından mahsup edilmesi, bu kesimin aylıklarını dondurmuştur.

Memur emeklileri ile işçi emeklileri arasındaki farkın kapatılması için getirilen 75 milyon lira olan sosyal destek ödemesinin mahsup edilmesi sonucu, işçi ve memur emekli aylıklarındaki fark büyümüştür.

Temmuz 2003 ayında, taban aylıklar SSK'da 332 milyon lira, Emekli Sandığı'nda ise 448 milyon liradır. Bu durumda, fark 116 milyon liraya varmıştır.

Ödenen prim gün sayıları ve sigortalılık süreleri bakımından paralellik olan işçi ve SSK emeklileri arasında, taban aylıklarda böylesine bir farkın olması, Anayasanın eşitlik ilkesine ters bir uygulamadır.

Yıllardır intibakları yapılmayan SSK emeklilerine, Temmuz 2003 itibarıyla yeni bir artış yapılmadığı sürece, bu kesim Hükümete en tepkili bir grup olacaktır.

Hükümetin, en mağdur durumdaki kesimlerin taleplerini değerlendirmesi durumunda, gelir dağılımı ve sosyal barış bakımından çok önemli bir adım atılmış olacaktır.

Yaz aylarında enflasyonun düşmesi olumlu olmakla birlikte, bu düşüşte toplumun alım gücünün azalması da en temel faktördür. Enflasyonun düşmesi, üretimin ve yatırımların artması ile sağlanabilir. Böyle bir durumda, milli gelir yükseleceği gibi, enflasyon aşağılara çekilecek, toplumun gelir düzeyi ve kalkınma hızı artacaktır.

IMF taahhütleri, faiz giderleri ülkemizi borç batağına götürmüştür. IMF'den sağlanan kre-

diler yatırıma dönük kullanılmamıştır. Mevcut kuruluşlar, özelleştirme adı altında peşkeş çekilir duruma gelmiştir. Ülkemizin zengin kaynaklarının iyi işletilmesi, yatırımların teşvik edilmesi ile ekonomik çıkmazlar aşılabılır.

Her şeyden önce iyi yönetim benimsenmeli, yolsuzlukları ve yoksulluğu önleyecek kararlar alınabilsin. Vergi ve prim afları, batık krediler önlenebilsin.

Üretim, ihracat, ve eşit koşullarda rekabet edilebilmesi için çalışanların örgütlü olması engellenmemelidir. Avrupa Birliği, temel bir hedefse, çalışanların örgütlenmesi, toplu iş sözleşmesi yapmaları güvence altına alınmalıdır. Öncelikle, işverenlerin bu yapıyı benimseme-ri gerekmektedir. Kanunlar kadar, kanunlarında uygulanması sağlanmalıdır.

Tekel İş Yerleri İç Yönetmeliği (1947)

Türkiye’de toplu sözleşme uygulamalarının yaygınlaşması öncesinde, 3008 sayılı İş Yasası uyarınca işyerlerinde kabul edilen ve uygulanan iç yönetmeliklerle işçilere bazı haklar tanınmıştır¹. Bu iç yönetmelikler, 1963 yılında 274 sayılı Sendikalar Yasası ve 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasasının kabul edilmesinden sonra 1964 yılında birçok kamu kesimi işyerinde bağtlanan ilk dönem toplu iş sözleşmelerinin temelini oluşturmuştur.

3008 sayılı İş Kanunu 8.6.1936 tarihinde kabul edildi, 15.6.1936 tarihinde yayımlandı ve yayımından bir yıl sonra yürürlüğe girdi. İş Kanununun 29. maddesine göre, "işveren, iş şartlarını ve işçilerin tabi tutulacakları inzibat, sağlık koruma ve iş emniyeti icaplarını gösterir bir dahili talimatname yapmağa mecburdur. Bu talimatnamelerde bulunması lazım gelen hususlar, işbu kanunun mer’iyete girdiği tarihten itibaren üç ay içinde İktisat Vekaletince tesbit ve ilan olunur. Dahili talimatnameler her işin bulunduğu vilayette İktisat Vekaletince işbu kanunun tatbikına memur edilen makam tarafından tasdik olunmakla mer’iyet kesbeder." Bu maddede talimatnamelerin işyerinin işçiler tarafından görülebilecek yerlerine asılması ve

isteyen işçilere birer suretinin verilmesi de öngörülüyordu. Bu madde, 25 Ocak 1950 gün ve 5518 sayılı Yasayla değiştirildi.

İktisat Vekaleti İş Dairesi Reisliği iç yönetmeliklerin ihtiva edeceği hususlar hakkında 15.9.1937 tarihinde bir resmi tebliğ yayımladı². İş Dairesi Reisliği, iç yönetmeliklerle ilgili olarak 1947 yılına kadar sekiz adet tebliğ ve genelge çıkardı³.

Tekel işyerleri için İş Yerleri İç Yönetmeliği 1 Ağustos 1947 tarihinde yürürlüğe girdi.

1947 yılına kadar Tekel işyerlerinde çalışanlar 3008 sayılı İş Yasası uyarınca Yüksek Hakem Kurulu’na intikal eden bir toplulukla iş ihtilafı çıkarmadılar.

İş Yerleri İç Yönetmeliği’nin yayımlandığı 1947 yılında Tekel işyerlerinde işçi sendikaları da kurulmaya başlanmıştı. Kemal Sülker’in verdiği bilgiye göre, tütün-içki işkolunda 1947 yılında kurulup 1954 yılında faaliyetini sürdüren sendikalar şunlardı⁴:

- Tütün İşçileri Sendikası (Bursa)
- Paşabahçe İspirto Fabrikası İşçileri Sendikası (İstanbul)
- Tekel Likör, Kanyak Fabrikası İşçileri Sendikası (İstanbul)
- Yaprak Tütün Bakım ve İşletme İşçileri Sendikası (İstanbul)
- Bira Fabrikası İşçileri Sendikası (İstanbul)
- Tekel Kutu Fabrikası İşçileri Sendikası (İstanbul)
- Tütün ve Sigara Sanayii İşçileri Sendikası (İstanbul)
- Tütün İşçileri Sendikası (İzmir)
- Tekel Tütün İşçileri Sendikası (Samsun)
- Tütün ve Sigara Sanayii İşçileri Sendikası (Samsun)

Bu örgütlenmeler içinde tarihi en eskilere giden, İzmir Tü-

tün İşçileri Sendikası idi. Bu, 1926 yılında İzmir Tütüncüler Cemiyeti adıyla kurulan ve üyelerine sağlık hizmeti sağlayan bir örgüttü ve 10 binin üstünde üyeye sahipti. 1947 yılında İzmir Tütün İşçileri Sendikası'na dönüştü. 1947 yılında Tekel Genel Müdürlüğü Mensupları Yardım Cemiyeti (İstanbul, kuruluş 11 Şubat 1944), İnhisarlar Kutu Fabrikası İşçileri Ölüm Yardım Derneği (İstanbul), Tekel Mensupları İstihlak Kooperatifi (İstanbul) ve Tekel Mensupları Yapı Kooperatifi (İstanbul) de faaliyet gösteriyordu⁵.

1 Ağustos 1947 tarihinde yürürlüğe giren Tekel Genel Müdürlüğü İş Yerleri İç Yönetmeliği⁶ aşağıdaki işyerlerinde uygulanacaktı: Tütün Fabrikaları (İstanbul, İzmir, Samsun, Adana, Malatya Fabrikaları ve Bitlis Atelyesi), Müskirat Fabrikaları (Ankara Bira, İstanbul Bira, Li-

kör ve Kanyak, Paşabahçe İspirto ve Rakı, İzmir Şarap ve İspirto, Tekirdağ Şarap, Ürgüp Şarap, Elazığ Şarap, Gaziantep İçki, Diyarbakır İçki), deneme şarap evleri, çeşitli işletmeler (İstanbul Yedek Parça, İstanbul Kutu Fabrikası ve Matbaası, İstanbul Kibrit Fabrikası, İyidere Kereste Fabrikası, Tatava Kereste Atelyesi, İstanbul Kereste Deposu), tuzlalar, yaprak tütün işleme ve bakım işyerleri, çay depoları ve işleme evleri, nakliyat işyerleri

ve transit ambarları, hammadde malzeme ve mamulat ambarları, başmüdürlük ve müdürlüklere bağlı satış depoları.

3008 sayılı İş Yasasının öngörmesine rağmen, 1947 yılında Türkiye'de asgari ücret uygulanmıyordu. Ancak Tekel işyerlerinde bir **asgari ücret** vardı.

"İşe alınan işçilere yoklama da tayin olunan grubu üzerinden başlangıç ücreti verilir." (M.20)

"Muhtelif gruplara mensup işçilerin asgari başlangıç ücretleri:

	Yaprak Tütün Bakım ve İşleme Evleri Saat Ücreti	Diğer Muhtelif İş Yerleri Saat Ücreti
	Kuruş	Kuruş
a) Çırak	17	20
b) İmalat işçisi	20	20
c) Yardım işçisi	20	20
d) Nezaretçi	25	25
e) Usta	50	35

"Tecrübe devresinde işçiye başlangıç ücreti verilir." (M.51)

Ücret zamlarını Genel Müdürlük belirliyordu: "Muhtelif işçi gruplarına mensup sınıfların zam müddetleri Genel Müdürlükçe tayin olunur." (M.125)

"Müddetini dolduran bir işçinin zam görmesi için san'at veya mesleğinde liyakat itibarile terakki göstermiş olması şarttır." (M.126)

1947 yılında işçiler genel tatillerde ve Ulusal Bayram günü ücretsiz izinli sayılıyorlardı. Tekel işyerlerinde ise **Ulusal Bayram günü ücretli izin** uygulanıyordu: "29 Ekim Cumhuriyet Bayramı müstesna olmak üzere kapalı tatil günlerinde işçilere ücret verilmez." (M.59)

Hastalık durumunda işçiye yarım yevmiye ödeniyordu ve belirli haklar tanınıyordu:

"İş kazası, mesleki hastalık ve analık hallerinin dışında kalan hastalıklar dolayısıyla işine devam edemiyen işçilerin günlük ücretleri (tatil günleri hariç) yarım yevmiye olarak verilir." (M.72)

"İş kazası ve meslek hastalıkları dışında kalan hastalıklarda birinci günden itibaren yapılacak akçeli yardımlar için işçinin Tekel Genel Müdürlüğünün her hangi bir yerinde sürekli olarak 6 aydan beri çalışmış olması şarttır." (M.73)

"Akçeli yardım, işçinin hastalığına ait raporun idare doktoru, bulunmadığı yerlerde Hükümet veya Belediye doktoru tarafından tasdiki tarihinden başlamak üzere hastalığın devamınca ve aşağıdaki şartlarla yapılır.

a) İş yerinde on seneye kadar çalışmış bulunanlara 6 hafta;

b) On seneden fazla çalışmış bulunanlara 12 hafta.

Bu süreler sonunda işe başlayacak durumda olmıyanların işlerine son verilir." (M.74)

"74üncü maddedeki süreler geçtiği halde işçinin iyileşemeyeceği iş yeri doktoru, bulunmayan yerlerde Hükümet veya Belediye doktoru tarafından yapılan muayenede anlaşılırsa, işçiye, koruma sandığına dahil bulunmak şartile, mevduatının yarısı nisbetinde ikramiye verilir. Bu gibi işçilerin İş Kanununun 13üncü maddesi hükümlerinden istifade hakları saklıdır." (M.75)

"Tekel Genel Müdürlüğü iş yerlerinde bulunup da hastalığı 74üncü maddede yazılı müddetlerden fazla süresi sebebiyle işine son verilmiş olanlardan, iyileşerek tekrar iş isteyenlerin muayeneleri yapılır. İşlerinden faide umulur ve boş yer bulunursa, tercihan yeniden işe alınırlar. Bu gibilerin ilk girişleri tarihinden itibaren kazanmış oldukları kıdem hakları saklı kalır. Ancak, bunlar evvelce çıkarken bir ikramiye veya tazminat almışlarsa bu parayı geri vermeleri şarttır." (M.76)

İşçilere evlenme yardımı ödeniyordu: "Bir defaya mahsus olmak üzere, Tekel Genel Müdürlüğü iş yerinde sürekli çalışarak:

3 seneyi dolduranlar için 200 saat tutarı,

5 seneyi dolduranlar için 300 saat tutarı,

10 seneyi dolduranlar için 400 saat tutarı

kadar evlenme yardımı yapılır. Eşlerin her ikisi de Tekel iş yerlerinde çalıştıkları taktirde her iki işçi de yardımdan faydalanır." (M.130)

İşçilere doğum yardımı ödeniyordu: "Çocuğu dünyaya gelen erkek veya kadın işçiye, İşçi Sigortaları Kurumu tarafından yapılan yardımlar dışında, 25 lira tutarında bir yardım yapılır. Ana babadan her iki işçi de Tekel Genel Müdürlüğü iş yerlerinde çalıştığı taktirde, doğum yardımı yalnız kadın işçiye yapılır." (M.78)

İşçilere ölüm yardımı ödeniyordu: "Tekel Genel Müdürlüğü iş yerlerinde 6 ay müddetle sürekli olarak çalışmış bulunan ve çalıştığı esnada eceli ile ölen işçilerin, ailelerine derhal cenaze masrafı namı altında maktuen 50 lira verilir." (M.79)

"Tekel Genel Müdürlüğü koruma sandığına dahil olup iş yerlerinde çalışmakta iken eceli ile ölen işçinin dul karı, ana, rüşt çağına varmamış erkek çocuk veya erkek kardeş, evli olmayan kız veya kız kardeş ve yardıma muhtaç baba veya kocasına, bu sandıktaki birikmiş parasına mücavi bir miktarda ikramiye, temettü ile birlikte, müsavi hisselerle taksim suretiyle, verilir." (M.80)

Meslek hastalığı ve iş kazası durumunda, İşçi Sigortaları Kurumu'nun verdiği **geçici işgöremezlik ödeneği ile işçinin ücreti arasındaki fark işçiye ödeniyordu:**

"15 günü geçmeyen mesleki hastalık ve iş kazası hallerinde, Sigorta kurulunca verilmiyen ilk 3 günlük tam yevmiye İdarece verileceği gibi, bu yönetmelik gereğince yapılan diğer yardımlar da saklıdır." (M.81)

Kaza nedeniyle ölümlerde bir ikramiye veriliyordu: "Kasb ve kusuru olmamak şartıyla, kazaya uğrayanlara veya bu yüzden ölenlerin varislerine 4772 ve muaddel 5019 sayılı İşçi Sigorta Kanunu hükümleri dışında, Genel Müdürlükçe prim tarifi gereğince, bir ikramiye verilir." (M.82)

Çalışma yeteneği azalanların uygun bir işe geçirilebilmesi söz konusuydu: "Kaza neticesinde veya meslek hastalığı dolayısıyla hafif işte kullanılması lüzumu, iş yeri doktoru, bulunmayan yerlerde Hükümet veya Belediye doktoru raporu ile anlaşılan işçiler aldıkları ücretle hafif hizmetlere geçirilirler." (M.85)

Türkiye'de yıllık ücretli izin ancak 1960 yılında çıkarılan yasayla bir hak olarak getirilmişken, 1947 yılında Tekel işyerlerinde **yıllık ücretli izin** uygulaması vardı:

"Tekel İdaresi iş yerlerinde sürekli çalışarak:

3 seneyi doldurmuş bulunanlara, senede 1 hafta,

10 seneden fazla hizmeti olanlara 2 hafta ücretli izin verilebilir... Ücretli izne istihkak için, işçinin izin istediği zamana tekaddüm eden bir sene içinde işe geldiği günler sayısının işletmenin çalışma günlerinin yüzde 90'ından aşağı düşmemiş olma-

sı şarttır. Bu izinlerin kullanılması zamanını iş yeri en yüksek amiri tespit eder...

"Bir seneden fazla hizmet görmüş olan işçilere, senede 15 gün ücretsiz izin verilebilir. İşçinin izni bitmeden yazı ile yapacağı baş vurma üzerine, iş yeri en yüksek amiri bir mahzur görmezse bu müddeti bir aya kadar uzatabilir." (M.132)

İşyerinde sıkı bir disiplin uygulanıyordu. Yasaklar arasında, tefecilik, iş başında grup halinde toplanıp konuşmak, iş yerlerinde öte beri satmak, iş yerlerine ner nevi silah ve cerh edici alet getirmek ve yabancıları iş yerine sokmak da bulunuyordu. "Her işçi iş başı işareti verildiği zaman iş elbisesini giymiş olarak işinin başında bulunmuş olacak, paydos işareti verilmenden işinden ayrılmıyacaktır." (M.87)

"Her işçiye üzerinde kendi numarası bulunan bir marka tahsis edilir. İş yerine girerken kapıdaki levhadan kendi mar-

kasını alır ve çalıştığı şubeye girdiği zaman orada bulunan ikinci levhaya markasını asarak işe başlar. Paydos olduğu zaman veya daha evvel işinden ayrılması icap ediyorsa işçi markasını çalıştığı yerin levhasından alıp müessese kapısındaki hevhaya asar." (M.92)

"İşçiler icabında kendilerine gösterilen başka işleri de yapmağa mecburdur." (M.101)

Tekel işyerlerinde bir işçi **koruma sandığı** da faaliyet gösteriyordu. Ancak bu sandığa üye olabilmek için çeşitli koşullar vardı:

"Tecrübe devresinde işe elverişli olduğu anlaşılan işçi işe alındığı günden itibaren altı ay müddetle çalıştırıldıktan sonra müesseselerdeki işçi koruma sandığına üye olmak hakkını haizdir." (M.25)

"Mevsime tabi yaprak tütün işlemesi, tuz ve şarap istihsalı işlerinde veya arizi ve muvakkat hizmetlerde kullanılan işçiler koruma sandığına aza olamazlar." (M.26)

İşçilerden kesilen ceza paraları iş koruma sandığına aktarılıyordu: "İşçilerden cezaen kesilen paralar, işçinin mensup olduğu müessesenin işçi koruma sandığına irad kaydolunur." (M.114)

Tekel işyerlerine **çırak alınacağına çalışan işçilerin çocuklarına öncelik** tanınıyordu: "Çırak seçilirken müesseselerde çalışan işçilerin çocukları tercih olunur." (M.35)

Bu haklara karşılık, haftalık çalışma süresi, 3008 sayılı İş Yasasında belirtilen 48 saatin üstüne çıkıyordu: "Kuru ve yaş üzümünden soma imali gibi mev-

siminde ikmali zaruri olan işlerde, şarap ve tuz istihsalinde ve yaprak tütün işlemesinde mevsiminin bitimine kadar pazarları da çalışılmak üzere 56 saatlik mesai tatbik olunur. Bu takdirde mesai madde 41'de gösterilen saatlerde başlar ve haftanın yedi gününde de 8'er saat çalışılır." (M.42)

Tekel işyerlerinde 1947 yılında çalışan işçiler henüz etkili bir örgütlülük altında değillerdi. Ancak, çeşitli nedenlere bağlı olarak, iş yeri iç yönetmeliği ile, 3008 sayılı İş Yasasının tanıdığı hakların ötesinde bazı haklara sahiptiler. Bu haklar, 788 sayılı Memurin Yasası ile memurlara tanınan hakların gerisinde olmakla birlikte, özel sektör işyerlerinde tanınan ve uygulanan hakların ötesindeydi. Bu iç yönetmelik ve uygulamalar, 1964 yılında ilk dönem toplu iş sözleşmelerinde de etkili oldu.

NOTLAR

- 1 Bu konuda bkz. Koç, Y., "Kamu Kesiminde İşçi Hakları (1923-1946)" ve "1950'li Yıllarda Kamu Kesiminde İç Yönetmelikler," *Türkiye İşçi Sınıfı ve Sendikacılık Tarihi, Olaylar-Değerlendirmeler*, Yol-İş Yay., Ankara, 1996.
- 2 *Resmî Gazete*, 15.9.1937, No.3709.
- 3 Bkz. Çalışma Bakanlığı, *Çalışma Mevzuatı*, Cilt II, Yay.No.17, Ankara, 1949, s. 649-655.
- 4 Sülker, K., *Türkiye'de Sendikacılık*, Sendika Kültürü Serisi No.1, İstanbul, 1955, s.85-86.
- 5 Koç, Y., "1947 Yılında Sendika-Dışı İşçi Örgütlenmeleri," *Türkiye İşçi Sınıfı Tarihinden Yapraklar*, Ataol Yay., İstanbul, 1992, s.100-120.
- 6 Tekel Genel Müdürlüğü, *İş Yerleri İç Yönetmeliği*, İstanbul, 1947, 38 s.

Haziran'2003 Gıda Harcaması

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından her ay yapılan ve çalışanların geçim koşullarındaki değişimi gösteren "gıda harcaması" çalışmasına göre, Haziran 2003 itibariyle açlık sınırı 452 milyon 543 bin lira, yoksulluk sınırı ise 1 milyar 375 milyon 509 bin lira olarak hesaplandı.

3 Kasım 2002 günü ülke genelinde yapılan seçim sonucu tek başına iktidar olan AKP Hükümeti, yoksulluğun önlenmesini temel çıkış noktası yapmasına karşın, çalışanların yaşama koşullarında beklenen iyileşme sağlanamamış, dar ve sabit gelirli kesimlerin satın alma gücü, artan fiyatlar ve fakat baskı altında tutulan gelirlerle nedeniyle azalmaya devam etmiştir.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi'nin "gıda harcaması" ile ilgili yaptığı hesaplamada, farklı yaş ve cinsiyet gruplarına göre bilimsel veriler çerçevesinde oluş-

turulan beslenme kalıbı esas alınmaktadır. Bir işçinin ailesi ile birlikte, fizyolojik ihtiyaçları ile tutarlı, yeterli ve dengeli beslenmesini sağlamak için gerekli olan kalori sayısı ve bunu karşılayacak besinlerin cins ve miktarı bilimsel olarak Hacettepe Üniversitesi tarafından belirlenmiştir. Bu beslenme kalıbını temel alan Konfederasyonumuz, çalışanların yoğun olarak alışveriş yaptıkları yerlerden derlediği fi-

yatlarla yapılması gereken asgari düzeydeki gıda harcamasına ulaşmaktadır.

Yapılan çalışmanın sonucuna göre; Haziran 2003 ayı itibariyle gıda harcaması tutarı (-ki açlık sınırı olarak da tanımlanabilmektedir) 452 milyon 543 bin lira olarak hesaplanmıştır. Mevsim koşullarına da bağlı olarak sebze-meyve fiyatlarında görülen rahatlatma diğer temel gıda maddelerindeki fiyat artışlarının etkisini azaltınca "mutfak harcaması" geçtiğimiz ay yapılması gereken harcaması tutarı ile aynı kaldı. Ancak, geçtiğimiz yılın sonunda gıda harcaması için yapılması gereken harcama tutarının 380 milyon lira olduğu göz önüne alındığında altı aylık süre sonunda sadece mutfaka gelen yük 72 milyon lira olmuştur. Oysa aynı dönem itibariyle net asgari ücretteki artış 42 milyon liradır.

AKP Hükümeti döneminde yoksulluk artarak devam ediyor.

Seçimlerin yapıldığı Kasım 2002'den bugüne yoksulluk sınırı tutarı 304 milyon lira artışla 1 milyar 376 milyon liraya ulaştı.

Dört kişilik aile yalnızca karnını doyurmak için günde 15 milyon lira harcamak zorunda.

Aç ve yoksullar daha fazla fedakarlığa zorlanıyor.

Haziran ayında mutfağı yine sebze-meyve rahatlattı. Satınalma gücündeki azalma fiyatlara yansıdı.

Tablo 1: Dört Kişilik Ailenin Gıda Harcaması (TL/Ay)

	Haziran'2002	Aralık'2002	Mayıs'2003	Haziran'2003
Yetişkin İşçi	92.796.000.-	104.236.000.-	125.308.000.-	125.480.000.-
Yetişkin Kadın	76.134.000.-	86.435.000.-	103.643.000.-	103.667.000.-
15-19 Yaş Grubu Çocuk	98.137.000.-	111.476.000.-	132.752.000.-	132.694.000.-
4-6 Yaş Grubu Çocuk	66.975.000.-	77.910.000.-	91.719.000.-	90.702.000.-
(Açlık Sınırı)	334.041.000.-	380.056.000.-	453.423.000.-	452.543.000.-
(Yoksulluk Sınırı)	1.015.322.000.-	1.155.185.000.-	1.378.185.000.-	1.375.509.000.-

* Gıda harcaması tutarı bin liraya tamamlandığından toplamda farklılık söz konusu olabilmektedir.

Kuşkusuz dört kişilik bir ailenin yapması gereken sadece gıda harcaması değildir. Gıda yanı sıra kira, ulaşım, yakacak, elektrik, su, giyim, eğitim, telefon, kültür gibi temel gereksinimler için de harcama yapılması gerekmektedir.

Ailenin zorunlu gereksinimleri için yapılması gereken toplam harcama tutarına ulaşmak için Devlet İstatistik Enstitüsü'nün verileri esas alınmaktadır. DİE'nin yaptığı hanehalkı tüketim harcamaları anketinin sonuçlarına göre, hanelerin toplam harcamaları içinde gıda harcamalarının payı yüzde 32,9 oranı ile ilk sırayı almaktadır (gıda,içki, tütün harcamalarının payı yüzde 35,6). Böylece, dört

kişilik bir ailenin sağlıklı ve dengeli beslenebilmesi için yapması gereken asgari gıda harcaması tutarından hareketle, dört kişilik ailenin zorunlu giderler için yapması gereken aylık harcama tutarına ulaşmak mümkün olmaktadır. Bir anlamda yoksulluk sınırı olarak da nitelendirilen bu tutar Haziran 2003 ayında 1 milyar 376 milyon lira ola-

rak hesaplanmıştır. Bu tutar, haneye girmesi gereken toplam gelirin alt sınırını ortaya koyan önemli bir gösterge olmaktadır.

Kasım'2002 seçimleri sonrası kurulan AKP Hükümetinin işbaşında bulunduğu sekiz aylık dönemde, insan haysiyetinin gerektirdiği harcama tutarının göstergesi olan yoksulluk sınırında-

Tablo 2: Gıda Harcamasındaki Değişim

	Haziran 2000	Haziran 2001	Haziran 2002	Haziran 2003
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	-1,5	2,3	3,1	-0,2
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	15,9	28,3	13,8	19,1
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	46,5	57,9	48,5	35,5
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı (%)	48,7	45,6	58,4	37,6

ki artış 304 milyon lira olmuştur. Kasım 2002 ayı başında 1 milyar 72 milyon lira olan yoksulluk sınırı tutarı aradan geçen sekiz ay sonunda yüzde 28,3 oranında artış göstermiştir.

Bugün çalışanların büyük çoğunluğunun gelir düzeyi yoksulluk sınırının altındadır. Uluslararası Para Fonu (IMF) ile yapılan stand-by anlaşması çerçevesinde baskı altına alınmak istenen ücret gelirleriyle ilgili politika AKP Hükümeti tarafından da sürdürülmek, çalışanlar yine fedakarlığa zorlanmak istenmektedir. Geçmiş dönemlerde de uygulamaya konulan populist yaklaşımlarla, çalışanlar arasında işçi-memur ayırımı ön plana çıkarılmaya çalışılmakta, çıkarları aynı olan kesimler arasında yapay ayrımlarla gelir kısıyaslaması yapılmakta, milyonlarca işsiz işçilerle karşı karşıya getirilmek istenmektedir.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi'nin gıda harcamasına ilişkin Haziran 2003 verileri temel alınarak kıyaslama yapıldığında;

- Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin "gıda için" yapması gereken asgari harcama tutarı **bir önceki aya göre** yüzde 0,2 oranında azalmıştır.
- 2003 yılının ilk altı ayı itibariyle gıda harcaması tutarındaki artış oranı yüzde 19,1 oranındadır. Geçtiğimiz yılın aynı döneminde bu oran yüzde 13,8 olarak hesaplanmıştı.
- Gıda harcaması tutarı **son oniki ay itibariyle** yüzde 36,5 oranında artmıştır.

- Oniki aylık ortalamalara göre değişim oranı ise yüzde 37,6'dır.

Gıda harcaması çalışmasına temel alınan beslenme kalıbı içindeki maddelerin fiyatlarında Haziran 2003'de gözlenen değişim şu şekilde olmuştur:

- Süt, yoğurt, peynir gibi temel gıda maddelerinin bulunduğu grupta; kayda değer bir fiyat değişikliğine rastlanmamış, bazı marketlerde yürütülen kampanyalar çerçevesinde, peynir çeşitlerinde fiyat indirimi söz konusu olmuştur.
- Et, tavuk, balık, bakliyat gibi ürünlerin bulunduğu grupta; geçtiğimiz iki ay içinde toplam yüzde 50 oranında fiyatı artan tavuk bu ay yüzde 10,6 oranında ucuzlamış, avlanma yasasının başlamasıyla hesaplamada esas alınan alaba-

lık, mezgıt gibi balıklardan alabalık kilogram fiyatı beşyüzbin lira artmıştır. Et ve sakatat ürünlerinin fiyatı bu ay da değişmezken, yumurta fiyatı yine geriledi ve yüzbin lira olmuştur. Bakliyat ürünlerinin fiyatı genelde aynı kalmış, ancak kırmızı mercimeğin fiyatında artış görülmüştür.

- Sebze-meyve fiyatı mutfak harcamasını rahatlatan temel unsur olmuştur. Hesaplamada pazarda yoğun olarak bulunan ve satılan ürünler temel alınmış, bazı pazar tezgahlarında bulunan bamya, börülce, barbunya gibi sebzeler hesaplamada dikkate alınmamıştır. Yeni mahsul patatesin ortaya çıkmasıyla fiyatında da artış görülüş, mevsim meyvelerinde ise bolluk, çeşit ve önceki aya göre fiyat gerilemesi söz konusu olmuştur.
- Ekmek, makarna, pirinç, un gibi ürünlerin bulunduğu grupta; genelde fiyatlar aynı kalmıştır.
- Son grup içinde yer alan gıda maddelerinden; tereyağı, margarin, ayçiçek yağı, zeytinyağı fiyatı aynı kalmış, aynı şekilde, bu gıda grubunda yer alan zeytin, yağlı tohum (ceviz, fındık, fıstık vb.) ile baharat (karabiber, kimyon, nane vb.) ürünleri yanı sıra şeker, bal, pekmez, tuz, ihlamur, çay, salça fiyatında da önemli bir değişikliğe rastlanmamıştır.

KILIÇ ODTÜ'DE

Genel Başkan Kılıç 6 Mayıs 2003 günü ODTÜ'de öğrencilerle buluştu. TÜRK-İŞ Genel Başkan Danışmanı Yıldırım Koç'un dersine konuk konuşmacı olarak katılan Kılıç, öğrencilere Türk sendikacılığının güncel sorunlarını anlattı.

SAĞLIK-İŞ BAŞKANLAR KURULU

Sağlık-İş Sendikası Başkanlar Kurulu 13 Mayıs 2003 günü toplandı. Sağlık-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Başoğlu'nun açış konuşmasıyla başlayan toplantıya Genel Başkan Kılıç da katılarak bir konuşma yaptı.

BAŞESGİOĞLU TÜRK-İŞ'TE

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu 21 Mayıs 2003 günü TÜRK-İŞ'e gelerek Yönetim Kurulu ile görüştü. Bakan Başesgioğlu, İş Yasası görüşmeleri hakkında Yönetim Kuruluna bilgi verdi.

İŞİG HAFTASI

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından her yıl düzenlenen İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Haftası toplantıları 7 Mayıs 2003 günü Ankara'da yapıldı.

Toplantıya TÜRK-İŞ adına katılan Genel Başkan Kılıç "En vasıfsız işçiden en üst düzeydeki yöneticiye kadar işçi sağlığı ve iş güvenliği bilinci, kültürü yaratılmalıdır" dedi.

YAZICIOĞLU ZİYARETİ

Ordu Valisi Kemal Yazıcıoğlu 8 Mayıs 2003 günü TÜRK-İŞ'e gelerek Genel Başkan Kılıç'ı ziyaret etti. Gecikmiş bir kutlama ziyareti yaptığını söyleyen Yazıcıoğlu Kılıç'a başarılar diledi.

KARATAŞ ZİYARET ETTİ

TRT eski Genel Müdürü Prof. Dr. Şaban Karataş 21 Mayıs 2003 günü Genel Başkan Kılıç'ı ziyaret etti.

TÜRK-İŞ'in çalışmalarını takdirle izlediğini söyleyen Karataş Kılıç'a başarılar diledi.

KILIÇ, BENGİ'Yİ KUTLADI

Genel Başkan Salih Kılıç, Anadolu Ajansı Genel Müdür-lüğüne atanan Hilmi Bengi'yi 21 Mayıs 2003 günü makamın-da ziyaret ederek kutladı. Görüşmede kamu yayıncılığının önemi ve AA çalışanlarının sorunları üzerinde duruldu. Gö-rüşmeye TGS yöneticileri de katıldı.

ETUC 10. GENEL KURULU

TÜRK-İŞ'in üyesi bulunduğu Avrupa Sendikalar Konfe-derasyonu'nun (ETUC) 10. Genel Kurulu 26-29 Mayıs 2003 günleri Çek Cumhuriyeti'nin başkenti Prag'da toplandı. Ge-nel Kurul'da TÜRK-İŞ'i Genel Başkan Salih Kılıç ve Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Çetin Altun temsil etti.

Genel Kurulda yapılan konuşmalarda, Avrupa ülkeleri-nin içinde bulundukları krizin ekonomiler ve istihdam üze-rindeki olumsuz etkileri dile getirildi. Konuşma yapan tüm delegeler, Avrupa ülkelerinin ve Avrupa Birliği'nin ekonomi-lerinin bir krizin içine girdiğine işaret ederek, bunun işsizli-ği artırıcı etkisinden yakındılar. Ayrıca, Avrupa sosyal mo-delinin tehdit altında olduğunu belirttiler ve Avrupa ülke-lerindeki sosyal devletin çeşitli biçimlerde zayıflatıldığına dik-kati çektiler. Buna karşı etkili ve Avrupa çapında bir müca-delenin verilmesi gerektiği vurgulandı.

Genel Kurul'da, o tarihte Avrupa Kurultayı tarafından hazırlanmakta olan Avrupa Anayasası ile ilgili değerlendirmeler de yapıldı. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu Genel Kurulu, Avrupa Temel Haklar Bildirgesinin Avrupa Anaya-sasının bir parçası haline getirilmesi gerektiğini belirten bir karar kabul etti.

Genel Kurul'da Avrupa Sendikalar Konfederasyonu tü-züğünde bir değişiklik yapılarak, ETUC üyesi Konfederas-yonlara bağlı sendikaların, ilgili Avrupa işkolu federasyonla-rına üye olmaları istendi. Ayrıca, 2003 yılından itibaren uy-gulanacak eylem programı da, bazı değişikliklerle kabul edildi.

1992 yılından beri ETUC Genel Sekreterliği görevini üstlenmiş olan Emilio Gabaglio, bu görevinden ayrıldı. Ge-nel Kurul'da ETUC Genel Sekreterliği görevine İngiliz Sen-dikalar Kongresi (TUC) Genel Sekreteri John Monks getirildi. Genel Sekreter yardımcılıklarına ise Maria Helene Andre ile Reiner Hoffmann seçildi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, Avrupa Sendikalar Konfederasyonu Yönetim Kurulu üyeliğine seçildi.

MADEN ŞEHİTLERİ ANITI

TTK ve GMİS tarafından Zonguldak'ta yaptırılan "Maden Şe-hitleri Anıtı" 25 Mayıs 2003 günü Başbakan Erdoğan tarafından açıldı. Toplam uzunluğu yaklaşık 100 metre olan anıtta iş kaza-larında yaşamını yitiren madencilerin künyeleri yer alıyor.

ALTINOK ZİYARETİ

Keçiören Belediye Başkanı Turgut Altınok 3 Haziran 2003 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret etti.

Ziyarette ülkenin ve başkentnin genel sorunları üzerinde duruldu. Genel Başkan Kılıç, Keçiören'deki başarılı çalışma-ları nedeniyle Altınok'u kutladı.

GÜRTUNA'YI ZİYARET

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç 6 Haziran 2003 günü İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ali Müfit Gurtuna'yı ziyaret etti. Denizciler Sendikası Genel Başkanı Turan Uzun'un da katıldığı görüşmede Deniz Otobüsleri toplu sözleşmesi de anlaşmayla sonuçlandı.

TÜRK-İŞ TZOB İŞBİRLİĞİ

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu 4 Haziran 2003 günü TZOB Başkanlığına seçilen Şemsi Bayraktar'ı ziyaret etti. Genel Başkan Salih Kılıç burada yaptığı konuşmada işçilerin ve çiftçilerin ortak sorunlarını çözmek için birlikte davranmaları gerektiğini belirtti. TZOB Başkanı Bayraktar ise, özellikle Tekel'in özelleştirilmesine karşı verilen mücadelede TÜRK-İŞ ile ortak hareket edeceklerini söyledi.

TÜRK-İŞ, HOLLANDA HÜKÜMETİNİ ILO'YA ŞİKAYET ETTİ

TÜRK-İŞ, 118 sayılı Vatandaşlarla Vatandaş Olmayan Kimselere Sosyal Güvenlik Konusunda Eşit Muamele Yapılması Hakkında Sözleşmeyi ihlal ettiği için, Hollanda Hükümeti'ni 18 Haziran 2003 günü Uluslararası Çalışma Örgütü'ne şikayet etti. Böylece, Türkiye'den ilk kez bir işçi örgütü, bir başka ülke hükümeti hakkında ILO'ya şikayet başvurusunda bulunmuş oldu.

Hollanda'da malulen emekli olan işçilere, malullük aylığına ek olarak tamamlayıcı bir ödeme daha yapılmaktadır. Çok sayıda Türk işçisi malullük aylığı ve bu tamamlayıcı ek ödemeyi almamaktadır. Bu işçilerin bir bölümü de kesin dönüş yaparak Türkiye'de yaşamaktadır.

Hollanda Meclisi bir süre önce bir kanun kabul ederek, malullük aylığı alan yabancı uyrukluların bu tamamlayıcı ek ödemedен yararlanabilmeleri için Hollanda'da ikamet etmeleri koşulunu getirdi. Bazı Türk işçileri, bu kanunun aleyhine açtıkları davalarda başarılı oldular. Hollanda Hükümeti konuyu üst mahkemeye götürdü. Üst mahkeme de Türk işçileri lehine karar verdi. Yüksek mahkeme bu kararını verirken, Hollanda'nın 118 sayılı ILO Sözleşmesini onaylamış olduğunu ve bu Sözleşmenin iç mevzuatın üstünde kabul edilmesi gerektiğini belirtti. Ancak Hollanda Hükümeti, dava açmamış Türk işçilerinin tamamlayıcı ek ödemelerini ödemekte direndi.

TÜRK-İŞ, bu durum karşısında, 18 Haziran 2003 günü ILO'ya yaptığı şikayet başvurusunda, Hollanda Hükümeti'nin 118 sayılı ILO Sözleşmesi'ni ihlal ettiğini belirtti ve konunun incelenmesini talep etti.

ALMAN VEKİLLER TÜRK-İŞ'TE

Alman Sosyal Demokrat Partisi milletvekillerinden oluşan heyet 18 Haziran 2003 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret etti. Görüşmede Türk ve Alman işçi hareketlerinin dayanışması üzerine görüşler dile getirildi.

MPM ÖDÜLLERİ

Milli Prodüktivite Merkezi'nin 1988 yılından bu yana verdiği "yılın işçisi ve işvereni" ödülleri sahiplerini buldu. 19 Haziran 2003 günü yapılan ödül törenine TÜRK-İŞ Genel Sekreteri ve MPM Yönetim Kurulu üyesi Hüseyin Karakoç da katıldı.

Törende yılın işçileri seçilen Yıldırım Olgun, Ali Yaman, İbrahim Ergüven, Sevginar Vatansever, Orhan Gür ve Mehmet Bilir'e plaketleri verildi.

ÇAĞLAYAN'A TEPKİ

Ankara Sanayi Odası Başkanı Zafer Çağlayan'ın kamu işçisinin ortalama ücretinin 2.5 milyar olduğunu söylemesi üzerine sendikalardan tepkiler yükseldi.

Demiryol-İş Sendikası Genel Başkanı ve TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Ergün Atalay DDY işyerlerindeki 20 bin demiryolu işçisinin Zafer Çağlayan'ın bir aylık harcamasını bir yılda ücret olarak olmaya hazır olduğunu söyledi.

T. Yol-İş Sendikası yönetim kurulu da, Çağlayan'm açıklamasını talihsiz olarak niteledi bir kınama bildirisi yayınladı.

BELEDİYE-İŞ'E YENİ BİNA

Belediye-İş Sendikası'nın yeni binası 26 Haziran 2003 günü geniş bir davetli katılımıyla açıldı. Açılışa TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, bağlı sendikaların başkan ve yöneticileri, parlamenterler, eski sendikacılar ve Belediye-İş üyeleri katıldı. Belediye-İş Sendikası Genel Başkanı Nihat Yurdakul, yeni binanın yalnızca kum, çimento ve taştan değil, Belediye-İş üyelerinin alın terinden yapıldığını söyledi.

KOZANOĞLU TÜRK-İŞ'TE

Özgürlük ve Dayanışma Partisi Genel Başkanı Hayri Kozanoğlu ve arkadaşları 30 Haziran 2003 günü TÜRK-İŞ'e gelerek Genel Başkan ve Yönetim Kurulu üyeleriyle görüştü. Kozanoğlu kamu toplu iş sözleşmeleri sürecinde TÜRK-İŞ'e destek verdiklerini söyledi.

PERİNÇEK TÜRK-İŞ'TE

İşçi Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek, 3 Temmuz 2003 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret etti. Genel Başkan Kılıç ile görüşen Perinçek kamu toplu iş sözleşmelerinde Hükümetin izlediği politikaları eleştirdi.

EMEKLİLER GÜNÜ

Cumhuriyetimizin kurucusu, ulu önder Atatürk'ün emekliye ayrıldığı 30 Haziran'da Türkiye İşçi Emeklileri Derneği bir etkinlik düzenledi.

TİEC Genel Başkanı Kazım Ergün'ün açış konuşmasıyla başlayan törene Çalışma Bakanı Murat Başesgioğlu ve Genel Başkanımız Salih Kılıç da katılarak birer konuşma yaptılar. Törende Kazım Ergün tarafından Kılıç'a bir şükran plaketi sunuldu.

KILIÇ YILIN SENDİKACISI

Akdeniz Gazetecilik Derneği'nin her yıl verdiği "YILIN ADAMLARI ÖDÜLLERİ" 1 Temmuz 2003 günü Ankara'da yapılan törenle sahiplerini buldu. Siyasetten bilime, bürokrasiden sanat dünyasına ve basına kadar birçok ünlünün ödüle değer bulunduğu törende Genel Başkan Salih Kılıç da "Yılın Sendikacısı" seçildi. Ödülünü Başbakan Yardımcısı Mehmet Ali Şahin'den alan Kılıç, "Ödülü aldık, sıra haklarımızı almaya geldi" diye konuştu.

PETLAS GREVİ ERTELENDİ

Petrol-İş Sendikamızın Petlas'ta 2 Temmuz günü uygulama kararı aldığı grev Bakanlar Kurulu tarafından "milli güvenliği bozucu nitelikte görüldüğü" gerekçesiyle ertelendi. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç grevin ertelenmesi üzerine yaptığı açıklamada "Meclis'te AB'ye uyum ve demokratikleşme vaatlerinin görüşüldüğü bir günde Petlas grevinin ertelenmesi büyük talihsizliktir. TÜRK-İŞ konuyu ILO'ya götürecektir" dedi.

SELÜLOZ-İŞ'TEN PROTESTO

SEKA Afyon ve Balıkesir tesislerinin özelleştirilmesini protesto amacıyla Ankara'ya yürüyen işçiler 9 Temmuz 2003 günü TÜRK-İŞ Yöneticileri tarafından karşılandı. Daha sonra topluca TÜRK-İŞ'e gelen işçiler buradan SEKA Aksu işletmesinin özelleştirme ihalesinin yapıldığı bina önüne gittiler. Özelleştirmeleri protesto eden işçilere karşı TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç ve Selüloz-İş Genel Başkanı Ergin Alşan birer konuşma yaptı.

TES-İŞ BAŞKANLAR KURULU

Tes-İş Sendikası Başkanlar Kurulu 18 Temmuz 2003 günü yapıldı. Toplantıya Genel Başkan Salih Kılıç da katılarak bir konuşma yaptı. Toplantının açılışında konuşan Tes-İş Genel Başkanı ve TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Mustafa Kumlu Hükümete seslenerek, "Evet, Sayın Başbakan'ın söylediği gibi resmi kayıtlara göre bugün Türkiye'de 5,5 milyon işsiz vardır. Ancak gerçekte bu sayının 10-15 milyona dayandığı bilinmektedir. Bu işsizliği yaratan, IMF politikalarına kucak açan, ülkenin en güzide kuruluşlarının özelleştirme adına çar çur edilmesine izin veren, batırlan bankalar aracılığı ile devleti soyduran ve bu soygunun bedelini millete ödeten hükümetlerdir, onların sahip olduğu yönetim anlayışıdır. Bu işsizliği yaratan; çalışanlara zam vermek için IMF'den izin almak gerektiğini açıkça ilan eden hükümetlerdir. Ve değerli arkadaşlarım, çalışanların üç beş kuruş eksik zam almasıyla ülkenin işsizlik sorununun çözülmeyeceği açıktır" dedi.

MEMUR-SEN ZİYARETİ

Memur-Sen Genel Başkanı Ahmet Aksu ve Yönetim Kurulu üyeleri 8 Temmuz 2003 günü TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç'ı ziyaret ettiler. Ziyarette Hükümetin işçi ve memura yönelik düşük zam politikaları eleştirildi.

ERDOĞAN'A ZİYARET

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu 10 Temmuz 2003 günü Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ı makamında ziyaret ederek bir süre görüştü. Ziyarette Başbakan Erdoğan'a TÜRK-İŞ'in taleplerini ve önerdiği çözüm yollarını içeren bir mektup da sunuldu.

ECEVİTE ZİYARET

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu 274 ve 275 sayılı yasaların kabulünün 40. yıldönümü nedeniyle 24 Temmuz 2003 günü DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit'i ziyaret etti. Ziyaretten çok duyulandığını söyleyen Ecevit, çalışma yasalarında eskiye oranla geriye gidiş olduğunu söyledi.

NEŞTER'E DESTEK

Ankara 2 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesinde görülen "Neşter Davası" duruşması 25 Temmuz 2003 günü sendikacıların akınına uğradı. TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu adına Genel Başkan Kılıç, Genel Mali Sekreter Kumlu ve Genel Eğitim Sekreteri Atalay, sendikalarımızın Genel Başkan ve Yöneticileri ile Ankara Şube Başkanlarının izlediği duruşma ileri bir tarihe ertelendi.

TÜKETİCİ PANELİ

TÜRK-İŞ/Tüketici Hakları Derneği tarafından ortaklaşa düzenlenen "Tüketicinin Korunması Hakkında Yasa Değişikliklerinin Uygulanması" panelinin açılışında konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç "Yerli mal kullanımına önem verilmesini" istedi.

Paneli Ankara Tüketici Mahkemesi Hakimleri Turgut Kotan ve Naci Özdemir ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürü Özcan Pektaş ve Tüketici Hakları Derneği Hukuk Müşaviri Saliha Kızıloğlu katıldılar.

Paneli TÜRK-İŞ Teşkilatlanma ve Tüketici Sorunları Uzmanı Sinan Vargı yönetti.

Kılıç, panelin açılışında yaptığı konuşmada, TÜRK-İŞ'in 1970 yılından beri gerçekleştirdiği Kooperatifçilik ve Tüketicinin Korunması çalışmalarından örnekler verdi.

Kılıç konuşmasında tüketicilerin ve tüm çalışanların kendi işimizi kendi aşımızı ve işyerimizi korumak için yerli mal kullanımına ağırlık vermesini istedi.

CAMBAHÇE KADINLARI

Basisen Ankara ve İç Anadolu Şubesi Başkanı Yaşar Seyman'ın, üzerinde dört yıl çalışarak hazırladığı **CAMBAHÇE KADINLARI** adlı oyun, Devlet Tiyatroları Edebi Kurulu tarafından kabul edildi. Böylece, ilk kez bir işçi direnişi Devlet Tiyatroları repertuarında yer aldı ve yerli oyunlar dağarcığına girdi.

Yaşar Seyman'ın ilk kitabı **Hüznün Coşkusu Alındağ** da "Hüznün Coşkusu" adıyla Adem Atar tarafından oyunlaştırılmış ve 1993 yılında Ankara - Bursa - Antalya Devlet Tiyatrolarında müzikal olarak gösterime girmişti.

Oyun Ankara'da ilk gösterildiği yıl, Sanat kurumu en iyi yazar, en iyi kadın oyuncu, en iyi dekor olmak üzere üç dalda ödüllendirilmişti. Tonya, Devrek, Yıldırım Beyazıt Lisele-ri, Ziraat Fakültesi öğrencileri, Eğitim-Sen Ankara Şubesi ve bir özel tiyatro tarafından sahnelendi. Çeşitli ödüller almayı sürdürdü.

Yaşar Seyman "Sadece tiyatro seyircisi olarak yazmaya başladığım Cambahçe Kadınları, 10 yıl önceki Paşabahçe direnişini anlatıyor. Okuyan işçiler, önerilerini esirgemeyen dostlar ve katkı koyanlara teşekkür ediyorum. İçinde bulunduğum sendikal uğraşımın yirminci yılında, işçi kadınların önderlik ettiği bir direnişin öyküsünü anlattığım **FINDIK ÇİÇEK AÇINCA**'yı kitaplaştırarak, Cambahçe Kadınlarını da oyunlaştırarak işçi sınıfına olan gönül borcumu ödedim ve kendimi de ödüllendirdim" diyor.

YANKI YENİDEN YAYINDA

Yayın hayatına 1971 yılında başlayan YANKI Dergisi uzun yıllar ara verdiği yayımına tekrar başladı. Kayalar Ajans'ın 15 günde bir çıkarmaya başladığı YANKI, ilk günlerde ciddi bir okur kitlesine ulaştı. Genel Başkan Salih Kılıç'ın da her sayısına bir yazısı ile katıldığı YANKI dergisi çalışma yaşamının temel sorunlarını ele alıyor.

ERKOÇ TGS BAŞKANI

Şükrün Soner'in istifasıyla boşalan Türkiye Gazeteciler Sendikası Genel Başkanlığına Behzat Erkoç getirildi.

Erkoç, 1962 yılında Kırıkale'de doğdu. Gazetecilik yaşamına 1984 yılında Anadolu Ajansı'nda başladı. Halen Ajansın Spor Servisi yöneticisi. Evli ve iki çocuk babası.

RAFİ ZABOR TÜRK-İŞ'TE

Amerika Birleşik Devletleri'nin en yüksek trajlı dergisi Harper's Bazaar'ın genel yayın yönetmeni Rafı Zabor, Genel Başkan Salih Kılıç ile röportaj yaptı. Zabor, hazırladığı "Türkiye Dosyası" için Kılıç'tan çeşitli konularda bilgi aldı.

EMEĞİN SESİ "İŞ GÜNÜ"

TRT-2'de hafta içi hergün yayınlanan "İş Günü" programı emeğin ve emekçinin sesi oldu.

Ilknur Ertugay tarafından hazırlanarak sunulan ve hafta içi hergün 12.40'ta canlı olarak yayınlanan "İş Günü" içeriği ve gündeme getirdiği konularla işyerlerinde izlenme rekorları kırıyor. Çalışma yaşamının her sorunu tarafların katılımıyla gündeme getiriliyor. Üç yıldır yayın hayatında olan emeğin sesi "İş Günü" programını izlemenizi öneririz.

TUZLA'DA MUTLU SON

Toplu iş sözleşmelerinin anlaşmayla sonuçlanmamasını protesto eden ve iş bırakan işçilerden 324 kişinin işten atılması ve Şube Başkanı ile Şube Sekreterinin gözetim altına alınmalarıyla başlayan gerginlik mutlu sona ulaştı. Gerginliğin artması üzerine bir açıklama yapan TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç, "İşçi sınıfımız da mücadeleci deri işçileri de bu baskılara bugüne kadar boyun eğmemişlerdir, bundan sonra da eğmeyeceklerdir" dedi.

Sözleşmelerin tıkanması üzerine TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç Tuzla'ya giderek işveren yetkilileri ile görüştü ve işten atılan işçiler işlerine geri döndü. Toplu iş sözleşmesi ise sendikanın talepleri doğrultusunda mutlu sonla bitti.

Çalışma Yaşamında Mayıs - Haziran 2003

1 Mayıs 2003, Perşembe

- ✓ 1 Mayıs İşçi Bayramı başta İstanbul olmak üzere ülke genelinde yapılan etkinliklerle kutlandı. İstanbul Abide-i Hürriyet Meydanı'nda yapılan mitinge TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, DISK Genel Başkanı Süleyman Çelebi, HAK-İŞ Genel Başkanı Salim Uslu ve KESK Genel Başkanı Sami Evren de katılarak birer konuşma yaptılar.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç yaptığı yazılı açıklamada, Bingöl depreminde hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet, yakınlarına da başsağlığı diledi.

4 Mayıs 2003, Pazar

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik eski Bakanı Yaşar Okuyan, Belediye-İŞ Sendikası'nın İtfaiye Şube Genel Kurulunda yaptığı konuşmada, Neşter Operasyonu kapsamında gözaltına alınanlar hakkında, "Bunlar modern ve saygın çeteler" değerlendirmesini yaptı.

6 Mayıs 2003, Salı

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Yol-İŞ Sendikası, "Yerel Yönetimler Reformu, Devleti Yeniden Yapılandırma mı, Eyalet Sistemine Geçiş mi?" başlığıyla yayınladığı kitapta, mücadele çağrısı yaptı.
- ✓ TÜRK-İŞ, DISK ve KESK'e bağlı sendikalar, Ankara'da yaptıkları ortak basın toplantısında Kamu Yönetimi Reformu'na karşı çıkarak, kamu kuruluşlarının şirkete, halkın ise müşteriye dönüştürülmesine izin vermeyeceklerini açıkladılar.

7 Mayıs 2003, Çarşamba

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Yol-İŞ Sendikası Genel Başkanı Fikret Barın yaptığı yazılı açıklamada, Bayındırlık ve İskan Bakanı Zeki Ergezen'in, Eskişehir duble yol açılışında yaptığı "2-3 milyar

maaşla çalışan karayolu işçileri..." şeklindeki konuşmasına tepki göstererek, işçilerin 2-3 milyar lira almadığını, kamuoyunun kasıtlı bir şekilde yanlış bilgilendirildiğini söyledi.

9 Mayıs 2003, Cuma

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Tekgıda-İŞ Sendikası Genel Yönetim Kurulu ve Bölge-Şube yöneticileri, TEKEL'in özelleştirilmesine karşı İstanbul'dan Ankara'ya yürüyüş başlattı. Yürüyüşe TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç da katıldı.

10 Mayıs 2003, Cumartesi

- ✓ Ankara'da yapılan TÜRK-İŞ'e bağlı Teksif Sendikası Genel Kurulu'nda, delegelerin İş Yasa Tasarısı'na karşı öfkesinin AKP önünde eylem kararına dönüştüğü bildirildi.
- ✓ TEKEL'in özelleştirilmesine karşı Tekgıda-İŞ Sendikası'nın başlattığı Ankara yürüyüşü sürüyor. Gece Gebze'de konaklayan sendikacıların, Adapazarı'na doğru yola çıktığı bildirildi. Yurdun çeşitli yerlerinde yapılan eylemlerde de TEKEL'in özelleştirilmesine karşı çıkıldı.
- ✓ Özelleştirme nedeniyle işten atılan ve bir haftadır TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde yatıp kalan işçiler, özelleştirmenin yol açtığı sonuçların en canlı örnekleri olduklarını, yetkililerin seslerini duymalarını istediklerini belirttiler.

11 Mayıs 2003, Pazar

- ✓ Türkiye İşçi Emeklileri Derneği (TİED) tarafından yapılan bir araştırmada, 5 bin 830 SSK'lıya bir uzman doktorun düştüğü belirlendi.
- ✓ Zorunlu tasarrufların ana para ödemelerinde büyük hayal kırıklığı yaşandığı, çalışanlardan kesilen paraların yarıya yakınının ancak ana para olarak ödendiği açıklandı.

13 Mayıs 2003, Salı

- ✓ TÜRK-İŞ'in, TBMM'de görüşülmekte olan yeni İş Yasası Tasarısı ile özelleştirme uygulamalarını protesto etmek amacıyla 17 Mayıs Cumartesi günü Ankara'da, "İşine, ekmeğine, vatanına sahip çık" mitingi düzenlemeye hazırlandığı açıklandı.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, Ankara'da İş Yasası Tasarısı hakkında yaptığı açıklamada, tasarının işçilerin aleyhinde olan maddelerin değiştirilmesi konusunda mücadelelerini sonuna kadar sürdüreceklerini söyledi.

14 Mayıs 2003, Çarşamba

- ✓ TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından yapılan bir hesaplamada, 1999 yılında SSK prim kazancının yüzde 85'inin emekli maaşı olarak verildiği, bugün ise bu oranın yüzde 29'a gerilediği tespit edildi.
- ✓ Zorunlu tasarrufların anapara ödemeleri konusunda açıklama yapan Ziraat Bankası yetkilileri, eksik ödemelerin işyerinin para yatırması sonucunda yaşandığını belirttiler.

15 Mayıs 2003, Perşembe

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Petrol-İş Sendikası tarafından yapılan bir çalışmada, özelleştirilen birçok işletmenin arsalarının parçalanarak satıldığı, üretim yapmak koşulu ile alınmasına karşın üretimin durdurulup tesislerin kapatıldığı tespit edildi.

17 Mayıs 2003, Cumartesi

- ✓ Tekgıda-İş Sendikası'nın Profesyonel yöneticilerinin, TEKEL'in özelleştirilmesini protesto etmek amacıyla 17 Mayıs Cumartesi günü İstanbul'dan başlattığı yürüyüş, Ankara Atatürk Orman Çiftliği kavşağında düzenlenen ve TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç ile diğer sendika yöneticilerinin de katıldığı bir gösteri ile sona erdi. Tekgıda-İş Heyeti, TÜRK-İŞ'in Ankara Tandoğan Meydanı'nda gerçekleştirdiği mitinge katıldı.

21 Mayıs 2003, Çarşamba

- ✓ TÜRK-İŞ ve HAK-İŞ'i ziyaret eden Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu, TBMM'de görüşülmesi tamamlanma aşamasında olan İş Yasası Taslağı'nda işçi sendikalarının karşı çıktığı 4-5 maddesinin değişebileceğini söyledi.

22 Mayıs 2003, Perşembe

- ✓ TÜRK-İŞ'in, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na, kamuda zorunlu emeklilik, özelleştirme uygulamaları ile SSK'nın teşkilat yasasına ilişkin rapor sunduğu bildirildi. Raporda, kamu işçilerinin zorla emekli edilmelerinin önüne geçilmesi gerektiği kaydedildi.
- ✓ İş Yasası TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi. 6'sı geçici 128 maddeden oluşan İş Yasası Cumhurbaşkanı Sezer'in onayına sunulacak. Kanun çalışma hayatına önemli yenilikler getiriyor.

24 Mayıs 2003, Cumartesi

- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç yaptığı açıklamada, TÜRK-İŞ Genel Kurulu'nda alınan karar gereği, kıdem tazminatının kaldırılması halinde genel greve gideceklerini söyledi.
- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu, Türkiye'de işsizliğin, yılda yüzde 6 büyümeye şartıyla 2010 yılında yüzde 10'larm altına düşeceğini belirterek, "Maliye Bakanlığı, müteşebbisten çalıştırdığı her işçi için verginin yüzde 90'ını, Çalışma Bakanlığı da SSK priminin yüzde 20'sini almayacak" dedi.
- ✓ Türk Koop-İş Sendikası Genel Kurulu'nda konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, İş Güvencesinin içinin boşaltıldığını, kamu sözleşmelerinin 6 aydır sonuçlandırılmadığını, ertelenen ikramiyelerin ödenmediğini belirterek, hükümeti eleştirdi.

- ✓ Tekgıda-İş Sendikası'nın düzenlediği 'Cuma eylemleri' çerçevesinde TEKEL işçilerinin, AKP il binaları önünde imza standları açtıkları bildirildi.

25 Mayıs 2003, Pazar

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Petrol-İş Sendikası tarafından "Özelleştirme Harekatını Durdurun" sloganıyla Bursa'da düzenlenen mitingte konuşan Genel Başkan Mustafa Öztaşkın, özelleştirme ve İş Yasası'nın çalışanları ve işyerlerini tehdit ettiğini öne sürerek, "Bize savaş açanlara biz de savaş açıyoruz" dedi.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, yürürlükteki asgari ücretin anlamını yitirdiğini belirterek, yılın ikinci yarısı için yeniden belirlenmesini istedi. Asgari ücret şu anda brüt 306 milyon, net 225 milyon 999 bin lira olarak uygulanıyor.

26 Mayıs 2003, Pazartesi

- ✓ Sağlık Bakanı Recep Akdağ, devlet memurlarının özel hastanelerden 1 Haziran'dan itibaren yararlanacaklarını hatırlatarak, daha sonra SSK'lılara da bu imkanın sağlanacağını ve suistimallerin cezayla önleneceğini söyledi.
- ✓ Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'la görüşen IMF Türkiye Masası Şefi Juha Kahkonen'in, vergi barışı gelirinin SSK açığının kapatılmasında kullanılmasını önerdiği bildirildi.

28 Mayıs 2003, Çarşamba

- ✓ TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç yaptığı yazılı açıklamada, deri işçilerine ve sendika yöneticilerine yönelik saldırıları protesto etti.

29 Mayıs 2003, Perşembe

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığının, bakanlık bürokratlarıyla yaptıkları son toplantıda, SSK'lıların devlet hastanelerinden yararlanmalarına ilişkin protokole son şeklini verdikleri öğrenildi.

30 Mayıs 2003, Cuma

- ✓ Özelleştirmeye karşı bir haftada onbinlerce imza toplayan ve halkı TEKEL'e sahip çıkma-ya çağıran işçilerinin bu kampanyasının 1 Haziran'a kadar devam edeceği açıklandı.

1 Haziran 2003, Pazar

- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, Adalet Bakanı ve Hükümet sözcüsü Cemil Çiçek'in "Kamu işçisinin ücreti yüksek" şeklindeki açıklamasına tepki göstererek, kamu işçilerinin ücretlerini düşük ücretlerle mukayese etmenin doğru olmadığını, ücretin satın alma gücünün önemli olduğunu söyledi.
- ✓ SSK'nın 1984 yılından bu yana tıbbi malzeme alımında uğradığı zararın 75 trilyon lira olduğu açıklandı.

2 Haziran 2003, Pazartesi

- ✓ TEKEL'de çalışan ve sendika üyesi işçilerin 'üretimi durdurarak eylem yapalım' şeklindeki tepkilerine cevap veren Tekgıda-İş Sendikası yetkilileri, "Zamanı geldiğinde üretim duracak" dediler.

3 Haziran 2003, Salı

- ✓ TÜRK-İŞ'le hükümet arasındaki toplu sözleşme görüşmeleri başladı. Devlet Bakanı Mehmet Ali Şahin ile TÜRK-İŞ yönetimi biraraya gelerek yaklaşık 1 saat görüştü. Görüşme sonrasında açıklama yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Kılıç, hükümete taleplerini ilettiklerini söyledi.

4 Haziran 2003, Çarşamba

- ✓ Deri-İş Sendikası'na üye 120 işçinin, sendika üyesi oldukları gerekçesiyle Ağartıoğlu Deri Fabrikası çalışanı 17 işçinin işten çıkartılmasını protesto etmek amacıyla işyerinde direniş başlattıkları bildirildi.

5 Haziran 2003, Perşembe

- ✓ Kamuda yaklaşık 500 bin işçiyi ilgilendiren ve TÜRK-İŞ ile Hükümet arasında sürdürülen toplu iş sözleşmesi pazarlığında hükümetin teklifinin 16 Haziran'da sunulacağı bildirildi.

7 Haziran 2003, Cumartesi

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Petrol-İş Sendikası'nın İzmit'te düzenlediği "Özelleştirme Harekatını

Durduralım” mitingine Harb-İş, Selüloz-İş ve Tekgıda-İş Sendikaları da destek verdi. TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyelerinin de hazır bulunduğu mitingte konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, özelleştirmeye izin vermeyeceklerini söyledi.

- ✓ TÜRK-İŞ’e bağlı Tekgıda-İş Sendikası’nın açıkladığı 11 haftalık eylem planı çerçevesinde TEKEL işçilerinin Diyarbakır, Ankara, İstanbul ve Malatya’da eylemlerini artırarak sürdürdükleri bildirildi.

8 Haziran 2003, Pazar

- ✓ TÜRK-İŞ’e bağlı Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın, İzmit’te yapılan Başkanlar Kurulu toplantısında yaptığı konuşmada, özelleştirme ve işçi haklarına saldırıya karşı küresel direniş başlatılması gerektiğini söyledi.

9 Haziran 2003, Pazartesi

- ✓ SSK Sağlık İşleri Genel Müdürü Prof. Dr. Orhan Canbolat, SSK ile devlet hastanelerinin ortak kullanımıyla ilgili çalışmaların tamamlandığını; İstanbul, Ankara ve İzmir’de 1 Temmuz’da başlayacağını söyledi.
- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu, SSK ve Bağ-Kur prim alacaklarının 13 katrilyona ulaştığını, tahsilatı hızlandırmak için sigorta müdürlüklerine pazarlık yetkisi vereceklerini söyledi.

10 Haziran 2003, Salı

- ✓ 4857 sayılı, 22.05.2003 kabul tarihli, İş Kanunu, 10.06.2003 tarih ve 25134 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girdi.

14 Haziran 2003, Cumartesi

- ✓ TEKEL’in özelleştirilmemesine karşı yurdun çeşitli yerlerindeki fabrikalarda bir gece boyunca “işyerinden çıkmama” eylemi yapan işçiler “TEKEL vatandır, satılamaz” şeklinde sloganlarla protestolarına son verdiler.

- ✓ 4077 sayılı yeni Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun yürürlüğe girdi.

15 Haziran 2003, Pazar

- ✓ Ankara Ticaret Odası (ATO) tarafından yapılan bir araştırmada, Amerika’da kişi başına sağlık harcamasının 3 bin 700 dolar, Türkiye’de ise 108 dolar olduğu tespit edildi.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, kamu toplu iş sözleşmeleri ile ilgili yaptığı açıklamada, hükümetten kendilerine günün koşullarına uygun zam önerilmesini beklediklerini söyledi.

16 Haziran 2003, Pazartesi

- ✓ TÜRK-İŞ yöneticileri ile kamu toplu iş sözleşmeleri için biraraya gelen Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı M. Ali Şahin’in, işçilere verilecek zam konusunda net rakamlar açıklamaktan kaçındığı bildirildi.

19 Haziran 2003, Perşembe

- ✓ Milli Prodüktivite Merkezi (MPM) yılın işçi, işveren ve işadamları seçilenlerin ödülleri düzenlediği bir törenle verdi.
- ✓ Hükümet kamuda çalışan yaklaşık 454 bin işçinin ücretine, 2002-2003 döneminin ilk altı ayı için sıfır zam önerdi. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, “Çok talihsiz bir teklif, kabul etmemiz mümkün değil, kurullarımızda değerlendirme yapacağız” dedi.

22 Haziran 2003, Pazar

- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, İzmir’de bir toplantıda yaptığı konuşmada, yaklaşık 450 bin kamu işçisini ilgilendiren kamu toplu iş sözleşmelerinde sıfır zam öneren Hükümete seslenerek, “Çalışanlardan fedakarlık beklemeyin” dedi.
- ✓ TÜRK-İŞ’e bağlı Tez Koop-İş Sendikası Genel Kurulu’nda yapılan seçimlerde Sadık Özben’in yeniden genel başkanlığa seçildiği bildirildi.

23 Haziran 2003, Pazartesi

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Yol-İş Sendikası Yönetim Kurulu'nca yapılan yazılı açıklamada, hükümetin toplu iş sözleşmesi görüşmelerindeki tavrı eleştirilerek, sıfır zammın hak, hukuk ve adaletle bağdaşmadığı bildirildi.
- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Sağlık-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Başoğlu yaptığı açıklamada, kamu toplu iş sözleşmeleri görüşmelerinde hükümetin taraf olmamasını, taraf olunacaksa güçsüzden yana taraf olmasını istedi.

24 Haziran 2003, Salı

- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç Ankara'da yaptığı açıklamada, hükümetin işçilere önerdiği sıfır zam konusunda, "Böyle birşeyi kim kabul eder? Eylemler her an olabilir" dedi.

25 Haziran 2003, Çarşamba

- ✓ Memur, emekli, dul ve yetimlerinin özel sağlık kurumlarında da tedavi edilmesini öngören kanun tasarısının Meclis Genel Kurulu'nda kabul edildiği açıklandı.

26 Haziran 2003, Perşembe

- ✓ Sosyal güvenlik kurumlarından aylık alanlar için, daha önce farklı oranlar halinde uygulanan vergi iade oranları sisteminden vazgeçildiği ve 1 Nisan'dan itibaren mal ve hizmet alımları tutarına yüzde 5 oranının uygulanacağı bildirildi.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri ve Genel Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Çetin Altun, kamu toplu sözleşmeleri konusunda işverenin önerdiği rakamları kabul etmelerinin mümkün olmadığını, gelişmeleri izlediklerini söyledi.

28 Haziran 2003, Cumartesi

- ✓ Devlet Bakanı Mehmet Ali Şahin, Devlet Memurları Kanunu'nda değişiklik için hazırlanan taslağın, memurların maaşlarında bir takım artışlar sağlayacağını söyledi.

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu, Türkiye İşçi Emeklileri Derneği'nde yaptığı konuşmada, PTT şubelerinin de emekli aylığı ödeyeceğini, çalışmaların tamamlanma aşamasında olduğunu söyledi. Başesgioğlu, emekliye muhtaç olmayacağı maaş düzeyine ulaştırmakta zorluklarının olduğunu da sözlerine ekledi.
- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında imzalanan protokolün 1 Temmuz'da yürürlüğe gireceği ve yaklaşık 33 milyon SSK'lının Devlet Hastaneleri'nden yararlanacağı bildirildi.

29 Haziran 2003, Pazar

- ✓ TBMM Başkanı Bülent Arınç, İstanbul'da yaptığı açıklamada, işçilere önerilen sıfır zammın hiç hoş olmadığını söyledi.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, Demiryol-İş Sendikası'nın Ankara Şubesi Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmada, "Fedakarlık yapın diyorlar. Savaş yok, deprem yok. Birileri eğlenirken işçiden fedakarlık istiyorlar. Sıfır zammı imzalayan namerttir" dedi.
- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Belediye-İş Sendikası Genel Kurulu'nda yapılan seçimlerde Nihat Yurda-kul'un yeniden seçildiği açıklandı.

30 Haziran 2003, Pazartesi

- ✓ Devlet Bakanı Mehmet Ali Şahin, kamu işçilerine verilecek zamlarla ilgili yaptığı açıklamada, "Biz, TÜRK-İŞ yetkililerine sıfır zam önermedik" dedi.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, hükümetin sıfır zam önermedik şeklindeki açıklamalarına verdiği cevapta, geçen yıldan işçilerin aldığı olan yüzde 6.2 oranındaki enflasyon farkının yeni bir zammış gibi gösterilmesinin yanlış olduğunu söyledi.
- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu, matematiksel olarak sosyal güvenlik kuruluşlarının devletten aldığı yardımın fazla olduğunu belirterek, "Ama meseleye sosyal devlet açısından bakıldığında bir açık yoktur" dedi.

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU:

"TÜRK-İŞ HALKIMIZIN ÖNCÜSÜ VE UMUDUDUR"

"TÜRK-İŞ, 51 yıl önce bugün, 31 Temmuz 1952 tarihinde kuruldu. Türkiye'de tüm bölgelerde ve birçok işkolunda çalışan işçilerin kurduğu sendikaların ilk üst örgütü TÜRK-İŞ'tir. TÜRK-İŞ, 51 yıllık hayatı boyunca belirli özelliklerini ve ilkelerini hep korumuştur ve bugün de korumaktadır.

TÜRK-İŞ, doğrudan temsil ettiği üyelerin çıkarları ile, çalışanların tümünün çıkarlarını, ülkemizin ve ulusumuzun çıkarlarını daima bir bütün olarak görmüş ve atacağı adımları bu bütünlük içinde değerlendirmiştir. TÜRK-İŞ her zaman Türkiye'ye sahip çıkmıştır.

TÜRK-İŞ, siyasal partilerden, işverenlerden ve hükümetlerden bağımsızlığını daima korumuştur. TÜRK-İŞ, farklı siyasal görüşlerden işçilerimizi aynı çatı altında birleştirerek ve bütünleştirerek, hem demokrasinin gelişmesine ve yerleşmesine, hem de toplumumuzdaki farklılıkların aşılmasına büyük katkılarda bulunmuştur. TÜRK-İŞ, farklı siyasal eğilimlerden işçilerin büyük bir hoşgörü içinde birlikte bulunduğu, ortak çıkarlar için meşru ve demokratik çizgide çaba gösterdiği bir kuruluştur.

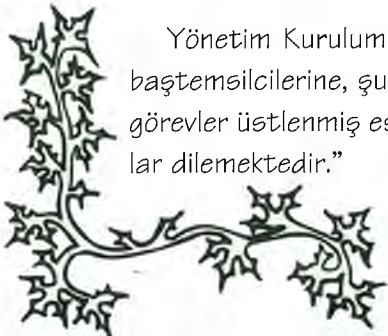
TÜRK-İŞ, tüm tarihi boyunca, anlaşmazlıkları görüşmeler yoluyla çözmeye çalışmış; gereksiz veya başka amaca yönelik toplumsal gerginlikler yaratmamıştır. TÜRK-İŞ, gerek gördüğünde de, son örneklerini 10 Mayıs 2003 İzmir ve 17 Mayıs 2003 Ankara mitinglerinde gördüğümüz kitle gücünü, meşruiyet çerçevesinde kullanmıştır ve kullanmaya karardır.

TÜRK-İŞ ülkemizde demokrasinin daha da gelişmesi için gereken çabayı göstermiştir. TÜRK-İŞ, ekmek ve hak mücadelesiyle demokrasi mücadelesini bir bütün olarak görmüştür ve görmektedir.

TÜRK-İŞ, ekmek, hak ve demokrasi mücadelesini, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısının bütünlüğünü ve bağımsızlığını, laik ve demokratik sosyal hukuk devletini, parlamenter demokrasiyi, insan haklarını koruma ve daha da geliştirme mücadelesiyle bir bütünlük içinde ele almıştır.

TÜRK-İŞ, 51 yıllık tarihi boyunca, yalnızca işçilerin değil, halkımızın ve çalışanların tümünün öncüsü ve umudu olmuştur.

Yönetim Kurulumuz, TÜRK-İŞ'i bugünlere getiren işçilere, işyeri sendika temsilci ve baştemsilcilerine, şube yöneticilerine, Genel Merkez yöneticilerine ve TÜRK-İŞ'te çeşitli görevler üstlenmiş eski sendikacılara şüranlarını sunmakta, TÜRK-İŞ'e daha nice 51 yıllar dilemektedir."

TÜRK-İŞ ve BAĞLI SENDİKALAR

TÜRK-İŞ Genel Başkan: SALİH KILIÇ Bayındır Sokak No. 10 ANKARA Tel: (312) 433 31 25 (4 Hat) Fax: (312) 433 68 09 - 433 85 80 - 432 56 60		18	DOKGEMİ-İŞ Genel Başkan: NAZIM TUR Küçükpiyale Paşa Mah. Kızılay Meydanı No. 24/26 Tel: (212) 237 25 90 (5 Hat) • Fax: 237 39 89 Kasımpaşa / İST.	14
1	TARIM-İŞ Genel Başkan: BEDRETTİN KAYKAÇ Bankacı Sokak No. 10 Kocatepe / ANKARA Tel: (312) 419 04 56 (6 Hat) • Fax: (312) 419 38 47	01	TÜRKİYE YOL-İŞ Genel Başkan: FIKRET BARIN Sümer 1 Sok. No. 18 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 232 46 87-95 • Fax: (312) 232 48 10	15
2	ORMAN-İŞ Genel Başkan: MEHMET KAFES Özveren Sokak No. 19 Maltepe / ANKARA Tel: (312) 229 10 56-57-58-59 • Fax: (312) 229 21 15	01	TES-İŞ Genel Başkan: MUSTAFA KUMLU Meriç Sok. No. 23 Beştepe / ANKARA Tel: (312) 212 65 10 (20 Hat) • Fax: (312) 212 65 52	16
3	TÜRKİYE MADEN-İŞ Genel Başkan: H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strasbourg Cad. 7/4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 73 55-56-57 • Fax: (312) 229 89 31	02	TEZKOOP-İŞ Genel Başkan: SADIK ÖZBEN Üçyıldız Cad. No. 29 Subayevleri / ANKARA Tel: (312) 318 39 79-86 • Fax: (312) 318 39 88	17
4	GENEL MADEN-İŞ Genel Başkan: ÇETİN ALTUN Mithatpaşa Mah. Nizam Cad. Şemsi Denizler Sk. No. 18 Tel: (372) 251 44 77 • Fax: (372) 253 66 35 ZONGULDAK	02	TÜRK KOOP-İŞ Genel Başkan: EYÜP ALEMDAR İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Yenışehir / ANKARA Tel: (312) 230 08 55 - 229 44 80 • Fax: (312) 229 58 36	17
5	PETROL-İŞ Genel Başkan: MUSTAFA ÖZTAŞKIN Altunizade Mah. Kuşbakışı Sok. No. 25 Üsküdar / İSTANBUL Tel: (216) 474 98 70 (10 Hat) • Fax: (216) 474 98 67 - 474 92 38	03	TÜMTİS Genel Başkan: SABRİ TOPÇU Valide Cami Sok. Küçük Langa Cad. 107/7 Aksaray / İSTANBUL Tel: (212) 530 07 43 • Fax: (212) 588 26 20	18
6	TEKGIDA-İŞ Genel Başkan: HÜSEYİN KARAKOÇ 4. Levent Konaklar Sokak Levent / İSTANBUL Tel: (212) 264 49 96-97-98 • Fax: (212) 278 95 34	04	DEMİRYOL-İŞ Genel Başkan: ERGÜN ATALAY Necatibey Cad. Sezenler Sok. 5/4 ANKARA Tel: (312) 231 80 30-31 • Fax: (312) 231 80 32	19
7	ŞEKER-İŞ Genel Başkan: ÖMER ÇELİK Karanfil Sokak No. 59 Bakanlıklar / ANKARA Tel: (312) 418 42 73-74 • Fax: (312) 425 92 58	05	TÜRKİYE DENİZCİLER Genel Başkan: TURAN UZUN Rıhtım Cad. Denizciler Sok. No. 7 Tophane / İSTANBUL Tel: (212) 292 90 81 (7 Hat) • Fax: (212) 244 52 21	20
8	TEKSİF Genel Başkan: ZEKİ POLAT Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sok. No. 1 ANKARA Tel: (312) 431 21 70-71-72-73 • Fax: (312) 435 78 26	06	HAVA-İŞ Genel Başkan: ATILAY AYÇİN İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Bakırköy / İSTANBUL Tel: (212) 660 20 95 (5 Hat) • Fax: (212) 571 90 51	21
9	DERİ-İŞ Genel Başkan: YENER KAYA Ali Nihat Tarlan Cad. Ertaş Sok. No. 4 (Ardıl İş Merkezi) Kat: 3 Tel: (216) 572 90 50-51-52 • Fax: (216) 572 90 53 Bostancı/İST.	07	LİMAN-İŞ Genel Başkan: RAİF KILIÇ Necatibey Cad. Sezenler Sok. 4/5 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 74 18 • Fax: (312) 230 24 84	22
10	AĞAÇ-İŞ Genel Başkan: MÜRSEL TAŞÇI Necatibey Cad. No. 20/22-23 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 229 53 95 - 229 08 27 • Fax: (312) 231 52 19	08	TÜRKİYE HABER-İŞ Genel Başkan: CENGİZ TEKE Kültür Mah. Yüksel Cad. No. 38 Yenışehir / ANKARA Tel: (312) 444 1992 • Fax: (312) 434 57 04	23
11	SELÜLOZ-İŞ Genel Başkan: ERGİN ALŞAN Ankara Cad. İpek Apt. No. 87 İZMİT Tel: (262) 321 18 99 • Fax: (262) 321 34 51	09	SAĞLIK-İŞ Genel Başkan: MUSTAFA BAŞOĞLU Hedef Sok. No. 5 Anıttepe / ANKARA Tel: (312) 231 80 45 • Fax: (312) 230 23 96	24
12	BASIN-İŞ Genel Başkan: ALİ EKBER GÜVENÇ Hanımeli Sokak No. 26/6-7 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 230 29 08 - 229 85 65 • Fax: (312) 229 43 15	10	TOLEYİS Genel Başkan: CEMİL BAKINDI İnebey Mah. Küçük Langa Cad. No. 16/18 Kat. 1 Bilir İş Merkezi Tel: (212) 530 73 82-585 52 07 • Fax: 530 72 99 Aksaray / İST.	25
13	BASİSEN Genel Başkan: METİN TIRYAKIOĞLU Dolmabahçe Caddesi, No: 29-31 Beşiktaş / İSTANBUL Tel: (212) 227 88 10 (8 hat) • Fax: (212) 227 86 44 - 227 86 52	11	TÜRK HARB-İŞ Genel Başkan: OSMAN ÇİMEN İnkılap Sokak No. 20 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 417 50 97-98-99 • Fax: (312) 417 13 64	26
14	BASS Genel Başkan: TURGUT YILMAZ Sümer 2 Sok. No. 29 Kat. 3 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 232 50 09-11 • Fax: (312) 231 67 30	11	TGS Genel Başkan: BEHZAT ERKOÇ Basın Sarayı Kat. 2 Çağaloğlu / İSTANBUL Tel: (212) 514 06 94-96 • Fax: (212) 511 48 17	27
15	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ Genel Başkan: TAMER ERALAN Esat Cad. No. 43 Küçüksat / ANKARA Tel: (312) 419 58 30-34 • Fax: (312) 425 13 35	12	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ Genel Başkan: NIHAT YURDAKUL Necatibey Cad. No. 59 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 231 83 43-45 • Fax: (312) 232 08 74	28
16	KRİSTAL-İŞ Genel Başkan: MUSTAFA BAĞÇECİ Kazancı Yokuşu, Ağaçırağı Sok. No. 3 D. 10 Taksim / İSTANBUL Tel: (212) 251 95 77 (3 Hat) • Fax: (212) 251 95 79	12	TÜRK-SEN Genel Başkan: ÖNDER KONULOĞLU A. Şehit Mehmet R. Hüseyin Sok. No. 7 Lefkoşe / KKTC Tel: (0.392) 227 24 44 • Fax: (0.392) 228 78 31	34
17	TÜRK-METAL Genel Başkan: MUSTAFA ÖZBEK Kızılırmak Mah. Eskişehir Yolu 1. km. Söğütözü / ANKARA Tel: (312) 284 40 10-17 • Fax: (312) 284 40 18	13	HÜR-İŞ Genel Başkan: ÖZAY ANDIÇ Şehit Şener Enver Sok. No. 23 Yenışehir - Lefkoşe / KKTC Tel: (0.392) 228 24 56 • Fax: (0.392) 228 64 31	35